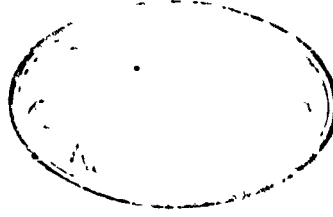

T.B.M.M

DDC:
YER: 77-1+3
YIL:
CLT:
KSM:
KOP:
DEM: 77-232

KÜTÜPHANESİ

اسلامده خلافت

مؤلفی

اطنه واليسى سابق مصطفى ذهني

B. M. M.	
Kütüphanesi	
Es. No. :	562
Remiz :	54 101

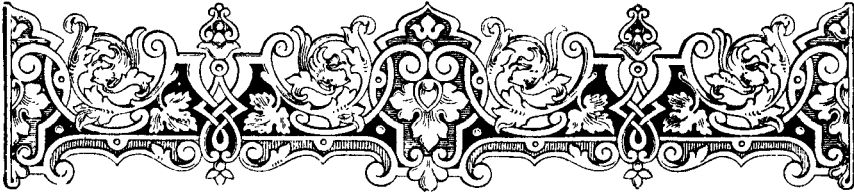
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

قسطنطينه

۱۳۲۷

مطبعة ابو الضياء

افاده مخصوصه

جتمكان سلطان عبدالعزيز خانك انخلاعى و مراد خامسك حكومتدن حصول فراغى وشو فراغه ابنا ايديلان خاقان مخلوع عبدالحميد خانك جلوسنى تعاقب ايدن قانون اساسينك اعلانى زمانه بر نظر رجى عطف ايتمك بوازمزى مطاله ايچون لازمدر .

طقسان اوچ تاريخنده اعلان اولنان قانون اساسينك تأسيس ايتديكى اصول مشورت اوزمانكى بعض رجال دولتجه وبرچوق علماجه استصواب اولنماش و رسماً اعلانى متعاقب قانون اساسى عليهنده اداره كلام ايدن بعض ذوات واشخاص شورايه بورايه نفى وتبعيد ايدلمشيدى .

قانون اساسينك مقبوليت عاميه مظهر اولمسيه برابر عددلرى محدوداولان خلاف كيرلرى طرفندن مشروعيته موافقى تقدير ايدلمديكندن انبعث ايدن قيل وقالك حائزاهيت اولمدينى مجلس مبعوثانك انعقاديله تبين ايتمش وافكار منوره ملت مشورتك مشروعتى نقطه سنده اجتماع ايلمشيدى .

احمد مدحت افدينك تحرير ونشرايتديكى « اس انقلاب » نامنده كى اثر قانون اساسينك وانك نتيجه طبعيه سى اولان پارلمنتواصولنك ترويجى و اوزمانكى افكار عموميه نك قانونمزه قارشى منع تهيجى مقصدينه مبتنى اولدينى حالده مع التأسف خلاف كير اولانلر واستبدادى منافع عموميه نى كافل اولان حريته ترجيح ايدنلر ايچنده « بادشاهى » كندى فكرلر نى ترويجه اقتناع ايده بيله جك

ذواتك ده موجود اولدینی بارلمتوئك طاغیدلسیه و قانون اساسینك تعطیلیه تحقیق ایتدی .

شرعاً و عقلاً خردود اولدیقنده شبه ایدلیان استبداد فکر باطلی برئلت عصرلق زمان مدیده امت اسلامییه ، ملت عثمانیهیی شدايد وفجایع ايله ازدی . دولت عثمانیهیی هیئت اجتماعیهیی قاصدی قاوردی . داخلاً و خارجاً تلافیسی بك چوق زمانلره محتاج اولان تدنیات عظیمیه سبیت ویردی .

مقصدمز دور استبدادك مضرات بی نهیه سندن جسم ملته آچدینی التیام ناپذیر جریحه لردن سرای پادشاهییه انتساب ایدن معدود اشخاصك بوملت مغمظه باشنه کتیردککری فلاکتیدن اوتوز میلیون نفوسك اوتوز ستنده مساعی شخصیه سی و محصول مساعیسی یالکز برقچ شخصك منفعتنه منحصر قالمق کبی دنیاده امثالی نامسبوق مناسبتزلکلردن مؤاختذات شخصیه و عمومیه دن بحت ایتك اولیوب طقسان اوچ تاریخنده اصول مشورت علیهنده بولنان اشخاصك درمیان ایتدککری عدم مشروعیت ماده سنك و یاخود شمدی ده خلاف مأمول بری میدانه چیقوب اويله برادعا و دعوا درمیان ایدرسه او دعوانك حقایق اسلامییه منافی اولدیغنی شرعاً اثبات ایتکدر .

طقسان اوچ تاریخنده افکار عمومی عثمانیه نك حائز اکثریت عظیمه اولان قسم اهمی ده مشورتك مشروعیتی و آنك دوامی لهنده بولنیوردی . افکار امت دائماً موقتاً محروم اولدینی قانون اساسینك عودتی طلبنده بولنیوردی . مقربین پادشاهی دخی او افکار عمومی علیهنده وارقوتی بازویه ویره رك استبدادی فعلاً مدافعه ده و قانون اساسی کله سنی تفوه ایدنلری نفی و تفریبده حبس و توقیفده . افراد امتی خائمانلری محو ایتکده اصرار ایدیوردی .

نیجه استبداد حریت ملته آرزوکش اولانلری متصل یقلامقده ثقلت و شدت اداره قانون اساسی ، حریت کله لرینی سویلیانلری دکل خاطرندن کچیرنلری ازمکده ایدی .

بو تضیققر ، بوشدتلرینه افکار امتك غجراستی او مجرای حقیقی محو ایده میوردی . داخل مملکتده سویلیه میانلر اوروبایه ، خارجه فرار ایدوب

اورادن ندای حریتی مملکتک داخلنه اسماع غیرتنده بولنه یورلردی (۱). تقریباً اون ایکی سنه اول تابعیت دولت علیه ده بولنان ارمنی تبعه عثمانیه طرفندن آنا تولیده درسعادته ایجه وقایع اغتشاشیه اظهار اولندی. میدان چیقاریلان بو اغتشاشات و علی الخصوص مرکز خلافت عظمی اولان پایتخت سلطنت سینه ده کی وقایع مکرره ایله افکار عمومیه ایقاع ایدیلن تشویشات شایان نظر دقت و مستلزم عبرت احوال دن اولوب ارمیلرک وجوده کتیردکلری بو اغتشاشات ، میدان چیقاردقلری داخلی اختلالاتدن مقصدلری اوروپانک نظر تنقیدنی ممالک عثمانیه جلب و دعوت ایتمکدن و قانون اساسینک تکرار تأسیسندن عبارت ایدی .

ارمیلرک بو فکرینه و علی الخصوص صورت حرکتیه قانون اساسی طلبنده بولنان زون ترککر اشتراک و متفقاً حرکت ایتمکدن اوزمان ارمیلرک یلانلری ثمرسی ظهور ایتمدی . اوروپانک و علی الخصوص انکلتیره دولتنک ارمنی وقایعی ، آنا طولی و درسعادت اغتشاشاتی وسیله سیله سلطنت سینه نک امور داخلیه سنه عطف ایستدیکی نظر تنقید و دقت و دیپلوماسیجه کوستردیکی شدت بالنسبه زیاده چه ارمنی ساکن اولان ولایات معلومه سته ده اصلاحات معلومه مقررهنک اجراسی لزومنی اعلان سبب اولدی .

ولایات سته ده تقرر ایدن بو اصلاحات ذاتاً سلطنت سینه چه ده اوللری تدریجاً تقرر ایدوب حتی طبع و نشر ایدلش و دولتنک مجموعه قوانینی اولان دستورلرده درج اولنلش اولدینی حالده دور سابقده شدتله تعقیب و محافظه ایدیلان تمرکز مناملاته مخالف اولدینی جهتله موقع تطبیق و اجرایه وضع ایدیلان برحق نظامات و تعلیماتک بر قسمندن همده بر قسم قلیلندن عبارتدر . ذاتاً مداخلات واقعه دن اول اعلان ایدلش فقط دور استبدادک کمال قوتله مدافعه ایستدیکی تمرکز معاملات اصوله مخالف بولنلش اولان اصلاحاتک ارمنی ساکن بولنان بالکیز ولایات سته ده قسماً قبولیه اوروپانک ارمنی مسئله سنده کوستردیکی شدتک اوکی انمشیدی .

(۱) مجرد قاچدیغنی وسیله استفاده ایتمک و یا منفیاً معاش و مأموریت المی ایچون اورویایه کیدندر و یا خود حکومت مستبده نک حدتی حلب ایدنلر بو غیرت پروردن مستنادرلر .

ارمنی مسئله‌سندہ اوروپانک بدایۃً کوسترمک ایستدیک و کوستردیکی شدت پک بیوک ومهم نتایجہ سبب اولہبیلہجک درجہ‌دہ ایکن دولتیجہ ذاتاً اسکیدن بری تقرر ایتمش بولنان اصلاحاتک قسم اقلیہ اکتفا اولنسی وانک‌دہ ولایات ستہیہ حصر وتخصیص قلنسی قانون اساسی طلبندہ بولنان افکار عمومیہ قارشی دور استبدادک بیوک بر موفقیتی عد اولنہبیلور . اوقدرکہ عصرلردن بری سلطنت سنیۃ عثمانیہ اوروپانک بوقدر نظر مسامحہ‌سنہ مظهر اولامشیدی .

ولایات ستہیہ عائد مقررات اصلاحیہ اوصردہ بالعموم ولایات شاهانہ‌یہ‌دہ تعمیم ایدمک ایستلندی و حتی تشکیل نواحی ایچون طشرہ مأمورلرینہ پک چوق‌اوامر دخی یازلدیسہ‌دہ نہایت بوقدرجق بر عنایت حریت بخشا دخی استکشار اولنہرق اندن‌دہ صرف نظر اولندی و اولب‌بدہ کی مخابرات ابتدائیہ و اوامر مقدمہ نک ثمرہ‌سی کورنمدی . هیچ برشی یالمدی قالدی .

اناطولیدہ ولایات ستہدہ یاپیلان بواصلاحات ناقصہ روم‌ایلی جہتندہ هیچ‌دہ تطبیق اولنہرق اوراجہ‌دہ روم ، بلغار ، صرب ، اولاح ، عنصرلرینک افکار متخالفہ‌سندن وتضاد مسلک‌لرندن متولد مشکلات سیاسیہ اوروپانک مداخلات شدیدہ‌سنی دعوت ایدرک نہایت « ولایات ثلاثہ » نامیلہ روم ایلیدہ دخی اناطولیدہ کی ولایات ستہیہ مشابہ ومقیاسی دہا واسع برادارہ تشکل‌ایتدی . دہا صکرہ‌لری عمارہ سنجاغندہ کی اراضی امیریہ اعشاری التزاماتندن وباخصوص خزینۃ خاصہیہ عائد حاصلاتدن طولایی عمارہ سنجاغی عشایرنجہ وسوء ادارۃ عمومیہ‌دن ناشی متفک سنجاغنجہ وعراقک سائر محللرنجہ کرک بین‌العشایر اجرای انتقام واغراض ایچون کرک سوء ادارہ سبیلہ حکومت قارشی قویمق ایچون عربک پیدرپی ظهور ایدن سلاح صدارتی حکومت سابقہ‌نک صماخ اطلاعنہ واصل اولدی .

بغداد ، موصل ، بصرہ ولایات ثلاثہ‌سی ایچون‌دہ براصلاحات تعلیماتی یاپیلہرق غایت واسع بر مأذونیت ایلہ عراقہ بر وزیر ریاستی تختندہ بر

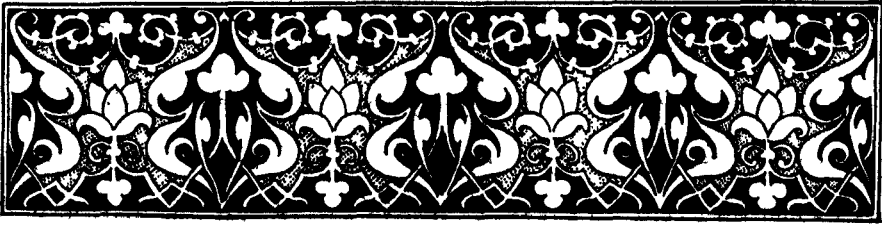
هیئت کوندرلی . کرک اناتولیده وروم ایلیده کرک عربستان و کردستانده اداره سابقه دن حاصل اولان خوشنودسزلق اوقدر تعمیم ایتدی که ولایات سته وولایات ثلاثه عنوانیه ارمنیئرک وروم وبلغار اقوامنک تمره مطالب شدیدسی بولنان اصلاحات نظر عمومیده کافی کورنمیوردی وکورنمدی . هله اصلاحات عراقیه ماده سی باشلامدن مقام صدارتک بغداد و بصره والیریله اصلاحات مأموری اراسنده تأسیس ایتدیکی و سبیت ویردیکی اختلافات اثریله جنین صلاح مادر اداره دن طوغمهدن وفات ایتدی .

ولایات سته وولایات ثلاثه ده کی اصلاحاتک تقریریه اولبایده کی غوائل بر درجه یه قدر نتیجه پذیر اولمش ودها طوغریسی قانون اساسی طلبی رماد سکون تحتده کزلنان آتش کی علودن عاری کی کورنمش ایسه ده طلب محق حریت افکار امتدن برکون بیله دور قالمشدر . ونهایت حمد اولسون بیک اوچیوز یکریمی درت سنه سی تموزینک اونخی کونی جمله جه معلوم اولدینی صورتله بر ثلث عصردن بری اکثریت عظیمه ملت طرفندن آرزو وطلب اولدینی وجهله حریت عمومییه استحصال قلنمشدر .

طقسان اوچ تاریخنده نشر اولنان قانون اساسی علیهنده بولنان فکرلر بوکون یا کلیاً نابود و مفقود ویا خود پک محدود بر درجه ده ایسه ده هر حالده قانون اساسینک و اصول مشورت و مشروطیتک احکام جلیله اسلامییه موافق و مطابق اولدینی شرعاً و تقلاً اثبات ایتک بقای حریت عثمانیه ایچون اهم والزم اولدیغندن و حکومت عثمانیه خلافت اسلامییه مقامنه قائم بولندیغندن بوقضیه مهمه نک واضح و غیر قابل الاعتراض بر صورتله اثبات ایدلمسی وجودیله مفتخر اولدیغیم دیانت جلیله اسلامییه وافراندن بولنقله مباهات ایتدیکم تابعیت عثمانیه سوقیله تنسیب اولنهرق « اسلامده خلافت » نامیله شو رساله یی تحریر ایتدم .

ومن الله التوفیق

اسلامده خلافت

مبحث

۱

بسم الله الرحمن الرحيم

بعد ادای ماوجب علینا

حکومتلرک تأسی و جاب عقلیه دن میدر و جاب شرعیه دن میدر ؟
بر هیئت اجتماعیه نک مرکب اولدینی افرادک کندی اره لرنده کی حقوق
بین الافرادینی و او هیئت اجتماعیه نک دول و ملل خارجه ايله وقوعی طیبی
اولان هر نوع مناسباتی محافظه ایتسی و بالخاصه افراد هیئتک یکدیگری حقوقه
تجاوز و شو واسطه ايله هیئت اجتماعیه یی راحتسز ایده مامسیچون عقلاً
حکومتک وجوبی غیر قابل انکاردر .

حکومت و تشکیل حکومته متعلق اولان حقوق سیاسیه موجود اولمز
ایسه افراد ملتدن قدرتی ، کوجی یتیشانلرک کوجسز ، قدرتسز اولانلره
تجاوزلری غالبلرک ؛ مغلوبلرک حقوق شخصیه ومشروعلرینی اخذ و غصب
ایتملری طیبیدر .

افراددن کوجی قدرتی مساعد اولانلر مادونلرینی بالتجاوز اضرار
ایتدکلی کی انلردن زیاده قدرتی بولنانلرده بولنه بیله جکندن بو غالبلرکده
دها قوتلیر طرفندن مغلوب ومتضرر ایدملری امر جلی اولدیفندن حکومت
وحکومتک لوازم طیبیه وضوریه سندن بولنان حقوق سیاسیه موجود اولمز

ایسه هیئت اجتماعی که اداره سی دائرة انتظامدن چیه ار عدل و حق یرینه حقوق بین الافرادده «الحکم لمن غلب» قاعده مضره سی قائم اولور . جور و ظلم ایله انتظام نوع بشر «هرج و مرج» برحاله کلور .

بوقاریش ققلره محل قالماق ، افراد ملته و هیئت اجتماعی دن هر برینک حال و شاننه ووسع و اقتدارینه کوره حقوق شخصیه سنه مالک اوله بیلیمک اوزره حکومتک و حقوق سیاسیه نک وجوب وجودنی هر عقل سلیم اعتراف ایلر بوکا مبنی حکومتک وجودی واجبات عقلیه دندر .

مسکن نوع بشر اولان کره ارضک هانکی کوشه سنه سوق نظر تدقیق اولنسه ، خلقت آدمدن بوکونه قدر دنیاک هر هانکی زمانی تأمل و تعمیق ایله تتبع ایدلسه حکومتک موجبات عقلیه دن اولدینی اثبات ایده جک احوالک وجودی در حال هیاکل سیاسیه سیله ، هیأت عظیمه اجتماعی سیله برابر مشاهده اولنور . بو وجوب عقلی انکاری هیچ بر زمان قابل اوله میان حقایق محضه دندر .

حکومتک وجایب عقلیه دن اولدینی رأینده بولنان عقلا اسباب مبحوثنه یی و الحاصل هم عدالت دائرة سینده حفظ حقوق بین الافراد یی همده هیئت اجتماعی نک خارجه قارشی حفظ حقوق عامه سی مطلقا حکومته محتاج اولدیندن شو محافظه خدمت مهمه سینده کی وجوبی بوباده کی رأی و مطالعه لرینک صحته حجت و دلیل اتخاذ ایتشدردر .

فی الحقیقه شو مختلرک حخته ، قوتنه هیچ بر صاحب عقلک اعتراض ایتمی امکائی ده یوقدر . دیانت جلیله اسلامی ده ایسه حکومت یالکز وجایب عقلیه دائرة سی کبی بالنسبه محدود بر محیطده قالمیوب اولباده کی وجایب عقلیه یی بالتوسیع وجایب شرعیه دائرة منجیه سنه ادخال ایتشدردر . یعنی حکومت اساساً وجایب عقلیه دن اولقله برابر وجایب شرعیه دن بولندینی ده دیانت مقدسه احمدیه طرفدن کمال اهمیتله قبول و تصدیق بیورلشدردر . بوکا مبنی درکه دین اسلامده خلافت الک مهم بر امر دینی اوله رق وجوده کلشدردر .

ملت اسلامیه‌نک کرک حقوق بین‌الافرادى کرک خارجه قارشى حقوق عامه‌سى اک موافق وناچیز اولان مفردات جزئی‌سندن معظمت کليه‌سنه قدر شرعاً تقدیر وتبیین وحقوق اداره داخليه وحقوق سیاست خارجه وضیح وصریح بر صورتله تعیین اولندیغندن دین مبین احمدیجه، عالم اسلامیتجه حکومت وجایب شرعیه‌نک اک مهم بررکنى اولمق اوزره میدان کیشدر.

دیانت جلیله اسلامیه نوع بشرجه شمدی‌یه قدر مشاهده اولنان کافه ترقیات مدنیه اعتباریله معقول و مستحسن کورینان و بوندن صکرده مدنیته قدر ترقی ایدرسه ایتسون کائناتک دوامنه قدر ازمئه مختلفه مستقبله ده معقول و مستحسن کورنمسی ممکن اولان بالمله احوال وخصوصات اداره وسیاسیه‌نی جامع و شامل اولسنه و بین‌البشر حکومتک وجودندن مقصود اولان بنی نوعمزی حسن اداره ایچون اک نافع واک الزم اصول وقوانین مدنییه‌نی حائز بولنسنه مبنی وجایب شرعیه‌دن بولنان حکومت وخلافت اسلامیه‌نک اک معقول بر حکومت اولدینی وحقیق ایدرسه اداره‌سنه دقایق سیاسیه‌سنه کسب وقوفدن صکره نابجا عنادلر مناسبتسز اصرارلر اولمزسه بو حقیقتک غیر مسلم کاهه اقوام وملل طرفندن دخی تصدیق اولنه‌جنى مسلمدر.

حاصلی حکومت بین‌العقلا هر نه قدر وجایب عقلیه‌دن ایسه‌ده دین مبین مصطفویجه وجایب شرعیه‌دندر. بو دین عالی اهم امور دنیویه‌دن اولان حکومت مسئله‌سنده دخی بالمله معقولاتی شمول تام ایله محیط اولدقدن بشقه حکومت اسلامیه‌جه اجرا و انفاذی فریضه‌دن اولان بر چوق حقوق الهیه‌نک ایفاسنی ده ضامن ومتکفلدر.

اساساً حکومتک وجایب عقلیه‌دن اولسی خصوصنه قصر مطالعه ایدلسه‌بیله بویله بر حکومت معقوله حقوق بین‌الافرادى وحقوق جمعیتی حسن محافظه مقصد عالیه‌سنه مبتنیدر. افرادک یکدیگرى حقوقنه رعایتی حقوق سیاسیه‌جه وقانون حق وعدل نظرنبجه تحت مجبوریته ودائره ضرورته اولدیغنی هرکس اعتراف ایده‌یلور. حقوق سیاسیه بشریه‌یه رعایتک وجوبی قدر و بلکه آندن

بك چوق زياته اوله رق نوع بشرى خلق و ايجاد و نعمت حياتيه وعد و احصاسى قابل اوليان نعم عاليه و متنوعه سائر ايله قرين اسعاد ايدن جناب واجب الوجودك حقوق خالقيت و ربوبيته ده رعايت و حرمت دخى مجبوريه تحتنده در . بزم شو رساله مزى مجرد خلافتك دين اسلامده صورت تأسسى ماده سسندن باحث اولديغنه و خلافت و حكومت اسلاميه نك وظايفي جملهدسندن اولان تبعه مسلميني عباداته سوق ايتكم قضيه سى رساله مزك مسلك و موضوعى خارجنده طوتلديغنه . بنى عبادات و ديانات امورينه متعلق خصوصاتى كتب فقهييه بالحواله رساله مزده يالكز خلافته و خلافتك دخى يالكز صورت تأسسنه و مشورتك مشروعيته دائر ايضاحات لازمه درج اولنه جقدر .

خلافتك امور مهمه دينيه مزدن بولندينى حكمتنه مبني دركه ديانت عليه اسلاميه « حكومتى » خلافت و امامت لقب مستوجب المفخر تيله توسيم و مسلم و غير مسلم كافة افراد ملتى خلافت و حكومت اسلاميه نك تحت رأيت عدل و انصافده جمع و تطمين ايتشددر .

حكومت اسلاميه ده خليفه يه يعنى مشروعاً مقام خلافتده بولنان ذواته اطاعت و جايب شرعيه دنددر . چونكه دين مبين احمدى داخلاً حقوق بين الافراد ايچون خارجاً حقوق عموميه ملت ايچون مفرداتى تع داده لزوم اولميان لايعد و لا يحصا قوانين و اصول عادله يى امرو وضع و بو اوامر شرعيه و دينيه نك اجر اسنى ده مقام معلاى خلافت و امامته توديع ايتشددر . قوه تشريعيه و قوه اجرائيه نك اس الاساسى اشته بو قضيه مهمه تشكيل ايدم بيلور .

امامت و خلافت اسلاميه نك صدر اسلامده و برنجى خليفه بولنان صديق اكبر زماننده تأسسى مشورته و اجماع امته مستند اولديغنه و بو جهته احكام قطعيه دينيه دن بولنديغنه شبهه اولمديغندن بو جهتي ديناً و شرعاً توضيح ايدم :

(*) ديانت اسلاميه حقوقده مساوات كامله يى امر ايتكمكه برابر مسلمانلرى غير مسلملرك حقوقنى محافظه دخى بك شدتله مأمور ايتمش اولدينى احكام دينيه مزك تبينه عنايت ايدنلرجه معلوم و مبرهنددر .

فخر عالم صلى الله عليه وسلم افندمز هيچ بر كيمسيه ي تعيين اسم ايله رسماً تخليف ايتما مشر ايسه ده بك چوق حكم سياسييه مبتنى اولان بو عدم تصريح خلافتك امور مهمه دينه دن اولديغنه مانع دكلدر .

مبنای دیانت جلیله اسلامیة بلا استثناء عموم موحدینك معلومی اولدیفنی وجه ايله درت اصل واساسه مستنددر .

برنجیسی کتابدر . کتاب کلاماه اولان فرقان عظیم الشاندر .
ایکنجیسی سنددر . سنت سنیه فخر کائنات علیه افضل التّجیات افندمز حضرتلرینك صورت قطمیه ده ثابت اولان اقوال و افعال قدسیه و علویه رسالتیناهیلریدر .

اوچنجیسی اجماع امتدر . اجماع امت مؤسس دیانت و واضع شریعت احمدیه اولان خاتم النبیین علیه صلاة الملك المعین افندمز حضرتلرینك شرف صحبت و رؤیتنه مظهریتله کامران اولمق بختیارلغنده بولنان احساب کرام رضی اه تعالی عنهم حضرتانك کتاب و سنتدن استخراج ایتدکلری احکامه کوره مسائل دینیه ده وقوع بولان اجماعلریدر .

دردنجیسی قیاس فقهادر . قیاس فقها کتاب و سنته و اجماع امته مستند اولان مسائل و مواد دینیه و شرعیه نك مقیاس اتخاذیله او مواد و مسائله مماثل خصوصات فرعیه نك اصللرینه بالارجاع استنباط احکام اولنمسیدر .

تأسس خلافت فی الحقیقه بروجه مشروح « بن فلان ذاتی خلیفه ایتدم » صورتنده صراحت جلیله نبوییه اقتراان ایتامش ايسه ده شو عدم تصريح اسم و شخصه عائد اولوب خلافتك لزوم و وجوب وجودینه تعلق اولمديفندن امر خلافت و امامت اساس اربعة دیندن ایکنجیسی بولنان اقوال سنیه رسالتیناهی و اوچنجیسی اولان اجماع امتله حاصل اولمش و فضلاى اسلام دخی حضرت صدیقك خلافتی ماده سنی قرأندن صراحةً استخراج ایتمش اولدقلرندن امر خلافت اساس اربعة دیندن برنجیسی اولان قرآن ايله ده مؤید بولنش و بنابرین « خلافت » دیمزك اساسلرندن الك مهمی بولنانلره ابتناء تشکل ایتشددر .

مقتدای کافهٔ مرسلین خاتم النبیین اقدمز خضر تیرینک زمان ستعادت نشان نبوت پناهیلری قرین اختتام و روح پر قنوح رسالت پناهیلری عازم کلشنسرای علین اولدینی زمان او نبی محترم اورسول مکرم اقدمزک اصحاب کرام معالی اتساملری تدفین وجود سعادتلرندن مقدم خلیفه و امام نصبی مسئله سیله اشتغال ایتدکلری معلومدر .

تدفین قدسیت قرین حضرت نبوی به تقدیم اولمسنندن مستبان اوله جنی وجهله اسلامده تأسیس حکومت و تعین خلافت اجتماع امثله هر درلو واجب و فرایض دینی به تقدیم اولمش و حق و فوات جلیل نبوی بتون اصحاب کرامی مبهوت ایتمش و عادتاً سر ستملتمش اولدینی بر زمانده صدیق اکبر قیام ایدم رک بین الاصحاب ایراد ایتدیکی نطقده

« ایها الناس من کان یبغی غمداً فان محمداً قد مات و من کان یبغی الله فاناه حی لا یموت لابد لهذا الامر (۱) من یقوم به فانظروا و هاتوا رأیکم »
ذیدیلر .

بو نطقک مال عالیسی

« ای ناس ! محمده عبادت ایدنلر وار ایسه محقق بیلسونلرکه محمد وفات ایتدی . جناب حقه عبادت ایدنلر بیلسونلرکه جناب واجب الوجود حی و لایموتدر . امر خلافتی اداره ایدم جک بر ذاتک نصب و تعینی لابددر مسئله یی نظر عمیق ایله تدقیق ایدیکز رأیکزی میدانم قویکنز . »

حضرت صدیقک شو نطقی فخر عالمک وفاتندن صکره اسلامده حکومت و خلافت ذائرک اول سویلمش اولان بر نطقدر . مباحث عظیمه خلافت و امامتده برنجی سوز ایشه بودر . قارئین کرام دقت ایدرلرکه بو نطقده خلیفه و امام نصبی ایچون منصب عالی خلافت و امامتده مقتدای اقدم و برنجی خلیفه

{۱} امر خلافتدر .

مؤمنین اولان حضرت صدیق اعظم اداره امور حکومت و تدویر شؤون خلافت شویله طورسون بالذات نصب و تعیین خلیفه ایچون امتی انتخاب اصولنه و ایفای وظیفه مشورته دعوت بیورمشلردر .

بتون اصحاب کزین حضرت صدیق طرفندن او مدهش زمانده وقوع بولان بو افادات و ایضاحاتک صوابه اقترائی اعتراف و تصدیق ایلدیلرکه حکومت و خلافتک و جابب شرعیه دن اولدینی و شون اسلامک مشورته مربوط بولدینی بو اجماع امتله رهین رتبه ثبوتدر . یالکز شو فقره حکومت اسلامیه ده وجوب مشورتی قطعی بر صورتله اثباته کافی اولدینی وارسته احتیاج و دلائل سائر ابرازینه غیر محتاج ایسه ده بز رساله مزده بوبایده دلائل کثیره شرعیه پی در پی ایضاح ایدرز .

حکومتک و جابب شرعیه دن و مشورته تابع اموردن اولسی عالم اسلامده تأسس ایدن امامت و خلافتک بروجیه محرراجماع امته و شو اجماع امتک دخی سماع و تواترله « عصرأ بعد عصر » اهل سنت و جماعت نذنده ثبوتنه مبنیدر . شارع شریعت احمدیه مؤسس دیانت علویه اسلامیه اولان نورهدایت و ماحی ضلالت صلی الله علیه و سلم افدمن حضرتلری حدود شرعیه نک اقامه سنی حدود و سنور اسلامینک محافظه سنی تجهیز جیوش و جنود ایله اجرای جهاد اولمنسنی و بیضة اسلامک (۱) حفظ و صیانتی و الحاصل و جابب دینیه نک و حقوق سیاسیه نک و حقوق بین الافرادک استکمال اسباب حصولی امر و فرمان بیوردقلری جهته بو اوامرک انفاذ احکام منیفه سی مطلقا تأسیس حکومت و خلافته متوقف

(۱) بیضة اسلام جاده شریعت دیمکدر . شریعتک اصل معناسی یولدر ، طریقدر پک چوق مستعمل و ایشلک اولان یولدرده نباتات و سائر تنبت ایدمه جکندن اوکی حادملر دائما بم بیاض کورینور و طریق اولدینی اکلاشیلور فقها و علمای اسلامک دیانت جلیله احمدیه بیضة اسلام دیملری شریعت محمدیه نک و طریق حقک آیینی و ظاهر یولدر جاده لرک پی بم بیاض کورنمکده اولدیفنه اشارتدر . انا طولیده شوسه یاپیلان (*) جاده لرده سیاحت ایدنلرک اوزاق یلردن شوسه لری کوردکلری کبی طریق هدایتی کورمک آرزوسنده بولنانلرده دین احمدی پی اول صورتله عیان بیان کوره بیلورلر . (*) مع التأسف پک آر یاپیلشدر .

اولسی ده حکومتک و خلافتک امور معظمه دینه دن اولدیغی مبتدر . حکومت و خلافتک تأسسی ملت اسلامیہ ایچون عد واحصاسی غیر ممکن اولان منافع عظیمه یی جالب وینه حد و انتہاسی غیر معین بولنان مضرات و مهالك جسیمه یی دافع و سالب اولسیله حکومت اسلامیہ نك اساسی مشورته مستند اولان خلافت اولدیغی اظهردر .

حکومتلرک صورت تشکلی - خلافت اسلامیہ نک صورت تاسسی

اک عادی واک بسیط اولان حکومت ، حکومت پدرانہ در . اک اوفق بر قبیلہ و عشیرت ریاستندن درجات و مراتب مختلفہ و متنوعہ یی شامل اولان حکومت مشروطیہ واک مستبد و استبداد ایله اک قوی الشکیمہ بر درجہ یہ واصل اولان حکم متلرہ وارانجہ یہ قدر کرؤ ارض اوزرنده تشکل ایتمش بولنان حکومتلرک هان عمومی غالبک مغلوبی پنجه قهر و اطاعتی التہ المق صورتیہ تأسس ایتمش اولدقلرنده شبهه ایدیله مز . واقعا نوع بشر ایچون بر هیئت اجتماعیہ ایچون بر حکومتک وجودی عقلاً واجبر . اختلاف ادیان و مذاهبہ برابر کافئ ملل و اقوام بو وجوب عقلی تصدیق و اعترافہ بالضرور مجبوردر . شو قدرکه ملل و اقوام غیر مسلمده « کیم حاکم اولسون کیم محکوم اولسون کیملر تابع کیملر متبوع طانسون » مسئلہ سی میدانه چیقنجه در حال اومشلہ یہ توأم اولمق اوزره « الحکم لمن غلب » و « غالب مغلوبک متبوعیدر » اصولی ده اورتہ یہ کلشدر . نوع بشرده حالا اردی ارمہ سی کیلیمین بونجه محاربات ، بونجه مقاتلات هپ « تابع کیم اولسون متبوع کیم بولنسون » مسئلہ سندن تولد ایتمش و دایماده « الحکم لمن غلب قاعده سی هر اصوله هر حقوقه مع التأسف غالب مطلق اولمشدر .

دنیا ده تشکل ایدن حکومتلرک هان عمومی بروجہ محرر بر وجبیہ عقلیہ اولمق اوزره تأسس ایتمش اولدیقندن حکومتی و جاب عقلیہ دن بیلمش اولان اوکی مملکتلرده « بو صنف خلق حاکم اولسون و شو صنف افراد محکوم اولسون » دیه عادلانه ویا بر اساس محقه مستند مقررات

دائرہ سندھ تشکیل حکومت ممکن اولیوب «الحکم لمن غلب» قانون لایتغیرینہ توفیقاً قوی و غالب اولاندر حاکمیتی اجرا و حکومتلرینی تأسیس ایتمشلر و مغلوب و ضعیف بولنانلر بالاضطرار آنلرک ربقہ اطاعتی آلتہ کیرمشلردر .

نهایت اشبو «الحکم لمن غلب» قاعدہ سنہ تطبیقاً تشکل ایدن حکومتلرک اربابی افراد محکومہینی و تبعہینی اطاعت جبریہ بویندیروغی آلتندہ اداره ایتک اوزرہ اداره و سیاست و وقوعہ کتیردکلری معاملات و حرکاتک انصاف و عقلہ و باخصوص عدل و حقہ اقتراان ایدہ مامسندن متولد منازعات و حاکم ایلہ محکوم آرہ سندھ وقوع بولان محاربات و مقاتلات کرہ ارضک بعض قطعہ لرندہ و از جملہ اوروپادہ محکوملرک استحصال حقوق حاکمیتنہ باعث اولمش و شو صورت حکومت مشروطہ و جمہوریہ نک تشکل و تأسیسنہ و ملل و اقوام محکومہ نک اولوجہلہ حقوق حکومت ملیہ و قومیلرینہ اشتراک ایلہ منافع عمومیلرینک تأمین ایدلسنہ و بواشتراکدن الیوم اوروپادہ و اوروپا خارجندہ بعض محکومہ پارلمنتو دنیلان ادارہ نک و حاکمیت ملیہ نک ظہورینہ سببیت ویرمشدر .

بو حکومتلردن جمہوریت قسمی اولانلری کلیاً حکومت عوام دیمک اولوب مشروطاً اداره اولنان حکومتلر دخی کاه کافہ عوامدن وکاه عوام و خواصدن متشکل حکومت مشترکدن عبارتدر .

پارلمنتو اصولنک اداره و سیاست بعض مضراتی و شایان مؤاخذہ و تنقید حالاتی و پارلمنتولرک منسوب اولدقلری دولترلر و ملتلرجه موجب شین اولہجق یک چوق رذائللری وارسہدہ دنیادہ ہر ایتس نسیدر . و شمدیکی حالہ بو اصول ادارہ نک ادارہ مستبدہیہ نظراً فوائدی حددن افزوندر . اساساً بو بحث اثر مرک صدی خارجندہ بولندیغندن بوبادہ دہا زیادہ تدقیقات و تعمیقانہ لزوم کورمیز .

مع مافیہ شوراسنی دہ بیاندن کندیمزی آلامیزکہ اوروپادہ حکومت مشروطہ اصولنک ممالک شرقیہیہ نظراً دہا قدمی اولسی اورالرجہ حکومت مطلقہینی تنقید ایدہجک احکامک بستیون معدوم بولنمسندن و ہیئت حکومتک

بو اطلاق و عدم تقيددن بالاستفاده صنوف تبعه يي تحمل ايده يه جك بر درجه يه كتيرمسندن ايلري كمشدر . كرچه شرقرده دخي حكومات مستبده كيف مائشاء حركت واطلاق عنان شدت ايتمشلرسده اهاليء اسلاميه پويان اولدقلى كرداب جهالته رغماً ميدانده اوليائى امورى و حكمداراني ضبط ايده جك بر عدالت شرعيه موجود اولديغنى فرض ايتمشلر و بوكاده كووه نرك مدت مديده دوچار اولدقلى فلاكتلرك اشخاص معدوده مستبده نك حياتلريله قائم اولديغنى بيلدكارينه مبنى حقلىرى آرايه مامشدر . غريبده بو اميد اولينجه هان سلاح عصيانه صارلق مجبورتي حاصل اولمش شرقرده ايسه احكام شرعيه كبي بر مانع استبدادك وجودى بو مجورتي دهها كج احساس ايتدير مشدر .

فى الحقيقه پارلمنتولر نه صورتله نه سببه مبنى تأسس ايتمشدر يوقاروده بيان اولنديغى وجه ايله بر مملكتى ، بر ملتى حكومت غالبه و مستبده سى التنده ازمش و اراده كيفيه سندن بشقه بر قيد دينى و شرعى و ياخود — افرادك انضمام رآينه مبتنى — بر قيد قانونى ايله مقيد بولنماش اولان بر حكومتك اداره غيرعاده سنى مصلحتلرينه ، منفعتلرينه ، محافظه حقوق افراديه لرينه موافق كورميانلر حكومتك او استبدادى منع ايتك اسبابى تحصيل و تكميل و ارباب حكومت طرفدن تأييد و تشييد نفوذ و سياست نقطه نظر نجه تأسيس ايدلمش اولان اصول و نظاماتى تغير ويا تعديل طليله و بو طلب يولده قانلر دو كككه نهايت اوروا حكومات مستبده سى حكومات مشروطيه منقلب و پارلمنتو اصولى اداره كيفيه و مطلقه يه غالب اولمشدر .

ملل و اقوام غريبه نك افراد و عوامى طرفندن وقوع بولان بو ادعالردن مليوندرجه قان دو كككن مقصد هيئت اجتماعيه نك مدار اداره سى بولنان حقوق سياسيه عموم افراد ملتك رآى و تنسييله اصول و قوانين مقتضيه وعادله تأسيس اولمنسى و حكومتك ده اداره كيفيه سنده تابع اوليه رق او اصول و قوانينه تابعيت مجبوريتنده بولندير لمسيدير يعنى حكومتك حقوق سياسيه و حكمرانى سى اهالى

طرفدن بخش ایدلش بر حقدن عبارت اولق اوزره دائره مجدوده ومعینه ایچنده قالمسیدر .

ایضاحات محرره دن مستبان اوله جفی وجهله واقعا پارلمنتو اصولی بو مقصدی تمامیه استحصال ایده مامش ایه ده هر حالده مهم بر درجه ده قسماً حاصل اولدیفنه یعنی حکومت مستبدنه نك اداره کیفیه و مضره سنی ختامه ایردر دیکنه شبهه یوقدر .

اوت ، بو مقصد تمامیه حاصل اوله مامشدر . حد ذاتنده حصولی امکانسزدر . چونکه برملتك بر هیئت اجتماعیه افرادینك کاملاً رأینی مطالعه سنی بر نقطه یه جمع ایتك و جمع آراء عمومیه بولسان او نقطه یه استناداً قانون یایمق البته امکان خارجنده در . حتی جمهوریتله اداره اولسان حکومتلرکه بعض حکومت مشروطه کبی اولیوب صرف حکومت عوامدن عبارتدر انلرده بیه تمامیه افکار و آراء عمومیه یه توفیقاً قانون یاسیه مامقده و نهایت تنظیم قوانین وظیفه و صلاحیتی آراء عمومیه ایله منتخب و منصوب اولان پارلمنتویه تودیع مجبوری کور نمکده در .

پارلمنتو اصولی شو حالده نه نتیجه یی انتاج ایتشد بر حکومت طرفدن بر مجلس مخصوصه و یا خود اشخاص معینه رأینه توفیقاً حقوق سیاسیه و اداره یه متعلق تنظیم قلنان اصول و قواعدك و نظامات مرعیه نك پارلمنتو اصولی جاری بولسان ممالکده او حقك پارلمنتو دینلان بر قاچ یوز شخصه تودیعدن بشقه برشی یالمامشدر .

مستهبی عقلاً موازنه ایدلم ، معقولاته تطبیقاً براز محاکمیه چکلم : بر حکومت مستبدنه نك اراده و اداره کیفیه سنی محو ایتك و استبدادی قرمق او حکومت طرفدن تنظیم نظامات درایت و اهلیتیه معروف اولان و هر کسجه حال و شانی کسب تمیز ایدن یتش سکسان ذاتك مثلاً بر شورای دولتك و یا بر مجلس مخصوصك فطانت و کفایتنه حواله تودیع اولنمشیکن پارلمنتو اصولنك جاری بولدینی مملکتلرده اشبو یتش سکسان ذاتك تکثیر عددندن و مجلس

مبعوثان ناميله درت بش يوزه ابلاغندن بشقه برشى دكلدر . حال بوكه دين اسلامده خلافت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمن حضرتلرينك امت اسلاميه اوزرنده اجراسنه مأمور اولدقلرى حقوق الهيه و حقوق سياصيه بشريه نك قوانين الهيه دائره سنده انفاذى ايچون تأسس ايتمش بر مأموريت مقدسه و معظمه اولديغندن و عظمتيله برابر اساسى دخی مشورته مستند بولنديغندن بزجه مشورتى تأسيس مقتضيات دينيه مزدندر . اوروپا ليلرك كي كجي يالكز معقولاندن ايلرى كله برشى دكلدر .

مبحث

۴

خلافت و امامت اسلامیه بـدایهٔ نه صورتله تأسس ایتمش و نه سبیه مبنی دیانت جلیلهٔ اسلامیه نك ارکان مهمه سی جمله سندن بولمشددر ؟

دین مبین احمدینك بنای قدسیت انتماسی برنجی مبحثده بیان اولندیفی وجهله کتاب و سنت و اجماع امت و قیاس فقهادن عبارت اولمق اوزره درت رکن واساسه مبتنیدر .

مقصدمز دیانت جلیلهٔ اسلامیه نك بناسی اولان شو درت اساسه متعلق ایضاحات مفصله اعطاسیله فقهه دائر بر رساله تنظیمی اولمیوب خلافت و امامتک اشبو درت اساسدن هانکیسنه مستند اولدیغنی و اك اول خلافت و امامتک نه صورتله تأسس ایتدیكنی و بو دین علونيك او خلافت و امامته نه نظرله باقدیغنی توضیحدر .

امامت و خلافت اسلامیه ارکان اربعهٔ دینییه نك ایکنجیسی بولنان سنت سنیه ایله و اوچنجیسی بولنان اجماع امتله تأسس ایتمش و معلوم اولدیغنی وجهله سنت سنیه احکام جلیلهٔ قرآنییه یی و اجماع امت دنیلان اقوال اصحاب کرام ده سنت سنیه یی مفسر اولدیغندن حضرت فرقان عظیم الشاندن و سنت سنیهٔ نبویه دن استنباطاً و دلالةٔ حاصل اولان اجماع امتک بو حکمی تأیید ایلمش اولدیغندن بورالری موضحاً و مدلاً اثبات اولنه جقدر .

« اليوم اکملت لکم دینکم » آیت کریمه سی منطوق منیفه کوره فرقان عظیم الشان دیاتقی و فخر کائنات علیه اکمل التحیات افدمز حضرت تبری ده امر الہی دائره سنده تمامیله و حقیقهٔ مقدسهٔ نبوت و رسالتی اکال ایتدکدن صکره سبب خلقت عالم او رسول مکرم و محترم افدمز حضرت تیرینك عازم کلشنسرای علین اولدقلری زمان اصحاب کرام ذوی الاحترامک اولجه اشارت اولندیفی

وجهه ايلك اجراآت عاليه لري بالمشاورة امت ايجون امام وخليفه نصب وتعييني خصوصندن عبارت بولمئش وشو مسئله مهمه دينه معاملات سائره دينه نك جمله سنه ترجيح و تقديم قانمشدر.

خاتمه شرفنامه رسالت افندمز حضرتلري عازم كلزار عقبا اولدقلري كون مدينه منوره ده اصحاب كرامدن طائفه انصار فضيلت شعار « بنى ساعده سقيفه سنده » اجتماع و رؤساي انصار دن خسته اولدينى حاليه « سعد بن عباد » رضاه تعالى عنه حضرتلرينى مقام خلافته اجلاس ايجون اورايه احضار ايتديلر. حضرت سعد بن عباد او قدر مهم و نازك بر زمانده او موقعده امر خلافته دائر شو نطقى ايراد ايتدى :

حضرت سعدك نطقى

جناب حقه حمد و ثنادن صكره « اى معشر انصار سزده اولان سابقه اسلاميت و فضيلت اقوام عربك هيچ برنده يوقدر . فخر رسل صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلري مكه مكرمه ده بونجه سنه كندى قوم وعشيرتى آرمه سنده قالديلر . خلقى اسلاميته دين حقه دعوت بيورديلر . بومدته وقوع بولان دعوت جليله رسالت پناهيلرى ثمره سيله كندى قومندن كندى عشيرتندن بك آز آدملىر نبوتنى تصديق ايله اسلاميتى قبول ايديلر نبوتنى تصديق اسلاميتى قبول ايدن بومؤمنلر بو مسلمانلر او قدر آز ايديلر كه عليه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرينى تقويه دين مكرمى تعزيره موفق اوله مادقندن بشقه عليهنده وقوع بولان تجاوزات و تعدياتى بيله دفعه غير كافى وغير مقتدر ايديلر . وقتا كه جناب ذوالجلال لطف سبحانيسيله سرك (۱) اوج اعلاى فضيلته صعود كزى مراد ايتدى . فضيلت و كرامتى سزه سوق واحسان ايتميسيله وحدانيت الهنيه رسالت جليله نبويه ايمان و حبيب خدايى اصحاب كرامتى تقويه و كندوسنى و دين مبین احمديسى اعزاز همت و امر جهاده صرف جل مقدرتله شوكت

اسلامیه بی اعلا و اعلان ایتدیکز . دشمنلری علیهنده اشدتلی مهاجمات و محارباتده بولندیکز بر درجه ده که عربلر کاملاً طوعاً و کرهاً امر جلیل الهییه مطیع و متقاد واک اوزاقده بولناتلر دخی اثر جهاد و محارباتکز اولق اوزره ویرکو و جزیه ویرمکه قرین افتخار و اسعاد اولدیلر . سزک سیف صارمکنزه بتون عربلر نبی دیشانه باش اکدیلر . بوجه ایله برابر خاتم النبیین علیه صلاة رب الملعین، افندمن حضرتلری ده سزدن راضی و خوشنود اولدینی حالده بوکون سزی ترک ایدرک عالم عقبایه رحلت بیوردیلر . بناءً علیه امر امامت و خلافت سزک بشقه لردن احق اولدیفکنزده شبه اولدیفندن استبداد ایله خلافتی کندوکوزه حصر و تخصیص ایدیکز . خلافتک سزدن بشقه کیمسه عائد اوله میه جفنی بلله بکنز . »

انصار کرامک عمومی حضرت سمدک بوفکر و قولی قرین اصابت و افادات واقعه سنی نظر دفته آلق بادی حسن موقفیت اولدیفندن و خلافت و امامتک کندوسنه توجیهی لازم بولندیفندن بحث ایله اولوجهله اجرای ایجابی مقتضی بولندیفنه دائر جواب ویردیلر .

بووقعه فاروق اعظم امام عمر رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه اخبار اولور اولنر سعادتحانه جناب نبیه یده بولن ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه کلریچون خبر کوندردی . حضرت صدیق « مشغول اولدینی » جوابی ویرمکه کلوب حضرت فاروق ایله ملاقاته شتاب ایتدی .

حدوث و ظهور ایدن بر مسئله دن طولای بهمه حال حضورلری و ملاقاتلری لازم و لابد اولدیفنی متضمن فاروق اعظم طرفندن کوندریلن ایکنجی خبر اوزرینه حضرت صدیق سعادتحانه قدسیت آشیانه جناب پیغمبردن چیقیدیلر و امام عمر حضرتلریله کوریشوب انصار کرامک نصب امام و خلیفه حقنده کی مذاکره و قرارلرینی اوکرنیدیلر . در حال یانلرنده امین الامه حضرت ابی عیبه رضی الله تعالی عنه اولدینی حالده سقیفه بنی ساعده یه کتیدیلر .

اوراده اجتماع اتمش و سعد بن عبادہ حضرتلرینه بیعتی هان هان

قرارلشدیرمش اولان انصار کرامه قارشو حضرت صدیق ترجمه سی زیرده
مندرج نطق ایراد و بیان ایلدی .

حضرت صدیقك نطقلى ترجمه سی

جناب حقه حمد و ثنادن صکره « خالق الکائنات بزدن (۱) برپیغمبر ذیشان
بعث وارسال بیوردی . عبادالله جناب حق طانمدقلى و ذات واجب الوجود
یرینه طاشدن اغاجدن معمول و مصنوع مختلف و متنوع الهلره طابندقلى
حالده انلری وحدانیت و عبادت الهیه دعوت ایچون اونجی ذیشان محترمی
اوماحی کفر و ضلالی مأمور ایتدی . حضرت فخر رسالت و طیفه مقدسه
نبوت و رسالتلری ایجابجه خلقی توحید بارییه و عبادت جناب کبریاه دعوت
ایلدیهده ابا واجدادینک دینی ترک ایتمکدن ، دیانت جلیله اسلامیه و جدیدیه
قبولدن عبارت اولان بودعوته اجابتی قوم عرب پک زیاده استعظام و مخالفت
واکا کوره مقاومتیه زیاده سیله جد و اقدام ایتدیلر . حبیب خدا داعی طریق هدا
اولان نبی امی عربی صلی الله علیه وسلم افندمزک دعوت قدسیه سنه قارشو
حق جلیل نبوت پناهیلرنده اذا وجفایه و نبوت و رسالتلرینی تکذیبه اجتناسار
ایدنلره مقابل نبوت و رسالتنی تصدیقه و کندوسنی تقویه و اقداره و دیانتیه قارشو
کلان شدتی صبر و متانتله دفع و تحمله جناب حق مهاجرین اولینی تخصیص
ایلدی . نبوت و رسالتنی اک اول تصدیق و هر درلو اذا وجفایه صبر و تحمل
ایدن اشبوم مهاجرین اولینک قلت نفوس و عددلریله برابر بتون عالمک کندولرینه
قارشو وقوع بولان مخالفتلرندن متوحش و خائف اولمدیلر . قلت عددلرینه رغماً
کمال صبر و متانتله بتون معاندینه و کفار قارشو مقابلهده بولمدیلر . ارض
اوزرنده اک اول جناب حقه عبادت ایدنر ایشه بو مهاجرین اولیندر .
وحدانیت الهیه نبوت رسالتنهاییه اول باول ایمان ایدنلر ینسه آنلردر .
علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرینک اک اولکی معاونلری . محبلری آنلردر .

(۱) مهاجریندن ، قریشدن اهل مکهدن دیمکدر .

انلر رسول اکرم افندمرك كندی عشتیرتیدر . بناءً علیه مؤسس دین مبین اولان فخر کائنات افندمزدن صکره خلافت وامامته احق الناس شهسزینه آنلردر . ظالم اولیانلر بوخصوصده آنلرله منازعه چیقاره مزلر . ای معشر انصار سزه کلنجه : سزك دینده فضلکیز ، اسلامده سابقه کیز هیچ بروجهه انکار اولنه مز . حق سبحانه وتعالی حضرتلری دینده رسول اکرمه نصرت ایتک اوزره سزی مأمور وعلیه الصلاة افندمرك هجرتی ایچون ملککتکز اولان مدینه یی انتخاب ایتسیله هجرت جلیله نبویه ایله سزی مفتخر ومنرور ایتدی . نبی مکرم سزه هجرت ایلدی . مهاجرین اولیندن صکره سزك قدر ومزککیزه یتیشه جک کیمسه یوقدر . بناءً علیه بزاسرا ، سز وزراسکز هیچ برمصالحته مشورتکزه (۱) مراجعتدن کیری قالدیه بقدر . رایکیز منضم اولمادقه هیچ برایش کوریلهمیه جکدر .

حضرت صدیقک بونطقته مقابل انصار کرامدن « حباب بن المنذر بن جموح » رضی الله تعالی عنه قیام ایدوب وجه آتی اوزره ایراد نطق ایلدی .

« ای معشر انصار ! کندی امرکزه مالک اولکیز . چونکه خلق (۲) سزك سایه نباهتکیزده درلر هیچ برکیمسه رایکیز خلافتده حرکتیه جرأتیاب اوله مز . سزك رایکیزدن چیقامز . سز عزت وکثرت عدد و شوکتیه برابر صاحب بآس وشدت سکیز . خلق سزك ایده جککیز معامله ویره جککیز قراره ناظر و منتظر درلر . اراکیزده رایکیزده ظهور اختلاف مصلحتکیزجه مستوجب وهن وفساد اولور . بونلر (۳) سزك خلافت وامامتکیزی

(۱) بک واضح وغیر قابل التأویل بر صورتله کوریلهورکه حضرت صدیق خلافتک مهاجرین کرامه تخصیصی ایچون انصار کرامه قارشو ایراد ایتش اولدییی شو نطق مهمده دخی هیچ برمصالحته مشورتسز کورنیمیه جککی مؤسسات اقناعیه دن اولق اوزره بیان وتصریح بیورمشلردر . آرتق خلافت اسلامیه نك مخالف مشورت اولدیفته دائر هیچ برکیمسه نك برسوز سونیکه حق قالوری ؟

(۲) خلقدن مقصد مهاجریندر .

(۳) بوشارتدن مقصد بنه مهاجریندر .

مطلقاً قبول ایتدکلی تقدیرده بزدن برامیر انلردن برامیر [۱] انتخاب و تعیین اولنسون « حباب بن المنذر حضرتلرینک صوک افاده سنه حضرت فروق جواب ویردیلر .

حضرت فاروفک جوابی

« هیات ایکی امیر قطعا اجتماع ایدمز . قوم عرب ایسه علیه الصلاة والسلام افدمز حضرتلرینک سزدن بولنامسی و عشرتکنزه منسوب اولماسی جهتیه امارتکنزی قبول ایلیمز . »

بوندن صکره حضرت حباب ایله حضرت فاروق اراسنده شدتلی و موجب نزاع بعض سوزلر تعاطی اولندی . او صروده امین الامه لقب عالیسیله مفتخر اولان ابو عبیده رضی الله تعالی عنه حضرتلری « ای معشر انصار اک اول دین مبین احمدیه و فخر رسل افدمز حضرتلرینه نصرت ایدن سز اولدیکز اک اول تغییر نصرته یه سز سبب اولمیکز . » اخطارینی درمیان ایدنجه رؤسای انصاردن « بشیر بن سعد » رضی الله تعالی عنه حضرتلری قیام وشو صورتله افاده مرام ایلدی .

« ای معشر انصار مشرکین ایله جهادده ارباب فضیلت و دین مبین احمدیه اصحاب مسابقت بزم عشرتکنز اولدیفنده شبهه یوغیسه ده دینده کی مسابقتمزدن امر جهادده صرف ایتدیکمز قدرندن مقصدمز و ارزو و اراده مز جلب رضای باریدن و پیغمبر افدمزه اطاعتدن عبارتدر . مرادمز کندی نفسمز ایچون بر سعی و کوشش اولماسیله نائل اولدیفمز بو خدمت و فضیلتی خلق اوزرنده استعلایه و طلب دنیایه وسیله اتخاذ ایتکه حکمز یوقدر . بیلورسکزکه رسالتناه افدمز حضرتلری قریشدنذر . بناءً علیه امر خلافت و امامت انک قوم نجیبی

[۱] امر خلافت ایچون مهاجرین و انصار کرام اراسنده سقیفه بنی ساعده ده جریان ایدن « منا امیر و منکم » قول مشهوری « حباب بن المنذر حضرتلرینک ایشته بو خطبه بلیغه سنده کی شو افاده در » افاده واقعه اصحاب کراجه رد اولدیفنه و بوردک اجماع امته اقتران ایتدیکنه منی اسلامده ایکی خلیفه تک وجودینه عدم جواز قاعده عظیمه سی تأسیس ایتشددر .

سائرلرینه احق وار جحدر انلرله امر خلافت ایچون منازعه ایتمکدن جناب حق
نی محافظه بیورسون. اللهدن خوف ایدیکنز مهاجرین ایله منازعه ایتمیکنز. »
حضرت بشیرک شو قول حاسمنی فرصت عد ایدن حضرت صدیق یمین
و یسارنده جالس اولان حضرت فاروقی و ابو عبیده یی حاضر ونه ارا نه ایده رک
بولنردن برینه بیعت ایتملر نی بیان و افاده ایتمیسه ده حضرت عمر و عبیده متفقاً
شو مدافعه ده بولندیلر .

مشار الیهما نیک بیاناقی

« سز افضل مهاجرین اولدیغکنز و دین اسلامک افضل اموری بولنابن
نمازده رسول اکرم صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلر نیک خلیفه سی بولدیغکنز
حاله وجود عالیر یله قبول امامت و خلافت بزم ایچون امکانسز اولدیغندن
سزه بیعت ایتمک لکمز ضمننده الکزی اوزادیکنز . »
حضرت ابو عبیده و حضرت فاروق طرفلرندن وقوعه کلن شو افاده
و مدافعه یی متعاقب هان حضرت صدیقه بیعت ایتمک ایچون ده طور اندیلر ایسه ده
بشیر رضی الله تعالی عنه حضرتلری انلردن اول طورانه رق و مشار الیهما یه مسابقت
ایده رک الک اول اجرایی بیتمه موفق اولمش و اندن صکره دیکر لر ی طرفندن
بیعت اولمشدر .

بشیر بن سعدک حضرت صدیقه بیعت خصوصنده وقوع بولان مسابقتدن
انفعال ایدن مشار الیه حباب بن المنذر افاده آتیله بشیره عتاب ایتدی .
حباب — عمی زاده کز سعد بن عباده حضرتلر نیک امارتنه حسد ایتدیکنک
ایچون حضرت صدیقه بیعت ایتدک .
بشیر بن سعد — الله بیلورکه او یله دکلدر. مهاجرینک حق صریحی اولان
امر خلافتده کندیلر یله منازعه یی مکروه کوردیکم ایچون بیعت ایتدم .

معلوم ارباب سیردرکه انصار کرام قبل الاسلام یکدیگر یله مخالف و محارب
اولان (اوس) و (خزرج) قبیله سندن مرکب اولوب خزر جیلرک سعد بن

عباده حضرتلرینی امارت و خلافتہ نصب و تعیین ایتک خصوصندہ کی طلب و اصرارینی و بشیر بن سعدک ابو بکر صدیقہ بیعتی مشاہدہ ایدن « اوس » قبیلہ سی رؤسائی « اسید بن خضیر رضی اللہ تعالیٰ عنہ حضرتلری دخی داخل اولدینی حالده « خلافت و امامت بر کرہ خزرچ عشیرتنہ انتقال ایدرسہ بزہ قارشو دائمای ادعای فضیلت و رجحان ایدہ جکلرنده و ارتق بزہ امر خلافت و امارتدن قطعاً حصہ و یرمیہ جکلرنده شبہ اولدیفندن همان حضرت صدیقہ اجرای بیعت اولنسی لازم کلہ جکفی « یکدیگرینہ سویلدیلر .

اوسلیرک وبا خصوص رؤساسندن بولنان حضرت اسید بن خضیرک بولفاده بی تعقیماً وقوع بولان بیعتلری خزرچلیلرک سعد بن عباده حضرتلرینہ بیعت ایتک خصوصندہ کی قرارلرینی بتون بتون اخلاص ایتسیلہ طرف طرف حضرت صدیقہ بیعت اولندی . امرمهم بیعت همان اوراده واول صورتلہ قرین ختام اولدی .

حضرت سعد بن عباده اوراده حضرت صدیقہ بیعت ایتیمہ رک خانہ سنہ کیندی . حضرت سعدک بر مدت بیعتدن تأخیری جهتلہ اجرای بیعت ایتسی لزومہ دائر کندوسنہ وقوع بولان امر و اخطارہ « علیکزده او قلمی تمامیلہ صرف و استعمال ایتدجک و سیف و سنائی قانلریکزلہ بویامدجہ اهل و عشیرتملہ بکا اطاعت ایدنلرلہ برابر سزکلہ محاربه ایلدجک بیعت ایدم « جوانی و یردی .

حضرت سعد بن عباده نک غایت موقت بر انفعال اثری بولنان شو افاده تهدید کارانه سنہ مبنی بیعتہ اجباری لزومی حضرت فاروق طرفندن درمیان اولندیسنده بیعت ایتماک خصوصندہ کی اصرارینہ نظراً قتل اولنمادجہ اطاعت ایتیمہ جکی و عشیرتندن ، اقرباسندن بر چوق ذوات قتل ایدلمکسزین کندوسنک قتلی ده ممکن اولہ میہ جنی و یالکز بر شخصک عدم بیعتی حضرت صدیقک خلافتہ امامتہ ایراث تأثیر و خلل ایدہ میہ جکی جهتلہ شمذیلک حالیلہ ترک اولنسی مناسب و مصلحتہ موافق اولہ جفنی ینہ بشیر بن سعد حضرتلری افاده ایتسیلہ موجبجہ بوقضیہ دہ بین الاصحاب منازعہ چیقارلامش و سعد بن عباده حضرتلری حالیلہ ترک

اولنشددر. سقیفه بنی ساعده دنیلن موقعده حضرت صدیقه بیعت اولنمزدن مقدم جریان ایدن مذاکراتده انصار کرامک جمله سی ویاخود بعضیلری مهاجرینه بیعت اولنق لازم کلسه بیله امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن بشقه سینه بیعت ایتیمه جکلرینی افاده ایتمش اولدقلری بویابده کی روایات موثوقه تاریخیه جمله سنددر .

حضرت حیدر کرار ایله بنی هاشم وعشره مبشره دن زیر وطلحه رضی الله تعالی عنهما حضراتی ده جناب صدیقه بیعت ایتمش امرنده تأخر ایتدیلر . حتی زیر حضرتلری امام علی افندمن حضرتلرینه بیعت اولنمدقچه قلعجی قینه صوقیه جفنی مقام تهدیده افاده ایتسنه منی الندن آلنوب باره باره اولنجهیه قدر طاشلره اورلمسنه حضرت فاروق اعظم طرفندن امر ویرلشددر .

برروایت کوره سقیفه بنی ساعده ده وقوع بولان بیعتی متعاقب امام عمر افندمن بیعتدن تأخر ایدن ذوات مشارالیه هم حضراتی نزدینه کیدوب کندولرینی اقناع و جلب ایتمش وجهه سی طرفندن هان بیعت اولنمشدر .

دیگر برروایت کوره امام علی افندمن حضرتلری ابوبکر صدیق حضرتلرینه بیعت اولندیفنی استخبار ایتمکله برابر کیجهک البسه سیله هان قوشه رق بیعتیه مسارعت بیورمشلر واوراده البسه لرینی کیمشدردر .

اشبوذوات واشخاص معلومه ومعدوده نک کیفیت وزمان بیعتلری ماده سنده یکدیگرینه بدرجهیه قدر مباین کوریلان بوروایتلر ایلروده ایضاح اولنه جق تدقیقات ایله بربرینه توفیق اولنه جقدر .

حضرت صدیقه ایدیلان بیعت خصوصنده ابوسفیان بن حرب رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک کتب سیر و تاریخده محرر اولان سوزلری شایان تذکاردر .

حضرت صدیقه بیعت اولنور اولنمز ابوسفیان حضرتلری شو صورتله اداره کلام ایتمشدر :

ابوسفیان : ای آل عبد مناف اورته لنی استیلا ایتمش برتوز برغبار

کوره یورم که اوتوزی ، اوغباری انجق قان ایله ییقامق محو ایتک ممکن اوله بیلور . ابوبکری مقام خلافتنه نه ایچون اقامه ایتدیکیز . ذلیل وضعیف اولان علی وعباس نروده درلر . امرامامت و خلافت قریش ایچنده اک ضعیف برشخصده نه سیه مبنی تقرر ایده یور . « امام علی یه خطاباً » النی اوزات سکا بیعت ایده ییم . ارزو ایدرسه کز مدینه یی آتلو و پیاده ایله طولدیره ییم :

حضرت علی رضی الله تعالی عنه : الله بیلور که بوسه زکله مراد و مقصدک نار فتنه یی ایقاد اینمکدر . اسلام ایچون خیر رینه شر ایسته مکدر . سنک نصیحتکه احتیاجمز یوقدر .

حضرت حیدر کرار ابی سفیان حضرت تلرینک افادات واقعه سنی و تکلیفی بو صورتله رد و جرح بیور مشلدر . صورت و کیفیت جریانی ایضاح اولندینی وجهله ابوبکر صدیق حضرت تلرینک اجماع امتله امامت و خلافتنه نصب و تعیین اولنسی خلافت و امامت اسلامییه یی تأسیس ایتمش و خلافت و امامتک عهداً « یعنی ولی عهد انتخاب و نصیله » بر خلیفه دن دیگر خلیفه یه انتقالی ده ینه حضرت صدیقک امام عمر افندمز حضرت لرینه ولایت عهدی تفویض ایتلرندن و بو تفویض و توجهله اصحاب کرام معالی اتسامک هیچ بری طرفندن برکونه اعتراض سرد و اتیان اولنماسندن ناشی خلیفه و امامک ایستدیک ذاتی شرایط لازمه شرعییه یی حائز اولدینی حالده عهداً تخلیف ایتسی ده اولوجهله اجماع امته اقتران ایلشدر . حضرت صدیقک خلافتی ده حضرت فاروق اعظمی تخلیف ایتسی ده تأسس خلافت ماده سیچون اجماع امتک اس الاساسی اولدیفنه مبنی بواکی جهت بشقه بشقه تدقیق و اولب ابدیه کی منقولات صحیحه و روایات موثوقه تعمیق اولنه جقدر .

خلافت حضرت صدیقّه دائر بورایه قدر ویریلان معلومات بحسبه روایات موثوقه تاریخیه دن عبارت اولوب حال بوکه بومسئله یوقاروده بیان اولندینی وجهله خلافت اسلامیهنک اس الاساسی و امامتک مبنای مصون الاندراسی اولمسیله کیفیت و صورت وقوعی فقها و علمای اسلامییه طرفندن لزومی قدر تدقیق و تعمیق

اولنئش واحكام دينيه وعقائد اسلاميه صهرسه داخل اولمش بر مسئله عظيمه ومهمه اولديغندن فقها وعلمايك نتيجه تبعات وتدقيقات فوق العاده سي بولسان ايضاحاتي ده مفصلاً بيان و توضيح ايتك مقتضيدر .

خلافت حضرت صديقك صحت و حقيقتي اثبات ايدن دلایل نقلیه و عقلیه

عموماً مسلمانلرجه معلومدرکه فرقان عظيم الشاندين صكره الك صحيح اولمق اوزره مجمع عاليه اولان كتاب ائمه حديثدن حضرت شيخ « بخاري » وحضرت « مسلم » طرفلرندن جمع و تصنيف اولنئش اولان « صحيحين بخاري و مسلم » كتابلريدن .

بو ايكي كتاب شريفك ايكيسنده دخی مسطور اولديني وجهله خليفه ثاني حضرت فاروق اعظم خلافتلري زماننده فريضه حبي بالايفامدينه منوره يه عودتلرنده حضرت صديقك خلافتنه وصورت وقوعنه دائر يك زياده مشهور اولان خطبه سني ايراد ايتمشدر .

صديق اكبر حضرتلرينك امامت و خلافتلرينه ، تعلق ايضاحاتي متضمن فاروق اعظم طرفندن ايراد اولنان بو خطبه مشهورهك احتوا ايتديكي فقراتدن « وقد كنت زورت مقالة » عباره سي كتب اعتقاديده مزده كلام نفسي يه دليل اتخاذا اولنئسيه و بناء عليه متواتر اولان مذكور خطبهك اهميت فوق العاده سي دركار بولنئسيه ترجمه سي ذيلاً درج اولنور :

حضرت فاروقك نطقی مآلی

عمر وفات ايدرسه فلان ذاته بيعت ايدمجي سزدن بري طرفندن افاده وبيان اولنديفني خبر آلام . ابي بكر حضرتلرينه فجأة بيعت اولنديفنه هيچ

برکیمسه آلدانسون. واقعامشارالیه حضرتلرینه بلاتدیر بفتة (۱) بیعت اولندی. فقط جناب حق ملحوظ اولان شردن، مضریدن او بیعت ایله هیئت اسلامیهمزی محافظه ووقایه ایلدی. بوکون آراکزده حضرت ابی بکر صدیق کبی عموکم کندوسنه سرفرو ایتکه مجبور اولهجنی برذات یوقدر. روح پر فتوح حضرت رسالتنهای عازم کلشنمراي علین اولدینی زمان خلیفة مشارالیه حضرتلری ملئک الک خیرلی ذواتندن ایدی. حضرت علی وزیر رضیاه تعالی عنهما برابرلرنده بولان ذوات ایله کریمه مکرمه نبی ذیشان فاطمه علیهالشان رضیاه تعالی عنها حضرتلرینک سعادتخانه لرنده بزدن تخلف ایتدیلر. مهاجرین کرام ایسه حضرت صدیقک یانه طوبلانیدیلر. اخوانمز اولان انصار کرامک جمعیتنه کتمک لزومنی صدیق اکبره افاده و تکلیف ایتدم. برابرجه یانلرینه کیتدک یوله صلحادن ایکی ذاته تصادف ایتدک. بوایکی ذات انصار کرام حضراتنک کندی آرالرنده ویردکلری قراری بزه آکلاتیدیلر. و «ای معشر مهاجرین نزهه کیدیورسکنز» دیدیلر. انصار کرام قارداشلریمز یانه کیده جکمزی بوایکی ذاته خبر ویردک. بونلر «یوق اورایه کیتیمکز، آنلره تقرب ایتیمکز. ای معشر مهاجرین کندی ایشکزی کندیکنز تسویه ایدیکنز» جوابیله بزی کتمکدن منع ایتک ایتدیلر. بن مطلق کیتملیز دیدیکمدن یوله دوام ایتدک. وقتا که سقیفه بنی ساعدهیه واردق. انصارکرام حضراتنک اوراده مجتمع اولدقلرینی کوردک. جمعیتک ایچنده اوزانمش اورتولمش برینی کوردیکمدن بونک کیم اولدیفنی صوردم. سعد بن عبادہ حضرتلری اولدیفنی سویلدیلر. اوزانمشنک، اورتولمشنک سبنی سؤال ایتدیکمده خسته اولدیفنی جوابی ویردیلر. بوسؤال وجوابی ومجلسده قعودمزی متعاقب خطیلری قیام ایتدی. بوخطیب جناب حقه لایقی وجه ایله حمدو ثنا ایتدکدن صکره شو وجهله افاده مرآمده بولندی. «اما بعد بزاللهک انصاری، اسلامک عسکری یز. ای معشر مهاجرین سز دخی بزم ایلرو کلانلریمزدن بیوکلریمزدن سکز. فقط سزدن

(۱) مسئله بیعت اوله بر ایکی ادمک رأینیه وابسته اوله میهجنی آکلامقندر.

بر قوم برجماعت بزه استعمال و ترفع و بزی دوجار خسران ایتک ایسترسکز. امر خلافتی کندوکز درعهده ایدهرک بزی محروم براقق آرزو سنده سکز استبداد ایدوب امامت ماده سنی کندوکزه حصر ایده جکسکز» دیدی.

خطیبرینک بونطق قرین ختام اولنجه بکندیکم بر مقاله یی تصور و تصمیم ایتش بولدیغمدن حضرت صدیقک وجودیله حضوریه برابر اوسوزلری بیان و ایراد ایچون در رانق ایستدم. حالوکه مشارالیه حضرتلری بدن زیاده حلیم و وقور اولدیغندن بدرجه یه قدر کندولرینه مدارا و رعایت ایدردم. افاده مرامه مباشرت ایتک ایستدیکم زمان حضرت صدیق بی منع ایتدی. صبرایتمککمی امر ایلدی. کندوسنی کوچندیرمک ایسته مدیکمدن اختیار سکوت ایتدم. کندولری سوزه باشلادیلر بدن اعلم ایدیلر. حقیقه بنم تصور و تصمیم ایتدیکم سوزلردن. برینی ترک ایتیه رک کافه سنی بیان و یاخود آندن ایسنی افضلنی بالبداهه ایراد و اتیان ایتدی. اندن صکره « سز تفصیل و ایراد ایلدیککز محاسن و فضایله و افعال خیریه حقیقه مالکسکز و آنلره اهلسکز فقط عربلر امر خلافتی قریش ایچون بیلورلر. پشفه لریچون طانیمزلر. چونکه قریشلر نسباً و مملکه عربلرک وسطنده بولورلر. » بنم و ابو عبیده بن الجراح حضرتلرینک الریزمه یا پشه رق بواکی ذاتدن برینی خلیفه و امام نصب ایتک اوزره تعیین و تقرر ایتدم. هانکیسنی آرزو ایدرسه کز اکا بیعت ایدیکز. » بیوردیلر. حضرت صدیقک افادات و ایضاحات واقعه سندن یالکز بوجهه اخیره کوجه کیتدی. زیرا غنمدمه بوینی اورمق حیاته اول صورتله خاتمه چکمک حضرت صدیقک وجودیه برابر امامت و خلافته نصب و تعیین اولمقدن احسن و اهنون ایدی. حضرت صدیقک افاداتی ختام بولدقن و بکا و یاخود ابو عبیده حضرتلرینه بیعتی انصار کرامه تکلیف ایتدکن صکره انصاردن بر ذات (۱) (بنم رأی و تدبیرم مسئله یی حسم ایدر. ای معشر قریش بزدن برامیر سزدن برامیر نصب اولنسون) دیدی. حبابک شو افاده سنی

(۱) یعنی حباب بن المنذر

متعاقب سوز چو غالدی . هر طرفدن بر سس ، بر صدا مرتفع اولدی . مذاکرات و مقالات او مرتبه کسب شدت ایتدی که ظهور اختلافدن جداً قورقدم . بناء علیه حضرت صدیقه خطاباً « یا ابا بکر النی ویر سکا بیعت ایدهیم » دیدم مشارالیه حضرتلریده النی اوزاتدی بن بیعت ایتدم . اوراده کی مهاجرین دخی بیعت ایتدیلر . آندن صکره انصار کرام حضراتی ده بیعت ایلدیلر . واللهی ایچنده بولندیغمز امور و خصوصاً صکره حضرت صدیقه ایتدیگمز بیعت قدر موافق مصلحت برایش کورمامشزدر . بیعت ایتدیگمزین انصار کرامدن مفارقت ایتیش اولیدق بزدن صکره بر بیعت احداث ایتلری قویاً ملحوظ ایدی . او حالده رضا و موافقتمز اولمقسزین کندیلرینه بیعت مجبوریتنده و یاخسود خلافلرینی التزام ایله فسادک ظهوری کبی بر فلاکت قارشوسنده بولمقندن خوف ایتدک . »

بیعت حضرت صدیقه دائر اولان حضرت فاروقک اشبو خطبه لری اوقدر متواتر درکه بالمله سیز و توارنجه درج اولنمش اولدقدن بشقه « قدکنت زورت مقالة » فقره سی ده کتب اعتقادیه ده کلام نفسی یه دلیل اتخاذا اولنمشیه خطبه مبجونه مسائل اعتقادیه ده داخل اولمش واک مهم مسائل دینییه و اعتقادیه دن اولان کلام نفسی ماده سنده نظر دقت و اعتباره آلمشدر .

رواة حدیثدن نسائی و ابویعلی و حاکم حضرتاتک اجله صحابدن ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن تصحیح ایتدکلری روایت کوره مفخر کائنات افندمز حضرتلرینک وفات عالی نبوت پناهیلرنده انصار کرام « منا امیر ومنکم امیر » دیدیلر . عمر بن الخطاب حضرتلری یانلرینه کیده رک « ای معشر انصار بیلزمیسکزکه علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری حال حیاتنده خلقه نماز قیلدیرمق و امامت ایتک ایچون حضرت صدیق مأمور بیوردیلر . سبب خلقت عالم افندمزک نماز ایچون کافه مسلمینه تقدیم بیوردقلری مشارالیه حضرتلرینه هانکیکز تقدم ایتکی روا کوره جکسکز . » دیدی فاروق اعظمک بو افاده سنه جواباً انصار کرام حضرت صدیقه تقدم ایتمکدن استعاذه ایتدیلر .

رواة حدیثدن ابن سعد و حاکم و بیہقی حضرتانک ابی سعید الخدری رضی اللہ تعالیٰ عنہ حضرتلرندن استخراج ایتدکلری روایت دخی شودر :

« سعد بن عبادہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ حضرتلرینک خانہلرنده کی صفده [۱] اجتماع ایدن انصار کرام حضرتانک خطیبلری حضرت صدیق و فاروق اعظم دخی حاضر بولندقلری حالده قیام ایدوب نطقلر ایراد ایتدیلر . بو خطیبلردن بری دیدی که « ای معشر مهاجرین علیہ افضل الصلوة افندمز حضرتلری بر مصلحتہ برما موریتہ سزدن بریخی تعیین بیوردقلری زمان بزدن ده بریخی ترفیق بیورمقده ایدیلر . بناءً علیہ امر خلافتہ بری بزدن دیکری سزدن اولمق اوزره ایکی ذاتک تعیینی لازمدر . بوخطیبک شو افاده سندن صکره انصار کرامک خطبایی بوفکر ومطالعہ بی ترویج ضمنندہ متعاقباً ایراد نطق ایدیلر . او ائنادہ زید بن ثابت [۲] رضی اللہ تعالیٰ عنہ حضرتلری قیام ایدہ رک بو یولده اداره کلام ایتدی .

« بیلورسکنز که رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم افندمز حضرتلری مهاجریندن ایدیلر . خلیفہلری ده مهاجریندن اوله جقدر . فخر رسالت افندمزک انصاری ایدک شمدی ده خلیفہ سنک انصاری اولمق لغمز مقتضیدر » بو افاده بی متعاقب حضرت صدیقک الی طوتہرق « ایشته بو ذات خلیفہ کز ، امام کزدر . » دیدی .

حضرت زیدک شو افاده و معاملہ سنی متعاقب حضرت فاروق در حال و مهاجرین کرام انی تعقیباً بیعتہ مسارعت ایتدیلر . انصار دخی انلره پیرو اولدیلر .

بیعتی متعاقب حضرت صدیق اکبر منبرہ چیقارق حاضر اولان اصحاب کزین رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین حضراتنه کوز کزدردی . زیربن عوام حضرتلرینی کورمدکلرندن مشارالہی ایتدیلر و کندولریله شو محاورده بولندیلر :

[۱] سقیفہ خی ساعده در .

[۲] احله انصار کرامدندر .

حضرت صدیق . یازیر رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز
حضرتلرینک تیزه زاده سی وحواریسی یم دیدیکزده شق عصای مسلمینی می
اررزو ایتدیکز ؟

حضرت زییر . ای خلیفه رسول الله لوم و سرزنش یوقدر .
زییر حضرتلری بوجوابی متعاقب همان قیام ایدوب حضرت صدیقه بیعت
دخی ایتدی .

بوندن صکره حضرت صدیق ینه اصحاب کرام حضراتنه عطف نظر دقت
ایدوب امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی کورمدکلرندن مشارالیه
حضرتلرینده ایستدیلر . تشریفلرنده انکله محاوره آتیهدده بولندیلر .

حضرت صدیق . دیدیکزکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز
حضرتلرینک عمی زاده سی یم . کریمه مکرمه لرینک زوجی یم . 'بی' محترمک
دامادی یم . شق عصای مسلمین ایتک می ایستدیکز ؟

حضرت ابوتراب . یاخلیفه رسول الله لوم و سرزنش یوقدر .
جوابی ویرمکه برابر در حال بیعت مسارعت دخی بیوریلر .
رواة حدیثدن ابن اسحاق جناب زهریدن اوده انس رضی الله تعالی عنه
حضرتلرندن وقوع بولان روایت دخی شو و جهله در :

سقیفه بنی ساعدهده بیعت اولدیغنک ایکنجی کونی حضرت صدیق برخطبه
اوقومق ایچون منبره صعود ایتدی . کندولری ایراد خطبه ایتزدن مقدم
حضرت فاروق اعظم قیام ایدوب افادات آتیهدده بولدی :

حضرت فاروقک بیاناتی

جناب حقہ حمدو ثنا ایتدکدن صکره « حق جل و علا حضرتلری امریکیزی [۱]

احسنکز اولان حضرت صدیقه تفویض بیوردیلر. حضرت صدیق جمله کزک احسیدر ، افضلیدر . رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمن حضرتلرینک غارده رفیقی ، صاحبیدر . ثانی اثنین اولدقلری معلومدر . قالککز کندوسنه مبايعت ایدیکنز »

فاروق اعظمک بیاناتی اوزرینه سقیفه بنی ساعدهده واقع اولان بیعتدن بشقه خلق طرفندن حضرت صدیقه تکرار بیعت عمومیه اجرا اولندی . اشوبیعت عامه دن صکره حضرت صدیقک ایرادیتدکلری خطبه عیناشودر : جناب حقه حمد و ثنادن صکره

اما بعد ایها الناس فأنی قدولیت علیکم ولست بخیرکم فأن احسنت فأعینونی وان اسأت فقومونی الصدق امانة والكذب خیانة والضعیف فیکم قوی عندی اریح علیه حقه انشاءالله والقوی فیکم ضعیف اخذالحق منه انشاءالله لایدع قوم الجهاد فی سبیل الله الا ضربهم الله بالذل ولا تشیع الفاحشة فی قوم قط الا عمهم الله بالبلاء اطیعونی ما طعت الله ورسوله فاذا عصیت الله ورسوله فلا طاعة لی علیکم قوموا الی صلاتکم یرحمکم الله »

بو خطبه نك مالی

« ایها الناس سزندن ایی اولمدیغم خالده امراداره کز عهدمه تودیع اولندی . ایلیک ایدرسهم بکا معاونت ایدیکنز کوتیلک ایدرسهم بنی طوغرولدیکنز . طوغریلق امانت یلانجیلق خیانتدر . ضعیف اولاندیکنز انشاءالله تعالی حقنی استیفا ایدنجهیه قدر نزدمده قویدرلر . قوی اولانلریکنزی کندوسندن اخذ واستیفای حق ایدنجهیه قدر نظرمده ضعیفدرلر . فی سبیل الله جهادی ترک ایدن هیچ برقوم یوقدرکه حق تعالی حضرتلری انلری تدلیل ایتسون ارالرنده فواحشک شایع اولدینی هیچ برقوم یوقدرکه حق تعالی حضرتلری انلره بلای تعمیم ایتسون . بن اللهه ورسولنه عصیان ایدرسهم اطاعت اولنغی استحقاقندن

محروم اوله جفمندن بکا اطاعت (۱) ایتمکیز . نمازه قالفکیز اللهم رحمتنه نائل اولکیز .

موسی بن عقبه نیک « مغازی » نام کتابنده یازدینی وجناب حاکمکده عشره مبشره دن عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن تصحیح ایتدیکی روایت کوره ابوبکر صدیق حضرتلری شو خطبه بی ایراد بیورمشلردر :

عبدالرحمن حضرتلرینک روایت ایتدکلری خطبه حضرت صدیقده بودر :

والله ما کنت حریصاً علی الامارة يوماً ولالیلة ولا کنت راغباً فیها ولا سألتها الله فی سر ولا علانیة ولكنی اشفقت من الفتنة ومالی فی الامارة من راحة لقد قلت امراً عظیماً مالی به من طاقه ولا ید الابتقویة الله »

بو خطبه نیک مالی

« الله علیمدرکه بن نه برکون نه برکیجه امارته حریص اولدم . خلافته هیچ بر وقت رغبت ایتمدم . نه سرأ نه علناً هیچ بر زمان امامت و خلافته مظهریمتی حق سبحانه و تعالی حضرتلرندن تمنی واستدعا ایلمدم . خلافت وامامت قبول ایدیشیم فته ظهور ایتسی خوفدن منبعندر . اماره و خلافته حضور و راحتم یوقدر . عهدمه بر امر عظیم تفویض اولمشدرکه جناب حق بنی تقویه ایتمز ایسه بوبار ثقیل خلافته تحمل و طاقتم غیر مساعدر . »

حضرت صدیقک بو خطبه لری امام علی وزیر بن عوام رضی الله تعالی عنهما حضراتنک امر خلافت ماده سنده وسقیفه بنی ساعده ده وقوعه کلن مشورتده بولندیرلمدقلرندن بحث ایله درمیان ایتدکلری بر عتابه مقابله در .

حضرت صدیقک بو افاده اعتذاریه لرینه جواباً مشارالیهما امام علی وزیر بن عوام رضی الله تعالی عنهما بوجه آتی جواب یردیلر :

(۱) امر اولوالاسره اطاعتک لزوم و وجوبی اواصرک امرالهی و رسالتپناهی به موافقتی شرطنه متوقفدر « لاطاعة فی معصیة الله » قاعده کلیه سیاسیه و دینییه مزنددر .

حضرت علی وزیر. امر خلافت و بیعت ماده سنده مشورتدن تأخیر اولدیغمز ایچون منفعل اولدق. یوقسه بز حضرت صدیق خلافت و امامت ایچون خلقک احق اولدق اوزره طانورز. شرفی، خیرینی بیلورز. صاحب غاردر. رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمز حضرتلری حال حیاتلرنده مسلمانلره نماز قلدرمنه کندوسنی مأمور بیوردیلر.

ابن سعدک ابراهیم التیمی جنابلرندن استخراج ایتدیکی روایتدر :
وفات جلیل حضرت نبویه امام عمر رضی الله تعالی عنه حضرتلری ابو عبیده بن الجراح حضرتلرینه کله رک « لسان معجز بیان حضرت رسالتپناهیدن شرفصدور ایتدیکی وجهه بواصتک امینی اولدیغندن بحثله کندوسنه بیعت ایده جکنی » افاده ایتدی. حضرت ابو عبیده فاروق اعظمک تکلیف واقعه بو جوابی ویردی :
« دائرة ناجیه اسلامیه به دخول ایتدیکن کوندن بری سندن بویله برضعف رأی و تدبیر کورمامشیبدم. ثانی ائنین اولان حضرت صدیق اکبر موجود ایکن بکا نصل بیعت ایده بیلورسک. »

امین الامه حضرت ابو عبیده نک شوانصافلرینه امت محمدیه حقنده کی بو شفقترلرینه دقت اولنورسه علویتک حقیقی اصحاب کرامده نه درجه لرده متجلی اولدینی تبیین ایدر.

ینه ابن سعدک استخراجنه کوره خلافت امامت واشبو بیعت ماده سنده حضرت صدیق ایله حضرت فاروق آراسنده شو محاوره جریان ایتمشدر :
حضرت صدیق. عمره خطاباً. النی اوزات سکا بیعت ایده یم.

حضرت فاروق. سن بندن افضل سک.

حضرت صدیق. سن بندن اقواسک.

ارالرنده بو سوزلر مکرراً جریان ایتدیکندن نهایت حضرت فاروق « سنک کثرت فضلکله برابر بنمده قوتم سکا معاون اوله جقدر. دیمسیله حضرت صدیقه بیعت ایتمشدر.

حضرت احمدک استخراجنه کوره صدیق اکبر رضی الله تعالی عنه حضرتلری

سقیفه بنی ساعده ده انصار کرامه قارشو ایراد خطبه ایتدیکی زمان انصارک شان علویاتی مین اولمق اوزره شرفازل اولان آیات جلیله قرآنیهدن دینه نصرت وفضیلتلرینی متضمن ومبشر اولهرق لسان معجز بیان حضرت رسالتپناهیدن شرفصدور ایدن احادیث سینهدن برینی ترک ایتمکسزین کافه سنی برر برر ذکر واتیان بیوردیلر. وبو افاداته زیرده کی ایکی حدیث جلیلی اخطار و بیان ایله سوزلرینه ختام ویردیلر .

افاده نك بری :

« لقد علمتم ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال « لوسلك الناس وادياً وسلكت الانصار وادياً سلكت وادی الانصار . »

بو افاده نك مالی

محقق بیلورسککز که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمن حضرتلری « بتون خلق بر درهیه، بر طریقه وانصار دخی دیگر بر درهیه، دیگر بر طریقه سالک اولسار بن انصارک سالک اولدقلری درهیه، طریقه سالک اولورم بیوردیلر .

ایکنجی افاده :

ولقد علمت یاسمد ان رسول الله صل الله علیه وسلم قال وانت قاعد « قریش ولایة هذا الامر فبر الناس تبع لبرهم وفاجرهم تبع لفاجرهم »

مالی

« ای سمد مجلس جلیل نبویده حاضر بولندیفک ایچون باخصوص سن محقق بیلورسک که فخر کائنات افندمن حضرتلری « قریش امر خلافتک

صاحبدارلر . خلقك ايسى انلك ايسنه فاجرى ده فاجرلرینه تابعدرلر «
بيوردی . حضرت صدیق طرفدن ابراد اولنان صوك افاده ده کی حدیت جلیل
سوی سعد بن عبادہ حضرتلری طرفدن تصدیق اولنمسیله « بزوزرا سز
امراسکز « دیدی .

بورویت اثبات ایدہ یورکه حضرت سعد بن عبادہ نك وفاته قدر حضرت
صدیقه بیعت ایتدیکنه دائر اولان « عبدالبرك » روایتی ضعیفدر .
حضرت احمدك استخراج ایتدیکی روایتہ کوره حضرت صدیق اکبر کندوسنه
تفویض اولنان امر خلافت و بیعتی قبول ایتلری معاذالله تعالی ارتدادی موجب
اوله بیله جك بر فتنه نك حدوث و ظهورندن خوف ایتدیکندن منبعث اولدیغنی
مقام اعتداده بیان و تدکار بیورمشلردر . ابن اسحاقدن و سائرلرندن وقوع
بولان روایتہ کوره بر ذات ایلہ حضرت صدیق اراسنده قبول خلافت ایتدیکنه
دائر بویله بر محاوره جریان ایتشددر .

سائل اولان ذات . ایکی شخص اوزرنده بیله قبول امارت ایچون نجی منع
ایتشدك . نه کی بر محبوریته عمومك امر اراده سنی درعهده ایتدك ؟
حضرت صدیق . ولایت و خلافتی قبول ایتمکدن بشقه بر چاره بوله مدم .
چونکه نبی مکرم صلی الله علیه وسلم افندمزك امتی دوچار تفرقه اولمسندن قورقدم .

ینه حضرت احمدك استخراجنه کوره ابا بکر صدیق رض الله تعالی عنه
حضرتلری مقام جلیل خلافته جلوسلرندن بر آی صکره « الصلاة جامعة » (١)
عباره سیله و مادیلر واسطه سیله خلقی مسجد شریفه جلب و دعوت بیوردیلر
و خلقه قارشو شو خطبه یی اوقودیلر :

ایها الناس و ددت ان هذا کفانیه غیری ولئن اخذتمونی بسنة نیکم ما طیقها
ان کان لمصوماً من الشیطان وان کان ینزل علیه الوحی من السماء :

(١) صدر اسلامده خلفا و امرای اسلام خلقی طویلامق ایچون « الصلاة جامعة »
دبه ندا ایتدیرلردی . حضرت صدیقک بو معامله سی ذکر اولنان اصولک مدبشدر .

خطبه نك مالی

« ای ناس امر خلافتك عهدمه تفویض اولنماسنی و بر بشقه ذات طرفندن اداره اولنمسنی ارزو ایدردم . پیغمبر ذیشانغز رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افدمز حضرتلرینك سنت سنیه رسالتیناهیله کی بدنن معامله بکلسه کز انك یابدینی کی بدنن ایش انتظارنده بولورسه کز بن بوکا طاقتیاب و متحمل اولهم . فخر کائنات افدمزك كرك شر شیطاندن معصوم اولمزدن و كرك کوکدن کندولرینه وحی الهی نازل اولسندن ناشی بالطبع بن انك کی اولهم . » ابن سعدك روایتیه کوره حضرت صدیقك اشبو خطبه لری بروجیه آتیدر :

« اما بعد فانی قد ولت هذا الامر وانا له كاره والله لوددت ان بعضكم كفانيه الا وانكم ان كلفتموني ان اعمل فيكم بمثل عمل رسول الله صلى الله عليه وسلم لم اقم به كان رسول الله صلى الله عليه وسلم عبداً كرمه الله بالوحي وعصمه به الا وانا انا بشر ولست بخير من احدكم فراعوني فأذا رأيتموني استقمتم فأتبعوني واذا رأيتموني زغت فقوموني واعلموا ان لي شيطاناً يفريني فأذا رأيتموني غضبت فاجتنبوني »

مالی

« بن امر خلافت و امامته تعیین اولندم ایسه ده بو وظیفه مهمه نك عهدمه تفویضندن ممنون و خوشنود دکل ایدم . واللهی سزدن بری طرفندن درعهدمه اولنورسه قورتلقلغمی ارزو ایدردم . بیلکز که علیه الصلاة السلام حضرتلرینك اجراءت و اعمالی کی بکا اجرای معاملات و اعمال تکلیفنده بولنورسه کز اول صورتله ایفای وظایفه مقتدر اولهم . چونکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

افندمن حضرتلری جناب ذوالجلالک وحی سبحانیسیله تکریم اولنمش و معصوم بولنمش اولان بر عبد ایدی . بیلکیز که بن بشرم و سزک هیج بریکزدن ای دکم . بناءً علیه بکا رعایت ایدیکز . طریق مستقیمده حرکت و معامله ایتدیکمی کوررسه کز بکا تابع اولکیز او طریق مستقیمدن تمایل و انحراف ایتدیکمی مشاهده ایدرسه کز بنی طریق مستقیمه اعاده و ارجاع ایلکیز . ینه بیلکیز که بنم ده بر شیطانم وارد . غضبناک اولدیغمی کوردیکیز حالده بندن اجتناب ایتلیسکیز .

حضرت صدیقک بو خطبه لرینی ینه ابن سعد ایله حضرت خطیب بروجه زیر روایت ایتمشلردر :

« اما بعد فأنی قدولیت امرکم ولست بخیرکم ولکنه نزل القرآن و سن النبی صلی الله علیه وسلم السنن فاعلموا ایها الناس ان الکیس الکیس التقی واعجز العجز الفجور وان اقواکم عندی الضعیف حتی آخذله بحقه وان اضعفکم عندی القوی حتی آخذ منه الحق ایها الناس اکاتبیع ولست بمبتدع فأذا احسنت فأعینونی واذ انازغت فقومونی »

مالی

« اما بعد ارزو ایتدیکم و خوشنود اولمادیغم حالده امر خلافت عهدمه تفویض اولندی . فقط فرقان عظیم الشان نازل اولدی و فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندمن حضرتلری سنن سنیه نبوت پناهیلرینی تقریر واکال بیوردی . بونلری بزده بیلک اوکرنک . ای ناس بیلکیز که اک زیاده عقل و ذکا تقوادر . اک زیاده عجز و افتقار فحش و فجوردر . حقنی استیفا و ایفا ایدنجیه قدراک قوی اولان شخصکیز غندمه اک زیاده ضعیفدر . ای ناس بن متبوعم مبتدع دکم . ایلک ایدرسم بکا معاونت و اتباع ، طریق استقامتدن عدول و انحراف ایلرسم بنی طریق مستقیمه ارجاع ایدیکیز »

یوقاروده بیان و توضیح اولسان روایتلر حضرت صدیقک انعقاد خلافت و امامتی خصم صنده اجماع امتک حاصل اولدیغنی و اصحاب کزبن رضی الله تعالی علیهم اجمعین طرفدن مشارالیهک خلافتنده اتفاق اولدیغنی اثباته مدار اولور . شو حالده انصار کرام طرفندن اولجه بیعت اولمسنه قرار ویریلان سعدبن عبادہ رضی الله تعالی عنه حضرت لرینک بیعت حضرت صدیقندن تحلف ایتدک لری حقنده اولان روایت تاریخیه ضعیف قالور .

حضرت صدیقک بیعتنده حصول اجماع امتی تأیید و تصریح ایدن روایاتدن بری ده جناب حاکمک « ابن مسعود » رضی الله تعالی عنه حضرت لرندن استخراج و تصحیح ایتدیکی روایتدر .

حضرت ابن مسعودک روایتی عیناً بودر

« مارأ المسلمون حسناً عند الله حسن و مارأ المسلمون سيئاً فهو عند الله سيئاً »
وقد رأى الصحابة جميعاً ان يستخلف ابوبكر »

مألی

مسلمانلرک ائی کوردکلری شی جناب حق نزدنده دخی اییدر . مؤمیننک کوتی کوردکلری حال نزد جلیل سبحانیده دخی کوتیدر . محقق اصحاب کرامک جمله سی حضرت صدیقک استخلافی تنسیب ایتدیله .

ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرت لری اصحاب کرامک اکابرندن فقها سندن اک ایلری کلانلرندن بر ذات عالی صفاتدر جمیع اصحابک خلافت حضرت صدیقی تنسیب ایتدکلرینی مخبر اولان بو روایت صحیحهلری حضرت ابوبکر صدیقک خلافت و امامتنه اجماع امت حاصل اولدیغنه دلیل قطعیدر .

زماننزدن اصحاب کرامک زماننه قدر عطف اولنه جق بر نظر رجعی

شو روایات موثوقه و صحیحیه کوره اثبات ایدرکه بالجمله اهل سنت و جماعت « عصر آ بعد عصر » حضرت صدیقك خلافته احق اولدیفنه و علی التحقیق خلیفه بولندیغه اجماع ایتمشلدردر .

بواجماع یالکمز اهل سنت و جماعتهده منحصر دکلدردر . جمیع معتزله و اکثره فرق سائرۀ اسلامیة دخی اهل سنت و جماعتك شو اجماعنه مشترک بولنمشلدردر . عصر آ بعد عصر وقوعی محقق اولان بواجماع و اتفاق امت حضرت صدیقك خلافته احق والیق و خلیفۀ بالحق اولدیفنه دلیل اعظمدر . بونکله برابر اهلیت و احقیق واقعه لری نفس الامرده دخی اظهر اولمسیله حد ذاتنده دلایلهده غیر محتاجدر . عصر صحابهده حضرت صدیقك مقام مقدس خلافته نصب و تعیین اولندیفی خبرینك بعض مواقعه بالغ و واصل اوله مدینی و او کبی خبر خلافتی واصل و بالغ اولیمان مللدرده کی خلقك کندوسنه بیعت ایتماملری و اطهار مخالفت ایللری محتمل بولندیفی حقیقده وقوع بولان بعض اعتراضاته قطعاً محل و امکان تصویری قابل اوله ماز . امر بیعت و خلافتی بدایتندن نهایتنه قدر مشاهده ایتمش اولان بعض اصحاب کرام طرفندن اجماع امتك حصولنه دائر اخبارات و روایات صحیحیه و مؤکده لری میدانده اولمسه « نه قدر ضعیف اولورسه اولسون » بلکه شو اعتراضه اوفه جق بر میدان آچیلوردی . حال بوکه وقعه یی بدایتندن نهایتنه قدر مشاهده بیان و تشریح ایدن اصحاب کرام حصول اجماع امتی ده تبیین و تصریح ایتمشلدردر .

از جمله « ابن مسعود » رضی الله تعالی عنه حضرتلری کبی اجلۀ اصحاب کرامدن بر ذات عالی قدرك حصول اجماع امته دائر تحقّق ایدن یوقاروکی روایت و اخبارلری میدانده بولندیغندن بو احتمالات موهومیه ذره قدر میدان قالمیه جفی بدیهیدر .

اعظم علمای دین علیهم رضوان الله تعالی اجمعین حضراتك خلافت و امامت حضرت صدیقه دائر اولان تبعات و تحقیقات عمیق و فوق العاده لری اجماع امتی غایت صریح و توضیح بر صورتله ساحۀ ثبوت چیقارملری سببسر ، حکمتسزده دکلدردر .

بوماده به علمای اسلام طرفندن بودرجه ده وقوع بولان اقدام و اهتمام جهت افراطی التزام ایدن بعض فرق اسلامیة نك امام علی کرم الله وجهه حضرت تهرینك حضرت صدیقن افضل اولدیغنه و حق خلافت کندولرینه عائد وراجع اولوب حضرت صدیق طرفندن عادتاً غصب « معاذه تعالی » اولندیغنه دائر اولان افکار و ملاحظات غیر صائبه لری علمای امتك اشبو تدقیقات فوق العاده سنه واسع میدانلر آچمش و مسئله نك بودرجه لره قدر تعمیق و تحقیقنه ایشه بوا سباب دینه (١) و مذهبه موجب اولمشدر .

« دار قطنی و ابن عساکر و ذهبی و سائر لری مثللو محدثیندن بر جماعتك استخراج و تصحیح ایتدکلری روایت کوره حیدر کرار کرم الله وجهه حضرت تهرینك خلافت لری زماننده مشهور و معروف اولان وقعه (جل) ی انتاج ایدن مسئله ایچون بصره یی تشریف لری ائزاده حضورنده بولنان جماعت مسلمیندن ایکی شخص قیام ایدرك خلافتنه دائر حضرت ابو ترابدن بر سؤال ایراد ایتدیلر . بونلرك سؤالیله امام علی افندمز طرفندن ویریلان جواب حضرت صدیقك صحت جلافتنه دلیل اعظم اولدیغندن عیناً ایراد اولنور .

ایکی شخصك سؤالی

« اخبرنا عن سیرك هذا الذی سرت فيه لتستولی علی الامراء و علی الامة تضرب بعضهم ببعض اعهد من رسول الله صلى الله علیه وسلم عهد اليك فحدثنا فانت الموثوق به و المأمون علی ماسمعت . »

مفادی

امرای امته و امته مستولی اولوق، اوزره بورانی تشریفكز و امتك بر (١) دین و مذهب وسیله سیله میدانه چیقان خلاف و نزاع سیاست و حکومت اولدیغنده شبهه یوقدر .

قسمی دیگر بر قسمی علیهنده استعمال ایدوب محاربه ایتکز و ایتدیرمکز فخر کائنات علیه افضل الصلاة افندمز حضرتلری طرفندن سکا وقوع بولان بر عهدہ مستندمیدر ؟ بونی افاده و اخبار ایت . زیرا سن رسالتیناه افندمز حضرتلرندن استماع ایتدیکک سوزی بیان و اخبارده حائر امنیت و وثوقسک . «

امام علی افندمز حضرتلرینک بو سؤاله ویردیکلری جواب

« اما ان يكون عندی عهد من النبی صلی الله علیه وسلم عهد الى في ذلك فلا والله لئن كنت اول من صدقه فلا اكون اول من كذب علیه ولو كان عندی منه عهد في ذلك ما تركت اخا ١١١ بنی تیم بن مره و عمر بن الخطاب یشوبان علی مبزه ولفاقلتهما بیدی ولولم اجد الا بردتی هذه ولكن رسول الله صلی الله علیه وسلم لم يقتل قتلاً ولم یمت فجأة مكث في مرضه ایاماً و لیالی یأتیه المؤذن « او بلال » یؤذنه بالصلاة فیأمر ابا بکر فیصلی بالناس وهو یری مکانی ثم یأتیه المؤذن فیؤذنه بالصلاة فیأمر ابا بکر فیصلی بالناس وهو یری مکانی ولقد ارادت امرأة ٢١ من نسائه تصرفه عن ابی بکر فابی وغضب وقال انتن صواحِب یوسف مروا ابا بکر فلیصل بالناس فلما قبض رسول الله صلی الله علیه وسلم نظرنا فی امورنا فاخترنا لدنیانا مارضیه رسول الله صلی الله علیه وسلم لدیننا وكانت الصلاة عظم الاسلام وقوام الدین فبايعنا ابا بکر رضی الله عنه وكان لذلك اهلا لم یختلف علیه منا اثنان »

دیگر بر روایتده ابوتراب حضرتلری اشبو جواب عالی حیدرلرینک صوک فقره سنه افادات و بیانات آتیہی دخی علاوه بیورمشلردر :

« فاقام بین اظهرنا الکلمة واحدة والامر واحد لا یختلف منا اثنان »

[١] حضرت صدیقدر .

[٢] حضرت عائشة صدیقهدر .

دیکر بر روایت کوره حضرت شاه ولایتک بوجواب عالی علویت وحقانیت پروریلرینک فقرات اخیرمسی بروجه آتی نقل اولمشدر .

« فاخترنا لدنیانا من اختاره صلی الله علیه وسلم لدیننا فادیت الی ابا بکر حقہ وعرفت له طاعته واغزت معه فی جنوده وکنت آخذ اذا اعطانی واغزوا اذا اغزانی واضرب بین یدیه الحدود بسوطی فلما قبض ولاها عمر فاخذها بسنة صاحبه وما یعرف من امره فبايعنا عمر لم یختلف علیه منا اثنان فادیت له حقہ وعرفت طاعته وغزوت معه فی جیوشه وکنت اخذا اذا اعطانی واغزوا اذا اغزانی واضرب بین یدیه الحدود بسوطی فلما قبض تدکرت فی نفسی قرابتی وسابقتی وفضلی وانا اظن ان لا یعدل بی ولكن خشی ان لا یعمل الخلیفة بعده شیئاً الا لحقه فی قبره فاخرج منه نفسه وولده ولوکانت محابة لآثر ولده بها ویری بها لرهط انا احدهم وظننت ان لا یعدلوا بی فاخذ عبدالرحمن بن عوف موثیق علی ان نسمع ونطیع لمن ولاء الله امرنا ثم بايع عثمان فنظرت فاذا طاعنی قد سبقت بیعی واذا میثاقی قد اخذ لغیری فبايعنا عثمان فادیت له حقہ وعرفت له طاعته وغزوت معه فی جیوشه وکنت اخذا اذا اعطانی واغزوا اذا اغزانی واضرب بین یدیه الحدود بسوطی فلما اصیب نظرت فاذا الخلیفتان اللذان اخذاها بعهد رسول الله صلی الله علیه وسلم الیهما بالصلاة قدمضیا وهذا الذی قد اخذ له میثاقی قد اصیب فبايعنی اهل الحرمین واهل هذین المصرین « یعنی الکوفة والبصرة » فوثب فیها من لیس منلی ولا قرابته کقرابتی ولا علمه کعلمی ولا سابقته کسابقتی وکنت احق بهامنه « یعنی معاویه »

حضرت شاه ولایتک شو خطبة جوا بیه لری مالی

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری طرفندن بکا احسان اولنمش بر عهد یوقدر . بر عهد جلیل نبوی بی حائر دکلم . فخر کائنات افندمز حضرتلرینک رسالت ونبوت جلیله لری نی اک اول بن تصدیق ایتمش اولدیغم

حالدده خلافت و امامت حقنده بکا عهدی اولدیفنه دائر نام عالی نبوتپناهیلرینه
اک اول اختیار کذب ایدم . اکر صاحب شریعت خاتمه شرفنامه رسالت
افدمنر حضرتلری طرفدن خلافت و امامت ایچون بکا بر عهد عالی احسان
اولنمش اولسیدی نه حضرت صدیقک و نهده عمر بن الخطابک مزجلیل نبوی به
آتملرینه اورایه چیقمیلرینه و خلافت و امامتی استیلا ایتلرینه قطعاً میدان ویرمز
ایدم . بکا معاونت ایدم جک فرد واحد بولنه مدینی وشو اوزرمده کی
« نمازلقدن » بشقه یدمه بر شی بولنمدینی خالدده بیله اللرمله مشار الیها ایل
محاربه ومقاتله ایدرک بکا اولان عهد جلیل حضرت نبوی بی انفاذ واجرایه
چالیشوردم .

فقط رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افدمنر حضرتلری قتل اولنمدیلر،
نجات وفات ایتمدیلر ، بر چوق کونلر کیجهلر خسته اولدقلری خالدده اسیر
فراش قالدیلر . او خسته لکلری او مرضلری زماننده مؤذن یاخود « بلال »
حضور عالی نبوتپناهیلر به کلوب نماز قلدرمق ایچون استیذاندده بولنیوردی .
مؤذنک استیذانه جواباً مفخر رسالت ایفای وظیفه امامت ایچون حضرت
صدیقه امر ویزه یوردی . حضرت صدیق بو امر جلیل رسالتپناهیلر به امتالا
ایفای وظیفه امامت ایدر و خلقه نماز قلدریوردی . حضر صدیقه تودیع
امامت بیوردقلری زمان بن غائب دکل ایدم . اوراده حاضر اولدیغمی خاتم النبیین
افدمنر حضرتلری ده کوریورلردی . صکره ینه مؤذن کلور و ذات جلیل
نبوتپناهیلرندن استیذاندده بولنوردی علیه اکمل الصلاة افدمنر حضرتلری ینه
صدیقک شو وظیفه مهمه دینییه ایفا ایتلری لزومی تکرار امر و فرمان
بیورمقده ایدیلر . بو اوامر مکرره ائساننده بن ینه حاضر ایدم . بو استیذانلر
مکرراً ویریلن بو امرلر زماننده بنم حاضر اولدیغمی ده علیه الصلاة والسلام
افدمنر حضرتلری کورمکده ایدیلر . حتی ازواج طاهرات نبویه دن بری [۱]
شو وظیفه وکالت و امامتک حضرت صدیقدن تحویل و انصرافی ایسته مشیکن

[۱] حضرت عایشه در .

فخر رسل افندمز حضرتلری بو تکلیفی رد ایله برابر غضبناک اوله رق
مشار الیهایه منفعل اولدی « انتق صواحب یوسف » خطاب عتاب آمیز یله انفعال
عالی نبوتناهیله رخی اعلان و بیان وینه « ابا بکر خلقه نماز قلدی رسون »
دیه اولسایده کی اراده قاطعه رسالتناهیله رخی تأکیداً امر و فرمان بیوردیلر .
روح پر فتوح نبوتناهیله رخی عازم کلشنه رای علین اولدقدن صکره امور اداره مزی
تودیع ایده جک ذاتی انتخاب ایتمک اوزره مسئله یی تدقیق ایتمک فخر کائنات افندمز
حضرتلری طرفندن دینمز ایچون اختیار اولنان حضرت صدیقی امور دنیویه مزی
ایچون انتخاب و اختیار ایلمک . چونکه نماز دینک قوامی و ارکان اسلامیه نک
اعظمیدر . بناء علیه حضرت صدیقه بیعت ایتمک فی الحقیقه مشار الیه حضرتلری
خلافت اهل ایدی . بزدن ایکی آدم بیه مشار الیه حضرتلرینک خلافت و بیعتیه
مخالفت ایدن اولدی . ارامزده ایفای وظائف خلافت ایتمکی مدتجه اسلامیتک
کلهسی واحد امری متفرد ایدی . امت ایچنده تشتت و اختلاف یوغیدی . بن
حضرت صدیقک خلافتی بیلدم و طاعتی ایفا ایتمدم . خلافتنده جنود
منصوره سیله جهاده کتدم . بکا و یردیککی احسانی آلوردم . جهاده سوق
و اعزام ایتمدیککی تقدیرده امرینه اتباعاً غزایه عزیمت ایدردم . کندی المله
دکنکمله امرینه توفیقاً حضورنده تجلیدی لازم کلنلره حدود شرعییه یی ضرباً
اجرا ده بولنوردم .

حضرت صدیق! وفاتنده امر خلافتی حضرت عمره تفویض ایتمدی . حضرت
عمر دخی خلافتنده رفیقنک ، صاحبنک (۱) طریقنه ، سنتنه توفیق معامله و حرکت
ایلمدی . حضرت فاروقه دخی بیعت ایتمک . ارامزده انک خلافتنده مخالفت
ایدن ایکی آدم بولنه مدی . بن آنکده حق خلافتی ادا و طاعتی ایفا
ایتمدم . زماننده جنود منصوره سیله جهاده کتدم . بکا و یردیککی آلوردم جهاده
سوق و اعزام ایتمدیککی تقدیرده غزایه عزیمت ایدردم . کندی المله دکنکمله

امرینه توفیقاً تجلبدی لازم کلنلره حضورنده حدود شرعی پی ضرب و اجرا ایدردم .

حضرت فاروقك وفاتنده علیه اكل الصلاة افندمن حضرتلرینه اولان قراچتی ، اسلامیتده کی سابقه می ، فضیلتی دوشوندم . حضرت فاروقك خلافتی بندن بشقه کیمسه یه عهد و تفویض ایتیه جکئی ظن ایتدم . مشارالیه حضرتلری عهداً تعیین ایده جکی خلیفه نك كافة اعمال و حرکاتندن متولد مسئولیتك کندوسنه عائد اوله جغندن و تخلیف ایده جکی ذاتك بالجمله معاملاتك قبرنده کندوسنه التحاق ایده جکندن خوف و خشیتیه دوچار اوله رق بعدالوفات کندی نفسی ، ذاتی خلافت و امامتیه متعلق امور و احوال دن محافظه و وقایه ایتک فکرینه تبعاً بکا خلافتی عهد و تفویض ایتدی . بو فکر و ملاحظه یه مبنی کندی اوغلنی بیله تخلیف ایلدی . اکر حضرت فاروق کندوسندن صکره خلیفه اوله جق ذاتی محبت و التزام طریقیله انتخاب و تعیین ایتمش اولسیدی کندی اوغلنی نصب ایتمی لازم کلیردی . حال بو که کندی نفسی ، ذاتی کندوسندن صکره کی خلیفه اعمالندن مسؤل ایتدیرمامك ایچسون نه بکا نه ده اوغلنه تفویض ولایت عهد ایتیه رك ارالرنده برینی انتخاب ایتک اوزره رؤسای قومدن بر قاق ذاته تودیع امر خلافت و مشورت ایتدی . او ذاتلردن بری ده بن ایدم . ذوات مشارالیه ملا دخی خلافتی بندن بشقه سنه توجیه ایتیه جککاری ظننده بولدیم . عبدالرحمن بن عوف رضی الله تعالی عنه حضرتلری جناب حق طرفدن امر خلافت کیمه نصیب ایدلش ایسه اکا اطاعت اولنمی حقنده وعد و میثاقری استحصال ونهایت حضرت عثمانه بیعت ایتمکه وظیفه سنی اکل ایتدی . او زمان مصلحته و جریان حاله نظر ایتدم . کوردم که حضرت عثمانه اطاعتم بیعتی سبقت ایتمش و بنم میثاقم بشقه سیچون استحصال قلنمشدر . بنا برین حضرت عثمانه بیعت ایتدك . بن حضرت عثمانك دخی حق خلافتی ادا و اطاعتنی ایفا ایتدم . رفاقتنده جنود منصوره سیله برابر جهاده کتدم بکا ویردیکنی آلور و جهاده سوق و اعزام ایتدیکی زمان غزایه عزیمت ایدردم .

کندی المله دکنکمه امرینه توفیقاً تجلیدی لازم کلندر حقنده حضورنده حدود شرعیہ بی ضرباً اجر ایلردم . وقتا که حضرت ذی النورین مصاب اولدیلر ایشی تدقیق ایتدم . باقدم که رسول اکرم صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلرینک عهد جلیل نبویلریله مقام خلافته جالس اولان اولکی ایکی خلیفه (۱) ارتحال ایتمشلردر . کندوسیچون ميثاقم اخذ و استحصال اولنان حضرت عثمان دخی مصاب اولمشدر . اهل حره بن ایله کوفه و بصره اهالیسی ده بکابعت ایتدیلر . اندن صکره بری میدانه آتدی . استحصال خلافت ایچون هجوم ایتدی که بو ذات بنم کبی دکلدرد . نه قرابتی ، نه علمی نه ده اسلامده سابقه سی بنم قرابت علم ، سابقه درجه سنده بولنه میور . بناءً علیه خلافت و امامته بن اندن احق ایدم . (۲)

ینه « دارقطنی وابن عساکر وذهبی و سائرلرینک واسحاق بن راهویه » نک طرق سائرۃ رواتدن استخراج ایتدکلرینه کوره بصره ده امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه « بورانی تشریفکیز بر عهد جلیل نبوی به می یوقسه کندی رأیکزهمی مستنددر . « دیه وقوع بولان برسواله جواباً عهد عالی حضرت رسالتنهای ایله کلیوب کندی رأی عالیلریله حرکت بیوردقلرینی ایراد ایتمشلردر .

رواة حدیثدن « امام ذهبی » حضرتلری اشبو روایتک بیان اولنان طرق مختلفه سی یکدیگرینی تقویه ایدن طریقلر اولدیغنی سویله مشدر .
ائمه حدیثک منازی اولان امام احمد حضرتلرینک استخراج ایتدیکی روایت کوره « وقعه جملده » حضرت کرار رضی الله تعالی عنه طرفندن شوصورتله ایراد نطق اولمشدر .

(۱) « بوایکی خلیفه دن مقصد حضرت صدیق وفاروق اولوب مشار الیهما حضرتانک خلافتلرینی عهد جلیل حضرت نبوی اولقی اوزره بیان و تصریح بیورملری حضرت صدیقک نماز قلدرمی حقنده کی امر و فرمان عالی نبوی به اشارتدر . حضرت فاروقک خلافتی ده عهد حضرت صدیقک مستند اولدیغندن بوده اولکی اصلک فرعیدر »
(۲) بو ذات معاویه حضرتلربدر .

نطق عالی حیدری

« لم یعهد لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم عهداً فأخذ به في الامارة ولكن شيئاً رأيناه من قبل انفسنا »

مالی

« خلافت و امارت مسئله سنده فخر کائنات افندمن حضرت تلیک مدار حرکت اوله جق بزه بر عهد عالی نبویلری یوقدر . کندی رأیمزله حرکت ای دیوروز »
امام احمد حضرت تلیک استخراج استدکلیری بونطق سامی جناب حیدری « هروی و دارقطنی » طرفلرندن دخی مع زیاده استخراج اولمشدر .

امام ذهبی طرفندن روایت اولندی فی وطرق عدیده ایله امام علی کرم الله وجهه حضرت تلیک ایصال روایت قلندی وجهه خلیفه مشارالیه حضرت تلی فخر رسل افندمن حضرتلرندن خلافت دائر حدیث شریف آتی بی ده نقل و روایت بیورمشدر :

« عن علی رضی الله تعالی عنه قال - قیل یارسول الله من تؤمر فقال تؤمروا ابابکر تجدوه امیناً زاهداً فی الدنیا راغباً الی الآخرة وان تؤمروا عمر تجدوه قویاً امیناً لا یخاف لومة لائم و ان تؤمروا علیاً و لا اراکم فاعلین تجدوه هادیا مهدياً یاخذ بکم الطریق المستقیم [۱] . »

امام علی افندمن حضرتلرندن روایت اولنان بوحدیث شریفک مال عالیسی « امارته کیمی تعیین ایتملی لزومی علیه الصلاة و السلام افندمن حضرتلرندن صورلدی . جواب عالی رسالت بناهیلی شو صورته ظهور ایستدی . « ابابکر صدیق امارته تعیین ایدرسه کز کندوسنی امین دنیایه قارشو زاهد و آخرته راغب بولورسکز . عمری خلافت تنسیب ایدرسه کز قوی و امین اولقله برابر لوم

[۱] امام عمر افندمزه حضرت کرار حقنده عینله اراده جلیله نبویه موافق بر صورتده بیان مطالعه انجش اولدقلی موضعه بیان اولته جقدر .

لائدن خانف اولمادیغنی اکلار سکنز کورر سکنز . علی بی امامنه نصب و تعیین ایلدیکنز حالده « بونی یاه جفکزی مأمول ایتمیورم » هادی ومهدی اوله رق سزی طریق مستقیمه سوق ایده جکنی کورر سکنز »

رواة حدیثدن جناب « بزار » دخی راویلری رجالی موثوق اولمق اوزره بو حدیث شریینی روایت ایتمشدر . جناب بیتهی دخی اول صورتله روایت ایلشدر .

راویسی بالذات کندولری اولدینی حالده بو حدیث شریف امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک خلافته نصب و تعییننه دائر نص جلیل نبوی اولمدیغنه دلیل قطعیدر .

محدیثندن جناب بزار وامام احمد و امام ذهبی وانلرکی بر جماعت امام علی افندمز حضرتلرندن روایت ایتدکلری افاده آتیه دخی حضرت ابوترابک خلافته وباخصوص خلفای ثلاثه متقدمه یه حق رجحان و تقدمنه دائر بر نص نبوی و یا عهد جلیل رسالتیناهی اولمادیغنی ینه صورت قطعیه ده مثبت اولسلیله عیناً درج ایدیلور :

حضرت کرارک وفاتی اثناده مقام عالی خلافت ایچون برینی تحلیف ایتمسی لزومی کندولرینه عرض وافاده اولندقدده شو جوابی ویرمشلردر « یوق ، بن سزک ایچون تعیین خلیفه ایتم علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری خلیفه نصب و تعیین ایتمکمزین سزی نصل ترک ایتدیلسه بن دخی اثر جلیل نبوی یه اقتفاءً تعیین خلیفه ایتم و اول صورتله سزی ترک ایدرم »

راویلری رجالی صحیح اولمق اوزره جناب « بزار » طرفندن استخراج اولنان بو جواب عالی حیدری عبارۀ آتیه ایلده وارد اولمشدر :

« ما استخلف رسول الله صلى الله عليه وسلم فاستخلف عليكم »

مال عالیسی

فخر رسالت افندمز حضرتلری خلیفه نصب و تعیین بیورمدیلرکه بن سزک

ایچون خلیفه و امام نصب و تعیین ایدیم . « امام علی اقدمز حضرتلرندن
ائمه حدینک استخراج ایتدکری بالاده تحریر اولنان روایت دار قطنی طرفندن
دخی استخراج اولمش و طرق روایتک بعضیسنده علاوه آتیه بولمشدر :
دار قطنینک استخراج ایتدیکی روایتیه نظراً عبارة علیه حضرت کرار
بویله در :

« دخلنا علی رسول الله صلی الله علیه و سلم فقلنا یا رسول الله استخلف علينا
قال لا ان یعلم الله فیکم خیراً یول علیکم خیرکم فعلم الله فینا خیراً فولی علينا ابابکر »

مال منیفی

« علیه اکل التحیات اقدمز حضرتلرینک حضورعالی نبوتناهیلرینه داخل
اولدق بزم ایچون بر خلیفه نصب و تعیین ایتلرینی عرض و افاده ایتدک
بیوردیلرکه بن سزک ایچون خلیفه نصب و تعیین ایتیم . جناب حق سزده خیر
اولدیغنی بیلورسه خیرلی اولان بریکیزی سزه خلیفه ایده جکدر « فی الحقیقه
جناب حق بزه خیر اولدیغنی بیلدیکی ایچون حضرت صدیقی بزم ایچون خلیفه
نصب و تعیین ایتدی » .

بوروایتله نابتدرکه فخر کائنات علیه اکل الصلاة اقدمز حضرتلری
طرفندن تصریح و تعیین اسم ایله صورت صریحه و قطعیده خلیفه نصب و تعیین
اولنماش و بالخاصه ذات عالی حیدریلرینه خلافت و امامت عهد و تفویض
بیورلماشدر .

امام بیهقی امام زعفرانیدن اوده امام شافعی رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن
بوروایتی نقل ایتملردر .

امام شافعی حضرت تیرینک بیانلری

« اجمع الناس على خلافة ابا بكر وذلك انه اضطرب الناس بعد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فلم يجدوا تحت اديم السماء خيراً من ابى بكر فولوه رقابهم »

مالی

ارتحال جلیل نبویدن صکره خلق دوچار اضطراب اولدیلر . بوقبه نیا قام سما تحتنده حضرت ابا بکر صدیقندن ایسنی بوله مدقلرندن مشار الیه حضرت تیرینک خلافتنه اجماع ورقبه تابعیتلرینی ید اقتدارینه تسلیم وایداع ایتدیلر .

اسدالسنه ! معاویه بن قره دن بونی روایت ایده یور .

« رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمن حضرت تیرینک اصحاب کرام معالی اتسامی حضرت صدیقک خلافتنده شک و اشتباهلری یوغیدی و آنی خلیفه رسول الله دن بشقه بر تعبیر ابله تسمیه ایتزلردی . اصحاب کرام باجمهم خطایه و یاخود ضلالتله مؤدی - معاذ الله تعالی - بر نقطه ده اجتماع ایتیه جکلری ده محققات قطعیه دندر . بوندن بشقه ذاتاً امت اسلامیه اوج ذاتدن برینک صحت و حقیقت خلافتنه اجتماع ایتشلردی . ذوات ثلاثه مشار الیه هم حضراتی ابا بکر صدیق امام علی ، عم رسول اکرم عباس بن عبدالمطلب رضی الله تعالی عنهم حضرانیدرلر . حضرت صدیقک جالس مقام خلافت اولسبیه دیگر ایکی ذات عالی ده کندوسنه بیعت ایتدیلر و خلافت ایچون حضرت صدیق ابله منازعه چبقارمدیلر . ایشته بوعدم منازعه و مخالفت حضرت صدیقک خلافتجه کی اجماع امتی اتمام واکال ایتدیکنده شبهه بر اقامشدر . زیرا حضرت صدیقک

خلافت و امامتی حق و صوابه مبتنی اولسه مشار الیهما علی و عباس رضی الله تعالی عنهما حضراتی طرفندن صدیق اکبره قارشو منازعه چیقارلسی محاربه ایدلسی لزومی درکار ایدی . »

« امام علی افندمن حضرتلری حضرت معاویه ایله منازعه و محاربه ایتدیکی کبی حضرت صدیق ایله ده منازعه و محاربه ایتسی لازم کلوردی بوجه ایله برابر معاویه نك شوکت و قدرتی و تبعه سنك کثرت و و فرقی و قبیله سنك وقع و حیثیتی ایسه حضرت صدیقدن زیاده ایدی . حضرت حیدر کراره قارشو معاویه نك دعوی خلافت ایتسی حقسنر اولدینی جهتله امام مرتضی انك نه شوکتیه و قدرتنه ونه ده تبعه و عسکرینك و فرت و کثرتنه مبالات ایتیمه رك و قبیله سنه و وقع و حیثیتیه اهمیت و یرمیه رك احقاق حق مقصدیله محاربه و منازعه یه ابتدار و حتی سیف ایله مدافعه و محافظه یه اجتناسار ایتش ایکن حضرت صدیقه قارشو منازعه چیقارماملری و محاربه ایتاملری مجرد و مطلق خلافتك هت و حقیقته اولان اعتقاد و اجتهادندن منبشدر . بشقه بر سبیه حملی غیر قابلدر . ذاتاً حیدر کرار بو حقیقت و صحتی بوجه محرر بالکمز فعلاً اعتیاف ایتمکه قالمیوب قولاً دخی مکرراً علی مله الناس تصدیق و بیان بیورمشلدر . »

« علی الخصوص عم رسول اکرم عباس بن عبدالمطلب حضرتلری برادر زاده عالیرلی بولسان امام علی افندمن حضرتلرینه بیعت ایده جکئی افاده و بیان و قبول بیعتی تکلیف و اتیان ایتدیکی حالد حضرت حیدر عم مکرم لری نك تکلیفی قبول ایتدکلری ده محققدر . بعض طوائفك اعتقاد ایتدکلری وجهله حضرت علینك امامت و خلافتنه دائر بر نص جلیل رسالتیناهی و یاخود بر عهد عالی نبوی موجود اولسیدی عم مکرم لری نك تکلیف ایتدیکی بیعتی تأخر و تردد ایتمکسزین قبول ایتلری مقتضی ایدی . حضرت کرارک شجاعت خارقه و بسالت فوق العاده مسلمه لرله برابر عشره مبشره دن زییر بن عوام رضی الله تعالی عنه حضرتلریله بتون بنی هاشم و بعض اصحاب کرام دخی امامت و خلافتی ارزو ایدنلردن وشو مقصدینه خدمت ایتمک اوزره حاضر و مهیا بولسانلردن

ایدیلر . بونلردن بشقه سقیفه نبی ساعدهده حضرت صدیقه بیعت اولدینی زمان جریان ایدن مباحثات شدیددن و اولبابده کی گفتکودن مستبان اولدینی وجهله انصار کرام دخی بدایه حضرت صدیقه بیعت ایتکی ارزو ایتیمورلردی و حتی امامت و خلافت مهاجرینه تخصیص قننورسه امام علی افندمره بیعت اولنسی بحثیده مذاکرات واقعه جمله سندن ایدی . شو حالده حضرت کرار حقه بناء دعواي خلافتله منازعه ایتمش اولسیدی انصار کرامی ده معاون بوله جفنده شبهه یوغیدی . بشقه بردلیله انصار کرام حضرتانک قوتی امام علی افندمرک قوت و شوکته نسبتله دهه قلیل ایکن حضرت صدیقندن و حتی بالجه مهاجرین کرامدن خوف و خشیت ایتیمه رک ادعای خلافت ایتدیلر و نهایت « منا امیر و منکم امیر » دعواسنده اصرار ایلدیلر »

«انصار کرام دعوا دن خوف و خشیت ایتدکلری حالده حضرت علینک توضیح اولنان اسباب قویه ایله برابر خوف و خشیت ایتسی غیر متصور اولدیفندن امام علی افندمرک حضرت صدیقه قارشو منازعه چیقارمیوب محاربه ایتیموده بیعت ایلسی حقه اتباعدن منبعث اولدیفنده ذره قدر اشتباه ایدیله مر . »

امام علی ، زبیر بن عوام ، عباس بن عبدالمطلب ، طلحه رضی الله تعالی عنهم حضرتانک بعض امور و خصوصدن طولانی حضرت صدیقه بیعت ایتکده برمدت تأخر ایتملری دخی خلافت و امامته حاصل اولان اجماع امتی اخلاله قطعاً سبب اوله میه جقدر .

ذوات مشار الیه هم حضرتانک بیعتدن تأخرلری اسبابسندن بری ارباب عقد و حلدن حضوری ممکن اولان ذواتک حضور یله حضرت صدیقک خلافت و بیعتی قضیه سی اتمام و اکمال اولنسنندن ناشی کندی بیعتلرینه احتیاج قالماسیدر . یعنی انعقاد امامت و خلافتک کندی بیعتلرینه مفتقر و منحصر اولماسیدر .

سبب دیگر دخی تأخر واقعدن طولانی حضرت صدیقه قارشو بسط و تمهید ایتدکلری اعتذارلرندن دخی مستبان اولدینی وجهله کندولری ده ارباب

حل وعقددن اولدقلری حالده خلافت حضرت صدیقك انمقاندنه مشورت [۱] ایچون دعوت اولمقدقلرندن ومذاکرمیه ادخال ایدلمدکقلرندن بیعتده تأخر ایتملریدر . یوقسه حضرت صدیقك خلافتیه عدم اهلیتندن ویاخود خلافتنی قبول ایتملمدن ایلری کلامشدر. ذوات مشارالیهم حضراتك تأخیر بیعتلرینه مدار اولان بوعدرك نهقدر محق ومقبول اولدینی حضرت فاروق اعظمك یوقاروده عیناً درج اولنان خطبه مشهوره سنده دخی بیان وتصریح اولدینی وجهله حضرت صدیقه ایدیلاں بیعتك الجای ضرورت ومصلحتله فجأة وبفته وقوع بولمش اولسیله دخی ثابتدر .

اشبو ذوات معدوده عالیهنك بیعت حضرت صدیقدن برمدت تأخرلری برطرفدن مقبول اولدیقنده شبهه ایدلیسان بویله بر معذرتیه مستند اولدینی بدیهیدر . دیگر جهتدن کندولرینه مشورت ومذاکره مبحوتهیه جلب ودعوت اولنملری سقیفه بن ساعدهده جریان ایدن مذاکرات ومباحثاتك کسب ایتدیکی شده نظراً ایشه درحال تیجه ویرلکسزین وبیعت اولنقمسزین طاغلمنك مستلزم اولهجنی تصور وملاحظه اولنان سوء وخامتدر . شو حالده نقلاً وعقلاً هرایکی جهتك اجتہادنده کی اصابت ظاهر ونمایاندر دار قطنینك طرق کثیرهدن وقوع بولان استخراجنه کوزه امام علی وزیر بن عوام حضراتك حضرت صدیقه اخیراً بیعت ایتدکلی صرمده تأخر واقعدن طولانی بیان ایتدکلی معذرت عیناً بودر .

« الا انا اخرنا عن المشورة وانا لثری ان ابابکر احق الناس بها انه لصاحب الغار وثانی اثنین وانا لنعرفله شرفه وکبره »

مالی

اوت بیعتده تأخر رمز مشورته ادخال اولنمدیغمزدن منبعثدر یوقسه بز

[۱] بوکا دائر اولان مباحثات یوقاروده مفصلاً بیان اولمشددر .

بیلورز که حضرت صدیق امر خلافت ایچون احق الناسدر ، صاحب غاردر .
ثانی، انبئیندر « یعنی حضرت رسول اکرمک غارده ایکنجسیدر » محقق بز
حضرت صدیقک شرفنی بیوکلدکنی بیلورز »

بیعتده بر مدت تأخر ایدن ذوات عالیهنک اخیراً بیعت ایتدکلی ائساده
وقوع بولان بواعتذارلرینه مقابل حضرت صدیق دخی قبول خلافت و بیعت
خصوصنده بیسان معذرت ایتمش اولدیفندن او معذرت عالیه دخی بوراده
عیناً درج وتزیر اولنور .

حضرت صدیقک معذرتی

واللهی ما کنت حریصاً علی الامارة يوماً قط ولالیلة ولا کنت فیها راغباً
ولاسئلتها لله عز وجل سراً وعلانیة ولكنی اشفقت من الفتنة ومالی فی الامارة
من راحة ولقد قدت اسراً عظیماً الی اخره »

بو معذرتک ترجمهسی نومرولی صحیفهده محرردر . ذوات مشارالیه
حضراتی صدیق اکبرک بواعتذارینی قرین قبول کوردیلر و بیعت ایتدیلر .

ینه دار قطنینک حضرت هائشه رضی الله تعالی عنهادن استخراج ایتدیکی
روایتده امام علی افندمز حضرتلری صدیق اکبری کندی سعادتخانهلرینه
دعوت و بودعوته او خلیفه عالیجناب حضرتلریده موافقت واجابت ایدوب
ابو تراب حضرتلرینک سعادتخانهلرینه عزیمت بیوردیلر . اوراده بنوهاشم
حضراتیده مجتمع ایدیلر . او جمعیتده شاه ولایت حضرتلری بر خطبه او قودیلر
وبو خطبه ایله صدیق اکبری مدح و ثنا ایتدیلر . مدح و ثنادن صکره
بیعتده کی تخلف و تأخری حقوقی جمله سندن بولنان مسئله مشورته ادخال
اولنمیدیفندن ایلری کلدیکنه دائر بیان معذرت ایلدیلر . حضرت علینک خطبهسی
عقبنده « جناب خلیفه دخی مقابله بر خطبه ایراد بیوردیلر . بو خطبهده

یوقاروده بسط و بیان اولنان اعتذارى درمیان ایلدیلر طرفیندن بو خطبه لرك بو معذرتلرك تعاطى اولندینى كونده حضرت كرار طرفدن جنساب خلیفه یه بیعت اولمشدر . حضرت ابوترابك صدیق اكبره بیعت ایتملرنده بك زیاده اصابت ایستكلى او زمان مسلمانلر طرفدن بالخاصه ذكر و بیان ایدلمشدر . صحیح بخاریء شریفده صحیح متفق علیه اولان بر صورتده شو ماده یه دائر دارقطنيك بالاده كى روایتندن زیاده تفصیلات و ایضاحات مندرج اولمسيله عیناً نقل اولنور .

« روى البخارى . عن عائشة ان فاطمة ارسلت الى ابا بكر تسأله عن ميراثها من النبي صلى الله عليه وسلم مما افاء الله على رسوله من المدينة وفدك وما بقى من خمس خبير فقال ابو بكر ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لا نورث ما تركنا صدقةً انما يأكل آل محمد من هذا المال وانى واللهى لا اغير شيئاً من خدمة رسول الله صلى الله عليه وسلم عن حالها التى كانت عليها فى عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم ولا عملن فيها بعمل رسول الله صلى الله عليه وسلم فابى ابو بكر ان يدفع الى فاطمة منها شيئاً فوجدت فاطمة على ابا بكر فى ذلك فهجرته فلم تكلمه حتى توفيت وعاشت بعد النبي صلى الله عليه وسلم ستة اشهر فلما توفيت دفنها زوجها على ليلاً ولم يؤذن بها ابو بكر وصلى عليها وكان لعل من الناس وجه حياة فاطمة فلما توفيت استنكر على وجوه الناس فالتمس مصالحة ابى بكر وبمايته ولم يكن بايع تلك الاشهر فارسل الى ابى بكر ان اثنا ولا يأتينا معك احد كراهية ليحضر عمر فقال (١) لا والله ما تدخل عليهم وحدك فقال ابو بكر وما عسىتم ان يفعلوا بنى والله لا آتينهم فدخل عليهم ابو بكر فتشهد على فقال انا قد عرفنا فضلك وما اعطاك الله ولم نفس عليك خيراً ساقه الله اليك ولكنك استبددت علينا بالامر وكنا نرى لقرأتنا من رسول الله صلى الله عليه وسلم ان لنا نصيباً حتى فاضت عينا ابى بكر فلما تكلم ابو بكر قال والذى نفسى بيده لقرابة رسول الله صلى الله عليه وسلم احب الى من اصل قرابتى واما الذى شجر بينى وبينكم من هذه الاموال

فأتى لم آل فيه عن الخير ولم اترك امراً رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم يصنعه فيها الا صنعة فقال على ابى بكر موعداك العشي فلما صلى ابو بكر الظهر رقى المنبر فتشهد وذكر شأن على وتحلفه عن البيعت وعذره بالذى اعتذر اليهم ثم استغفر وتشهد على معظم حق ابى بكر وحدث انه لم يحمله على الذى صنع نفاسه على ابى بكر ولا انكاره للذى فضله الله به ولكننا كنا نرى لنا فى هذا الامر « اى المشورة كما تدل عليه بقية الروايات » نصياً فاستبد عليه فوجدنا فى انفسنا فسر بذلك المسلمون وقالوا اصبت وكان المسلمون الى على قريباً حين راجع الامر المعروف .

مألى

ام المؤمنين حضرت عائشة رضى الله تعالى عنها ديمشدرکه « فاطمة البتول رضى الله تعالى عنها حضرت تلى فخر کائنات عليه اكل التحيات اقدم من حضرت تلى احسان جليل ربانى اولان و کندوسنه ارثاً انتقال ايدن مدينه ده کی حصه سنى و فدكى وخيرك خمنى حضرت صديقدن ايستدير . « بزم متروکات زارته تابع اوله من . صدقه در آل محمد ايسه بو اموال دن حصه آلا جقدر . « مائنده اولان حديث نبوى موجنبه متروکات جليله رسالتنا هيلرى ارثاً انتقال ايدمه جکته و صدقه رسول اکرم دن هيچ برشئى حال اصليسندن تغير ايتمه جکته و عهد على رسالتنا هيده ذات اكل الصفات حضرت نبوتنا هيلرى طرفدن اموال و متروکات مبحوئه نه صورتله صرف و استعمال اولمش ايسه کندوسى دخى اول صورتله صرف و استعمال ايدمه جکته دائر حضرت صديقك و بردکلى جواب و متروکات مبحوئيه حضرت فاطمه يه تسليم دن وقوعه کتير دکلى امتناع مشار اليها حضرت تلى نك انفعالى موجب اولدى و بناء عليه وفاتلى نه قدر حضرت صديقه تردد ايتدى و کندوسيله تکلم ايلدى عليه الصلاة والسلام اقدم من ارتحال جليل رسالتنا هيلرندن التى اى صکره حضرت بتول دخى وفات ايتدير . وفاتلرند حضرت صديقدن استيدان اولنقمسرين زوج مکرملرى ابو تراب على بن ابى طالب رضى اه تعالى عنه حضرت تلى طرفدن ليلاً دفن اولدى . و نمازى نه کندوسى ادا ايتدى . حضرت بتول وفاتلرند صکره امام على اقدم

حضرتلری صدیق اکبر ایله مصالحه یی وکندوسنه بیعتی آرزو ایلدی . چونکه او زمانه قدر بیعت ایتمامشدی . حضرت صدیقی سعادتحانه حیدر یلرینه دعوت ویا لکزرجه کینمسی آرزوسنی ده اخبار و بیان ایتدی . حضرت صدیقی یالکزر دعوت ایتمکدن مقصد عالیهری ده حضرت فاروقک خلیفه به رفاقت ایتمامسی ایدی . امام عمر افندمز یالکزرجه سعادتحانه مرتضی به عزیمت ایتمامسی لزومنی حضرت صدیقه اخطار ایتمش ایسه ده حضرت صدیق کندوسنه « نه یاه جقلری ظن اولنه بیلور . » جوابنی ویره رک هان سعادتحانه حیدر کراره عزیمت و ملاقات ایتدیلر . امام علی افندمز حضرتلری « بز سنک فضلنی وجناب حقک سکا وقوع بولان احساننی بیلورز . اللهک سزه سوق ایتدیکی خیردن طولانی سنکله منافسه ایتمیز شو قدرکه امر مشورتده بزه قارشو استداد ایتدک . حال بوکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمزه اولان قرا بنزدن ناشی مشورتده حقمز نصییمز اولدیغنی بیلوردک » دیدی . مشارالیهک بو سوزلری حضرت خایفه یی کوز لرندن یاش چیقاجق درجه ده متأثر ایتمسیله وجه آتی اوزره جواب ویردی .

« نفسم ید قدرته مودوع اولان جناب حقه قسم ایدرم که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینک اقباسنه ایلیک ایتمکی کندی اقبامه ایلیک ایتمکه ترجیح ایدرم . اقارب عالیة نبویه یی کندی اقبامدن زیاده سورم . ارامزده متروکات جلیله نبویه اولان امواله دائر عارض اولان احواله کلنجه فخر کائنات علیه افضل الصلوة افندمز حضرتلرینک او اموالده اجرا بیوردقلری هیچ بر خیر وعمل ترک ایتمکمزین اثر جلیل نبوتیناهیلرینه توفیقاً استعمال ایده یورم . کندوسی نه یولده نه صورتله صرف ایتدیلرسه او یولده اول صورتله صرف ایتمکده یم .

حضرت صدیقک بو جوابنه مبنی امام علی افندمز حضرتلری کندولرینه بیعت ایدم جکنی وعد ایتدیلر . حضرت صدیق اوکون نماز ظهیری ادا ایتدکدن صکره منبره چیقدی . امام علی افندمز حضرتلرینک شان عالیهرنی

اولئش ایسده صحیح مسلمده بیقی جنابلرندن روایت اولندیفی اوزره بوتاخره متعلق اولان روایت ضعیفدر .

حاصلی محدثین کرام حضرتلرینک بو روایتی تعلق ایدن اقوالنده نقللرنده فی الحقیقه بر درجهیه قدر مباینت کورنیورسه ده مباینت واقعه یی بروج زیر دفع و تأویل ایتشلردر .

حضرت علی و زبیر وقعه سقیفه یی متعاقب حضرت صدیقه بیعت ایتدیلر ایسده فاطمة البتول رضی اه تعالی عنها ایله حضرت صدیق آراسنده متروکات جلیله نبویه دائر تکون ایدن اختلاف رأیدن متولد احوال اوزرینه امام علی افندمر حضرتلری مشارالیه انک وفاتلرینه قدر حضرت خلیفه نک یانسه کتئامشدر و تردد بیورمامشدر . ابو تراب حضرتلرینک صدیق اکبر افندمزدن وقوع بولان انقطاعلری حقیقت حاله واقف اولیانلرک افکارینی بیعتنه خلافتنه عدم رضا و موافقت کبی بر قضیه سوق ایتمش و بیعت حضرت علینک تأخرینی بیان و روایت ایدنلرک افاده لرینه شو ملاحظه سبب اولمشدر .

فاطمة البتول رضی اه تعالی عنهانک وفاتلندن صکره بر منوال محور امام علی افندمر حضرتلرینک مسجد جلیل نبویه صدیق منبر اوزرنده کی خطبه سنی متعاقب بیعت ایتملری حقیقتده ابتدائی بر بیعت اولوب تجدید بیعتدن و اولابده حاصل اولوب مستلزم قیل و قال اولان شهبانک ازاله سی فکرندن منبعندر . حقیقتک شو صورتله بیانی روایتلرک بر برینه مخالفتلرینه مباینتلرینه ارتق محل و میدان بر اقامشدر .

حضرت علینک جناب خلیفه یه قطع ترددی و بیعتده کی تأخری اثباده ابو بکر صدیق حضرتلری کندوسنه تصادف ایتمش و اره لرنده شو محاوره جریان ایلشیدی .

حضرت صدیق . بنم خلافت (۱) و امارتمی قبول ایتیمورمیسک ؟

(۱) بو حدیثده کی خطاب و عتاب انقطاع ترددلره معطوفندر . بوقسه اساساً و بدایه بیعت ایتدکربنه دایل اوله من . جواب عالی مرتضوی ده شهبه سز بوملاحظه منری مؤیددر .

حضرت ابو تراب . خير تأخرم قرأني جمع ايتدكه نماز ايجون مسجده
كنتمكدن بشقه بر محله كيتامكه قرار ويرديكمدن منبعندر !

دقت اولونسون كه غذر نه قدر واضحدر . شهبائي نه قدر دافعدر .

روايات و اخبارات صحيحه واقعه و متواتر مدن صورت واضحه تحق
ايد بوركه حضرت صديقك خلافتي صحتنه و حقيتنه و كندوسنه بيعت اولنديغنه
و بوكا مخالف اولانلرك زعمنه رغماً مقام جليل خلافته اهل و لايق ايدوكنه
اجماع امت مكماً حاصل اولمشدر .

حضرت صديقك خلافته دائر كتاب اللهدين و سنت سنه نبويه دن هيچ بر
نص و اثر عالي اولسه بيله حاصل اولان شو اجماع امت شرعاً و ديناً خليفه
بالحق اولديغنه دليل كافيدر .

اشاغيده خلافت صديقه دائر نصوص قرآنيه و احاديث جليله نبويه دخي
ايراد و اتيان اولنه جق ايسهده تواتراً ثابت اولان شو اجماع امت اشارات
و دلالتدن عبارت اولان نصوص قرآنيه و احاديث سنه نبويه انضمام ايدهرك
اجماعي تماميله تقويه ايتمشدر .

علمای اعلام اسلامك خلافت حضرت صديق مسئله سني بك زياده تعميق
و تحقيق ايتلرينه سبب يوقاروده دينديكي وجهله ابو تراب رضاه تعالى عنه
حضرتلرينك امر خلافتد حضرت صديقدن احق اولديغنه و غدير خم
حديث مشهورنده مقيد اولان « من كنت مولاه فعلي مولاه » جمله
مبجله سني خلافته نصب مرتضوى ايجون نص مخصوص بولنديغنه دائر
اولان بعض مذاهب اربابنك اقوالنى ، مذهبنى رد و جرح ايتك مقصد
عاليسنه مبتنيدر .

امام ثورى حضرتلرى اسانيد صحيحه ايله مجتهدين عظامدن « سفيان ثورى »
حضرتلرينك شو افاده سني نقل و روايت ايدهور .

حضرت سفیانک افاده سی

« حضرت علیک ولایت و خلافتہ حضرت صدیقن احق و اقدم اولدینی رأینده و افاده سندء بولسانلر خلافتی قبول ایدن حضرت ابوبکر صدیق ایله فاروق اعظمی و آنلرک خلافت و امامتی بالقبول کندولرینه بیعت ایتمش اولان و اوامر و نواهیسنه اطاعت ایدن بتون مهاجرین و انصار کرامی تحفظه ایتمش اوله جقلرندن او کی اشخاصک هیچ بر عمللرینک سماواته صعود ایتسنی و عندها قرین قبول اولسنی مأمول ایده م »

بو رساله ده مناسبت دوشدکجه بیان و ایضاح اولدینی وجهه مسئله امامتک و حضرت صدیقک خلافتہ احق والیق اولدینک اثباتنه و دلایلنک توضیحه فحول علمای دینی و اعظم رجال اسلامیہ یی مجبور ایدن حال بروجہ محر بعض مذاهب اسلامیہ اربابنک خلافت اسلامیہ یی امام علی رضی اه عنه حضرتلرینه و آندن صکره خاندان جلیل العنوان نبوته حصر و تخصیص ایتملرله آنلرک بو حصر و تخصیصی ادله شرعیہ و براهین دینیہ ایله دفع و رفع ایتمک اساسنه مبتنی اولوب او خاندان قدسیت عنوانه منسوب اعظم ذوات کرامک و بالخاصه بعض مذاهب اربابنجه مقدس و معصوم اولق اوزره اعتراف اولنش اولان ائمہ ائی عشردن بعضیلرینک خلافت حضرت صدیقک صحت و حقیقتی معلن بیانات و افادات واقعه لرندن بعضیسی ده عنعنه سیله زیرده درج اولنور.

استطراذ

ذاتآدین اسلامده ظهور ایدن مهمجه اختلافات مذهبیہ نک منشائی قطعا احوال دینیہ دکلدرد. حقیقتده او اختلافاتک عامل ومؤثری امور سیاسیهدر. بعض علمای دین امرای حکومتک و رجال سیاسیہ نک افکارینی اوقشامق ایچون مسائل مذهبیهدر بعض مرتبه تأویلاتی نصلسه مخالف دین و مذهب عد ایتماشلردر .

زمان مرور ایتدجکه واختلافات سیاسیه تنوع و تعدد ایلدجکه تأویلات مذهبیّه ده مع التأسف ایلر ولیهرک عالم اسلامی او کتله عظیمه دینییه یارچهلش اولدیفنه مسلمانلر نقدر آغلاسلر یریدر . ذاتاً اضمحلالی جالب اولان شو افساداتک ایکی صنف خلقلک تأثیر افعالی اولدینی عموماً مسلمدر .

بررسی . امرا

دیگری . علما

کتله عظیمه و واحده اسلامییه یی پارچهلان اختلافات سیاسیه وداعیه فوق ورجحان تأویلات شخصیایله علمایی تشیت آرایه واختلافات مذهبییه سوق ایتمش اولدینی تاریخ اسلامک هانکی صحیفه سنه دقله مراجعت اولنورسه صورت جلیه ده عیان اولور . عصر اول اسلامده بتون عالم اسلامی دلخون ایدن اهل بیت حقنده کی تجاوزات وتحقیرات شبهه سز حکومت امویه نک تحکیم موقعه متعلق افکار سیاسیهدن منبعثدر . عباسیلرک تأسس خلافتی ینه اوافکار سیاسیهدن امت اسلامیجه عکس العملی اثریدر .

خلافت عباسیه زمانلرنده وقت وقت اهل بیت حضراتنک بعضیی طرفدن ابراز اولنان اختلافات ومحاربات وقطعات معلومه ده تشکل ایدن حکومت ینه او اختلافات سیاسیهدن نشأت ایتشددر .

اهل بیتدن اولدقلری حالد تأسس ایدن دیگر بعض حکومت اسلامیهدن ده صورت ظهور و تشکلی ینه اختلافات مذهبیهدن ایلر سورلسی ومحافظه احکام دینه کبی مسئله لرک میدان آئلسی کبی اختلافات سیاسیه ثمر ایتدر .

اک صکره ایرانده تشکل ایدن حکومت صفویه حقیقتده صرف سیاسی اوله رق بر حکومت تشکیلی مقصدینه مستند ایکن بومقصده شیعیلک مذهبک توسیطی ینه اواختلافات سیاسیهدن اثری و خصوصات مذهبیهدن منافع ذاتیه ده استخدام واستعمالی نتایجیدر .

حاصلی شیعیلک زیدیلک دعوالری کاملاً حکومت وسلطت فکریله تأسس ایتمش وخلق اغفال ایچون امور مذهبییه امور سیاسیهدنک تأسیسنه وسیله اتخاذ ایدلشددر .

اعصار اخیره افکار بشر کرک ادیانجه و کرک سیاساتجه تنور و تعالی ایتدیکنه کوره بین الاسلام تفرقه بی موجب اولان دسیاس مذهبه نك آرتق مقاصد سیاسیه ده توسیطی بولتیقه سنه نهایت ویرمک لازم ایکن مع التأسف عالم اسلاججه بو عادت قدیمه دن بردرلو صرف نظر اولنه مامقده در .

ایران حکومتی شیعیلک اسامسنه مستنداً تأسس ایتمش ایسه ده شمذیلک اواساسدن تباعد ایتمش و باخصوص شمذیلکی استحصال حریت اوغرنده ایرانیلرک کوریلان غیرتلیرنه نظراً بوکون شو اساس تمامیه منهدم و منقرض اولمشدر . ایرانده کی قاجار خاندان سلطنتی جمله جه معلوم اولدینی و جهله اهل بیت رسوله غیر منتسبدر .

بناءً علیه حکومت ایرانیه بر حکومت و امامت دینه اولق اوزره مذهب شیعی اربانجه قبول اولنه میه جفی مذهباً محققدر .

بوندن استدلال اولنورکه شیعیلر زمانمژده کندی مذهبلیرنه موافق بر امامت و خلافتک وجودینه البته قائل اوله مزلر . شو حاله وله الحمد ایرانده دخی ممالک عثمانیه کی بر حکومت مشروطه تأسس ایتدیکنه کوره بعدما اختلافات مذهبه نك امور و مقاصد سیاسیه و سیله اوله میه جفی محقق اولدیفنه و بوکون عالم اسلامک تفرقه سی معاذالله تعالی دین اسلام ایله متدین اولانلرک انقراضی مؤدی بر حال فجیع حصولی دیمک اولسنه نظراً بالجله مذاهب مختلفه اسلامیه نك وبالخاصه یکدیگری پک فنا بر صورتله محاکمه ایدن سنیلرله شیعیلرک بر برینه قارشو اظهار خصومتی پک ناجاجدر .

همیز مسلمانز امت محمدنز دینز اسلامدر کتابمز قرأندر اصل دینده متحدز . فروعانده بعض مرتبه اختلافمز اولسه بیله او اختلافات فرعیه اساس دینزی اخلاص ایتمز . لزوممز بر تمصبه اختلاف مذهبی وسیله تنافر ایتمک جمله . مزک محوینی منتج اوله جفته شبهه ایتمالیدر . علمامز ادبامز وبالخاصه حکومتمز مشروطه مز متفقاً متحداً چالشملی آراده کی ضدیتی تبانی رفع ایتلیدر . سنیلرله شیعیلرک زیدیلرک و سائر مذاهب اسلامیه اربانک بر برینه

نظر نقرتله باقلرینی موجب هیچ بر حال موجود دکدر . بوکون هیچ بر شیعی یوقدرکه حکومات اسلامیه دن برینی لغو ایدوبده اهل یتدن بر حکومت تشکیلی مکرند بولسون هیچ بر زیدی یوقدرکه بویله برحاله قائل اولسون . بناءً علیه ایکی طرفدن برینک امل مذهبیسی ناقابل حصول اولدقدن صکره اوزلاشمق پک قولای دکیدر .

ائمة اهل بیتک اقوالی

— ۱ —

محدثندن « ابو نعیم » جنابری سبط جلیل مجتبی نجل نجیب مرتضی امام حسن رضی اه تعالی عنه حضرتلرینک مخدوم مکرملری امام حسن مثنی رضی اه تعالی عنه حضرتلرندن روایت آتیه بی استخراج ایشدر :

سبب خلقت عالم صلی اه علیه وسلم افندمز حضرتلرینک شاه ولایت امام علی افندمزک شان و قدر عالیرینی تعظیم و تحیل ایدن احادیث جلیله نبویه لرندن بری اولان و بعض مذاهاب اربانجه خلافت وامامته نص قاطع اولمق اوزره تلقی ایدیلان « من کنت مولاہ فعلی مولاہ » حدیث شریف متواتر ومفصلنک امام علی افندمز حضرتلر یچون حقیقه خلافت وامامته دائر نص قطعی اولوب اولمدینی مشار الیه امام حسن مثنی حضرتلرندن سؤال اولنمش ومشار الیه ایله سائل اراسنده شو محاوره جاری اولمشدر .

سائل . بوحدیث شریف حضرت ابو ترابک خلافتی متضمن نص قطعی دکیدر ؟

حضرت حسن مثنی . خیرنصل قطعی دکدر . فخرکائنات علیه افضل الصلوة افندمز حضرتلرینک بوکلامدن مقصد جلیل نبوتپناهیلری امام علی افندمز توجیه امامت و سلطنت اولسیدی جناب حقک اسم اعظمه قسم ایدرم که انی ایضاح وافصاح بیسوره جقلردی . زیرا محققدرکه رسالتپناه افندمز حضرتلری

مسلمین و مؤمنین ایچون افادات و بیاناتنده افصح ناسدر . مقصد قدسی^۱ رسالتناهییری دیدیککز کبی اولسه « ایها الناس بندن صکره امام علی امور اداره کزه مأموردردر . بنم ولی^۲ امرم اودر . کندوسنه اطاعت ایدیکز، اوامرینی دیکلیکز » دیه مسئلهبی تصریح بیوره جقلری شبهه سز ایدی . تکرار ایدرم که والاهی « من کنت مولاه » حدیث شریفندن مقصد علوی^۳ نبوت پناهی خلافت و امارت اولسه والله و رسولی طرفندن خلق اوزرنده ایفای وظیفه امارت و خلافت حضرت علی انتخاب و اختیار اولنوبده او وظیفه مقدسه و مهمه امام علی اقدمز جانبندن ترك ایدلمش بولنسه ایدی امام مشارالیه حضرتلری عباداللهك اك زیاده کهنکاری اولمق اقتضا ایدردی . چونکه امرالاهی و امر رسولی ترك ایتمش اوله جقدی . امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلری ایسه حاشا ثم حاشا بویله عظیم برکناهی ارتکابدن مزهدر .

سائل . رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمز حضرتلری . من کنت مولاه فعلی مولاه . بیورمدیلرمی ؟

حضرت حسن مثنی . اوت بیوردیلر . فقط بوندن مقصدلری امارت و امامت اولسیدی والاهی انی ایضاح و نماز و زکاة و امورینی تبیین ایتدکلری مثللو بونی ده تصریح و افصح بیوره جقلردی « ایها الناس بندن صکره امام علی ولی^۴ امرکزدر . بنم امرمله امور اداره کزه مأموردردر . امرینه عصیان ایتیکز » دیه ایضاحات و تصریحات کافییه دریغ ایتزلردی .

— ۲ —

محدثندن . دار قطنی . امام اعظم و هام اقدم ابی حنیفه حضرتلرندن شو روایتی استخراج ایتشدرد :

امام مشارالیه حضرتلری مدینه منوره ده ائمه خاندان نبوتدن ابی جعفر الباقر حضرتلریله بویله برمشافهده بولنمشلردر :

امام اعظم . حضرت صدیق و عمر فاروق ایچون نه بیوررسکزر ؟

حضرت ابی جعفر . جناب حقك رحمتہ مظهر اولسونلر دیرم .
امام اعظم . سزك مشارالیهما حضراتندن تبری ایتمکده اولدیغکیزی بزده ،
عراقده سویله یورلر .

حضرت ابی جعفر . معاذالله تعالیٰ صاحب کعبه اولان جناب ذوالجلاله
قسم ایدرم که یلان سویلرلر . بکا افترا ایدرلر امام علی افندمن حضرت فاطمه دن
متولد کریمه محترمه لری « ام کلثوم » حضرتلرینی فاروق اعظمه تزویج و انکاح
ایتدیلر . فاروق اعظم بوکا اهل اولسه انکاح ایدرمی ایدی .
امام اعظم . سزك ایچون اوکی تفوهات و اسناداتده بولسانلره فکرکیزی
اشعار و اخبار ایتمش اولسه کز اولمز می ؟

حضرت ابی جعفر . مکتوبلرمله بکا اطاعت ایتزلر . ام کلثومك حضرت
فاروقه تزویجی رافضهك زعمی ابطاله کافیدر . یوخسه زعم فاسدلرینه کوره
معاذالله تعالیٰ حضرت علی ام کلثومی برکافره تزویج ایتمش دیمک اولور (۱۱) .

— ۳ —

محدثیندن . دارقطنی . ائمه خاندان نبوتدن . محض . لقبيله (۲) ملقب اولان
عبدالله حضرتلرندن روایت آنیهی استخراج ایتدی :

عبداه محض رضی اه تعالیٰ عنه حضرتلری زمانده بنی هاشمك بیوکی
ورئیس ایدی . نفس زکیه ایله ملقب اولان اوغلنه خلفای عباسیه دن منصورك
زمان خلافتنده مدینه منوره ده بیعت اولمشیدی .

بر سائل حضرت عبداه محضدن خفین اوزرینه مسح ایدوب ایتیه جکنی

[۱] کوربله یور یا امور دنیویه و سیاسیه فکریله خاندان نبوت نامنه اشاعات و مخبرات
وحقی معاملات و محاربات واقع اولمشدر .

[۲] عبدالله حضرتلرینك محض تلقیب اولمشنك سببی شباب اهل جنتك سیدی اولان
امام حسن و امام حسین رضی الله تعالیٰ عنهما حضراتك اک ارل ولادلرینی جمع ایتمیدر .
یعنی پدر و مادری حسن و حسین اولادندن بولنان ایلک سید عالی نسب بولمسیدر .

صوردی . مشار الیه حضرتلری ده فاروق اعظم حضرتلرینک خفین اوزرینه مسح ایتدکلری جهته کندوسی ده مسح ایده جکی جوانی ویردی .
سائل : سز مسح ایده جکیسکنز ؟

حضرت عبده : نه قدر سوز آکلامز بر آدمسک . بن حضرت فاروق اعظمک عملنی بیان ایده یورم . سن حالا بنم رأیمی حرکتمی صوریورسک .
امام عمر حضرتلری بندن و بنم کبی دنیا طولوسی آدمدن ایدر .
سائل : بو افاده کز تقیه در .

حضرت عبده : بز ایشته قبر و منبر عالی نبوی آراسنده بولنه یورز .
واللهی بنم سرأ و جهراً قولم بوندن عبارتدر . امام علی افندمزک مقهور اولدیننی و صاحب شریعت خاتمہ شرفنامه نبوت علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری طرفدن کندوسنه ویریلان امری انفاذ ایتدیکنی کیم سویلر ایسه حضرت علییه اسناد نقیصه ایچون یالکنز بو افتراسی کافیدر .

— ۴ —

دار قطنی : ائمه خاندان نبوتدن اولان و عبده المحضک نجل نجیبی بولنان « نفس زکیه » دن شو راویتی استخراج ایتمشدر :
حضرت شیخین « یعنی ابابکر صدیق و فاروق اعظم » حقنده کندوسنه وقوع بولان بر سؤاله « مشار الیهما حضراتی نزدیده امام علی افندمزدن افضلدرلر . » جوابنی ویرمشدر .

— ۵ —

ائمه خاندان نبوتدن واجله اولاد علیدن امام محمد الباقر حضرتلری « اولاد فاطمه رضیاه تعالی عنهم » شیخین حقنده اک ای سوز سویلک اوزره اجماع ایتدکلرینی افاده و توضیح و خاندان نبوتدن هیچ برینک مشار الیهما حضراتنک فضلنی انکار ایتدکلرینی تصریح بیورمشدر .

— ۶ —

دار قطینک ائمه خاندان نبوتك اعظمندن بولسان امام جعفر صادق
اوده پدری محمد الباقرن شوروايتی نقل ایدیور: بر آدم پدری زین العابدین (۱۸)
رضیاه تعالی عنه حضرتلرینه کلهرك شو محاورده بولندی :
سائل : ابی بکردن بکا خبر ویر.

سید سجاد : حضرت صدیقن می ؟

سائل ! صدیق تسمیه ایده یورسکز اوله می ؟

سید سجاد : کمال حقارتله سائله توجه ایدهرك ، رسول اکرم صلی الله
علیه و سلم افندمرله بتون مهاجرین و انصار کرام حضرت صدیق صدیق
تسمیه ایتشلردر . کندوسنی صدیق تسمیه ایتیانلرك سوزینی دنیا و آخرته
جناب حق تصدیق ائمه جکدر . بن ابا بکر و عمر حضراتی سورمه . سن
شورادن دفع اول ، کیت .

— ۷ —

دار قطینک عروه دن اوده عبداللهدن استخراج ایتدیکی روایت :
عبده : قلنجی تزیین و تحلیه جائز اولوب اولمديغنی ائمه خاندان نبوتن
جعفر صادق پدرلری محمد الباقر حضرتلرندن سوردم . ابوبکر صدیق
رضیاه تعالی عنه حضرتلری سیفلرینی تزیین و تحلیه بیوردقلری جهته تحلیه
سیف جائزدر : جوابی آلم .

عبده : ابوبکره صدیق دیه جکمیسکز سؤالنه دخی شو جوابی تلقی ایتدم :

(۱) حضرت زین العابدین وقعه جکر سوز کر بلاده خسته لغی جهته محاربه ایده میوب
او واسطه ایله امام حسین افندمرک محافظه حیات ایدن یگانه نجلنجیلریدر . زیاده سیله
تماز قلدیغی جهته « سید سجاد » لقبیه شهرت شعار اولمشلردر . شاعر اشهر عرب
فرزدك قصیده مشهوره سنده ممدوح اولان ذات عالی کندولریدر .

محمد الباقر : اوت ، صديق ، اوت صديق ، اوت صديق دیرم . حضرت ابی بکره صديق دیمائلك دنیا و آخرتده سوزلری جناب حق نزدنده تصديق اولنسون .

محمد الباقر حضرتلرندن دار قطنينك استخراج اينديكي بوروايت محدثندن ابن جوزی طرفندن دخی استخراج اولمشدر . ابن جوزينك اسخراجنده فقره آتینك ده روايت متقدميه انضامی لازم كلور .

عبده طرفندن « صديق ديه جكميسكز » سؤالی اوزرينه حضرت محمد الباقر همان یرندن فرلایوب قبهيه توجه ايندهرك اوت صديق كلهلرینی بروجه بالا اوچ دفعه تکرار ایتمش و افادات سائرہی اتمام ایتمشدر : ابن جوزينك حضرت محمد الباقردن استخراجنه کوره امام مشارالیه حضرتلری « جدم ابو تراب حضرتلرندن هیچ بر شی ایچون هیچ بر شفاعت مأمول ایتم که آنک کبی بر شفاعتی دخی حضرت صدیقندن مأمول ایتیم . چونکه حضرت صديق بنی ایکی دفعه توليد [۱] ایتمشدر .

اعاظم خاندان نبوتدن زیدبن علی [۲] رضی الله تعالی عنه حضرتلری ده بونی بیان ایتمشدر .

« حضرت شیخیندن (۳) تبری ایتمک الله اعلمدر که امام علی افسدمزدن تبری ایتمک دیمکدر . »

ینه حضرت زید رضی الله تعالی عنه شیخین مکرمین حقنده اطالہ لسان ایدن شیعیله ، رافضیله شووجهله جواب ویرمشلدر :

« زمان خلافت حیدریده ظهور ایدن خوارج ابوبکر صديق و عمر فاروق رضی الله تعالی عنهما حضراتی مادوننده بولنانلره اطلاق لسان ایله انلردن تبری

[۱] حضرت محمد الباقرک والدهسی و بیوک آناسی اولاد حضرت صدیقندن اولدقلمنه اشارتدر .

[۲] زیدیه مذهبی بو ذات عالی به اسناد اولنور .

[۳] شیخین حضرت صديق ، وفاروقدر .

ایتدیرسه ده مشار الیہما حضراتہ اطالۃ لسانہ اجتسار ایدہ مدیلر . سزظہور ایتدیکز . خوارجک جملہ سنہ تفوق ایدرک انلرک مساوی اقوالک یتشہ مدیکی شیخین حضراتہ ده ایصال لسان تعرضہ باشلادیکنز مشار الیہما حضراتندن تبری ایتدیکز . واللہی حضرت شیخیندن تبری ایدنلر ارتق تبری ایتدک کیمسہ برافامشدر دیمکدر . »

— ۸ —

محدثین ابن عساکر سالم بن ابی جعدہ نک امام علی افندمزک مخدوم مکرم لری « محمد بن الحنیفہ » حضرتلریلہ محاورۃ آتیہ سنی استخراج ایتشددر :
سالم بن ابی جعدہ . ابوبکر صدیق حضرتلری هرکسدن اولمی اسلامی قبول ایتدی ؟

حضرت محمد . خیر

سالم . او حالده حضرت صدیق نہ ایلہ بتون مسلماننره استعلا و مسابقت ایتدی . بر درجہ ده که حضرت ابی بکردن بشقہ کیمسہ ذکر اولہ میور .
حضرت محمد . مسلمان اولدینی کوندن رحمت حقہ قاوشدینی زمانہ قدر مسلمانلقبہ مسلمانلرک افضل بولنمسیلہ اودرجۃ عالیہ نہ نائل اولدی .

— ۹ —

دار قطنی . شیعی اولان سالم بن ابی حفصہ ایلہ ائمۃ خاندان نبوتدن حضرت محمد الباقر اراننده جریان ایدن مشافہۃ آتیہ یی استخراج ایتشددر :
سالم شیعی اولقلہ برابر موثوق بر ذاتدر .
سالم بن ابی حفصہ . شیخین ایچون نہ بیوررسکنز ؟
حضرت محمد الباقر . شیخین حضرتلرینہ محبت و مودتی اولمیان وانلری سومیانلردن تبری ایت چونکہ حضرت شیخین عالم اسلامک ایکی امام هداسیدر .

ینه دار قطنی بوسالمدن روایت آتیهی استخراج ایتمشدر .
 سالم . ابی جعفر محمد الباقر حضرتلرینک و بر روایت کوره جعفر بن
 محمدالباقرک حضورنده ایدم . بنی ارشاد ایچون اولدیفنده شبهه ایتدیکم شوافاده یی
 اتیان ایتدی . « الهی بن ابی بکر صدیق و عمر فاروق حضراتی سورم .
 الهی قلمده بوافادهمدن بشقه برشی وار ایسه فخر کائنات علیه افضل الصلاة
 افدمزک شفاعته نائل اولمیهیم . »

— ۱۰ —

دارقطنی اعظم خاندان نبوتدن ابی جعفر محمد الباقردن اوده پدری سید
 سجاد حضرت زین العابدین افندمزدن بوروایتی نقل واستخراج ایتمشدر :
 سیدسجاد حضورعالیلرنده حضرت صدیق و حضرت فاروق اعظم حقلرنده
 سوز سویلیان برجماعتله شو محاورده بولندیلر .

سیدسجاد . « والذین اخرجوا من دیارهم واموالهم یتبعون فضلاً من الله
 ورضواناً ینصرون الله ورسوله اولئک هم الصادقون » آیت کریمهسی حقلرنده
 شرفنازل اولان مهاجرین اولین سزمیسکزر بکا خبر ویریگز ؟
 جماعت . خیر بو آیت کریمهده محررمهاجرین اولین بز دکلز . زمان سعادت
 نبویهده الک اول هجرت ایدنلردر .

سیدسجاد . حقلرنده « الذین تبوء الدار والايمان من قبلهم یحبون من هاجر
 الیهم ولا یجحدون فی صدورهم حاجةً مما اوتوا ویؤثرون علی انفسهم ولو کان بهم
 خصاصة ومن یوق شح نفسه فاولئک هم المفلحون » (۱۱)

نصل جلیلی وارد اولان سزمیسکزر ؟

جماعت . خیر بز دکلز .

[۱] « بواکی آیت جلیله تک رنجیسی مهاجرین ایکنجیسی انصار کرام حضراتک قدر
 و شان عالیرنجی ترفع ایچون شرفنازل اولمشدر . »

سید سجاد . اولیله ایسه حقارنده بوایکی آیت کریمه نازل اولان ایکی فرقه عظیمه اسلامیه دن « مهاجرین و انصاردن » سز متبریسکزر . شو حالده حقارنده « والذین جائوا من بعدهم یقولون ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا ربنا انک غفور رحیم » ایت جلیله سنک نازل اولدینی فرقه اسلامیه دن اولدیغکزه ده بن شهادت ایدرم . (۲)

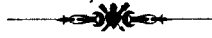
— ۱۱ —

داور قطنی جنذب الاسیدین شور وایتی استخراج ایتشدیر :
جنذب . خاندان نبوتک اعظمندن محمد بن عبدالله بن حسنک مجلسنده بولنه یوردیم . کوفه وجزیره اهالیسندن برجماعت حضور عالیترینه کلدیلم . صدیق اکبر و عمر فاورق حضراتنه دائر مطالعه سنی ، فکری صوردیلم . محمد بن عبدالله اندره جواب ویرمیه رک بکادیدی که « مملکتکزک شو اهالیسنه باقی حضرت شیخین ایچون مطالعه می فکرمی صوره یورلم . عندمده حضرت شیخین مکرمین جدم امام علی افبدمزدن افضلدرلم .

احادیث نبویه بی حفظ ایدن و معرفت حدیثده معتمد الیه اولان حفاظ حدیثک اجله واعظم اهل بیتدن تصحیح وروایت ایتدکلی اقبال پک چوق ایسه ده نموته اولمق اوزره بالاده بیان اولنان بردوزینه قریب موادی بیان ایله اکثفا قلنمشدر . ارتحال عالی حضرت نبوی بی متعاقب سقیفه نبی ساعده ده مهاجرین و انصار کرام اراسنده وقوع بولان مباحثات شدید نتیجه سننده مقام اقدس خلافتنه اجلاس و بیعت اولنان حضرت صدیقک صحت خلافت و امامتنده اجماع امت حاصل اولدینی و بوکا ذره قدر اشتباه قالمادیفی شمدی یه قدر ایراد اولنان ایضاحات ایله درجه ثبوت واصل اولمشدر . هر نه قدر ابوترا بایله زیر بن عوام رضی الله تعالی عنهما حضراتک واسامیسی معدود ده بعض اصحابک بیعت

(۲) مادامکه مهاجرین و انصاردن اولان اخوانکزک بو آیت کریمه حکمنجه لهنده بولفیوب علینده بولنه یورسکزر آرتق آیت کریمه نک مهاجرین و انصارک غیری اوله رق مدح و ثنا ایتدیکی مسلمانلردن ده دکلکزر دیمکدر .

حضرت صدیقہ تآخرلری واقع اولمش ایسہدہ اخیراً انلرک دخی علی ملاء المناس
« رواياتك اختلافه وتأويله نظراً ايستر بدايةً وسقفيه نبى ساعده وقعه سنى
متعاقباً اولسون ايستر تجديذاً وتالياً بولنسون » بيعت ايتدكلرى جهته بوقضيه
ايله حضرت صدیقك خلافتی حقنده کی اجماع امته هیچ برنقیصه و خلل عارض
اولمدينى ثابتدر . بناءً عليه حضرت صدیقك خلافتی وصحت و حقیقت امامتی
اركان اربعة دينك اوچنجیسی بولنان اجماع امته مستند و اساس دینه بوصورتله
داخل اولدينى محققدر . بوجه ايله برابر مقدمهده یازلدينى وجهله مشار ايله
حضرتلرينك صحت و حقیقت خلافتلرينه اشاره دلالت ایدن آیات قرآنيه واحاديث
جلیله نبویه دخی مبحث آتیده ذکر و ایراد قلنه جقدر .

مبحث

۵

خلافت حضرت صدیقه دلالۃ ایدن آیات قرآنیہ

— ۱ —

« یا ایہا الذین آمنو من یرتد منکم عن دینہ فسوف یأتی اللہ بقوم یحبہم
و یحبونہ اذلۃ علی المؤمنین اعزۃ علی الکافرین یجاہدون فی سبیل اللہ ولا یخافون
لومة لائم ذلک فضل اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ واسع علیم » آیت کریمہ سیدر .
محدثین کرامدن جناب بہقی اجلہ تابعیندن واعاظم فقہای دیندن اولان
امام حسن بصری حصر تلرینک بو آیت کریمہ بی تفسیر یولندہ تصحیح و روایت
ایتدکلری مطالعہ سی بودر :

امام حسن بصری . واللہی بو آیت کریمہ حضرت صدیق حقنہ نازل
اولشددر . چونکہ عربلر ارتداد ایتدکلرنده کنیدیلرلہ محاربہ ایدن حضرت
صدیق واصحابیدر . حضرت صدیقک مجاہدات ومحاربات شدیدہ لرلہ ارتداد
ایدن عربلر تکرار دیانت جلیلہ اسلامیہ بہ عودت و رجوع ایتدیلر .
محدثیندن یونس بن بکر جنابلری دہ حضرت قتادہ دن شور و روایتی
استخراج ایتمشدر :

حضرت قتادہ . سبب ایجاد عالم نبی محترم و مکرم صلی اللہ علہ وسلم افندمن
حضرت تلرینک وفاتلر تی متعاقب عربلر ارتداد ایتدیلر . حضرت صدیق
مرتدلرلہ محاربہ و مجاہدہ ایتمشیلہ ارتداددن رجوع ایلدیلر .
اوزمان بو آیت کریمہ نک حکم جلیلی حضرت صدیق ایلہ اصحاب کرامہ
تطبیق ایتمش ایدک . «

اہل ردت حقنہ حضرت صدیقک اصحاب کرام ایلہ مذاکرہ سی
و نہایت سائر اصحاب کرامی الزام ایلہ ارباب ارتدادی بالمحاربہ تأدیب ایللمسی
وقایع مشہورہ اسلامیہ دندر . ارتداد ایدنلرک بر طاقی اسلامیتی محافظہ

ایله یالکز زکاة ویرمکدن امتناع و زکاة ویرمامک خصوصاً ضنده اصرار و عناد ایتدیلر . حضرت صدیق مانع زکاة اولان مرتدلرله محاربه‌یه مباشرت ایتدی . روح پرفتوح رسالت‌پناهی عازم کلشنسرای غلین اولدیغنی متعاقب عربدن برچوق عشایر و قبائلک ارتداد و زکاة ویرمامک اوزره اصرار و عناد ایتلرینه و حضرت صدیق بونلرله محاربه‌یه تشبث بیورزقلرینه مبنی حضرت فاروق اعظم و سائر اصحاب کرام اوصرده محاربه ایدلمسی مناسب اولدیغندن و باخضوض یالکز مانع زکاة اولانلرله محاربه ذاتاً غیر جائز بولندیغندن بحمله ارتداد ایدنلرله محاربه اولنماسی جهتی حضرت خلیفه‌یه مصرانه عرض وافاده ایلدیلر .

زمان سعادت نبویه ده فخرکائنات افندمز حضرتلرینه ویریلان زکاتدن بر « عقالی » (۱) بیله ویرمکدن امتناع ایدنلرله محاربه ایده‌جکنی حضرت خلیفه امر و فرمان ایتلرله بوماده‌یه دائر امام عمر افندمز حضرتلرله شو محاوره‌ده بولمشلردر .

حضرت فاروق . علیه‌الصلاة والسلام افندمز حضرتلری « امرت ان اقاتل الناس حتی یقولوا لا اله الا الله وان محمداً رسول الله فمن قالها عصم منی ماله ودمه الا بحقها وحسابه علی الله » بیورمش ایکن « لا اله الا الله وان محمداً رسول الله » دیمکده بولسان و یالکز اعطای زکاتدن امتناع ایدن خلق ایله نصل محاربه ایده‌بیلورسک ؟

حضرت صدیق . تمام بن دخی سنک بیان ایتدیکنک شو حدیث شریفک احکام جلیله‌سنه استناداً محاربه‌یی ترجیح ایده‌یورم . حدیث شریفده « الا بحقها » جمله‌سی یوقیدر زکاة دخی کلمتین شهادتینک حقوق متممه‌سندندر . شبهه یوقدرکه زکاة دخی صلات کبی صوم کبی حج کبی اسلامیتک حقوق‌بندندر .

[۱] عقال دومتک ایاقلرینی باغلامق ایچون استعمال اولنان ایدر . عربستانده عربلرک باشلرنده استعمال ایتدکلری کفیه و عقال دخی باش باغی اولدیغنه مبنی عقال تسمیه اولنور .

والله زکاتی نمازدن اور وجودن تفریق ایدنلرله محاربه ایدرم . چونکه زکاة مالک حقیدر . فخر رسل افندمن حضرتلری ده « الابحقیها » بیورمشلردر . صدیق اکبرک بوجواب مصیبلریله حضرت فاروق اعظم ملزم اولمشلر وحضرت صدیقک جنابحق طرفندن ملهم اولدقلرینی سولمشلردر .

حضرت صدیقک اعلم اصحاب کرام اولدیغنه اعظم علما وفقهای اسلامیة بوقضیه ایلله حکم ایتمشلردر . کافه اصحاب کرام اسلامیته باقی قلوبده یالکز زکاة ویرمامک ایستیانلرله محاربه جائز اولدیغنی ذکر اولنان حدیث شریفه استناداً بیان وافاده ایتمشلر واورای ومطالعده بولنمشلر ایکن عین حدیثک صوکه جملهسی بولنان « الابحقیها » مآلندن وجوب محاربهینی حضرت صدیق استدلال ایتمشدرکه بو استنباط واستدلالتلری مباحثات دورا دورایله اصحاب کرامک جملهسنة بخش قناعت ایتمش و بوجهتله شوقضیه حضرت صدیقک اعلم اصحاب کرام اولدیغنه الکمهم بر دلیل اتخاذا ولنمشدر .

محدثیندن جنساب بیہقی وابن عساکرک ابوہریرہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ حضرتلرندن بومادۃ ارتداده دائر استخراج ایتدکلری روایتدر :

حضرت ابوہریرہ . وحدائیت الہیہ وذات واجب الوجودہ قسم ایدرم کہ ابوبکر صدیق حضرتلری مقام مقدس خلافتہ جلوس ایتماش اولسیدی جناب حقہ عبادت اولنہ مزدی .

حضرت ابی ہریرہ شوافادہسنی اوچ دفعہ تکرار ایتمسیلہ سامعینک نظر استغرابنی جلب ایتمش وافادات واقہسندہ ثانی وملاحظہ ایتمسی لزومی کندوسنہ اخطار قلنمشدر .

سامعینک بو استغراب و اخطارینہده مشارایله حضرتلری جواب ویرہرک شو صورتله افادہسنہ دوام بیورمشلردر .

« حضرت ابوہریرہ . سبب خلقت عالم صلی اللہ علیہ وسلم افندمن حضرتلری وفاتلرندن مقدم اسامہ بن زید رضی اللہ تعالیٰ عنہ حضرتلرینی یدی یوز نفرندن مرکب بر فرقۃ عسکریہ ایلله شام جہتندہ جہادہ مأمور بیورمشلردی . اسامہ

حضرتلری عسکريله برابر ذی خشب (۱) موقعی اردوگاه اتخاذا ایدرك هنوز او موقعده ایکن ارتحال جلیل نبوی وقوع بولدی . متعاقباً مدینه منوره اطرافنده کی عربلر ارتداد ایتدی بنابرین اصحاب کرام حضرت صدیقہ کیدوب مدینه حوالیسنده کی عربلرک ارتدادندن دولایی شام جهتده محاربهیه مأمور اولان حضرت اسامہ نک ومعینده کی فرقه عسکریه نک سوق اولنماسی وتأخیر ایدلسی لزومی عرض و بیان ایتدیلر . حضرت صدیق اصحاب کرامک بو اخطارینی ردایله برابر عسکرک مأمور اولدقلری شام جهتده سرعتله عزیمت ایتلرینی اسامه حضرتلرینه امرایتمسیله اصحاب کرام بو فرقه عسکریه نک کیرو قلمسی لابد اولدیغه دائر اولان افادات و اخطارات سابقه لرنده پک زیاده اصرار ایلدیلر . بو اخطارات مکرره وشو افادات متفقہ و مصرانهیه جواباً حضرت صدیق « وحدانیت الهیهیه قسم اولنورکه مرکز خلافت اولان مدینه منوره ده مهالك و مخاطرات مدحوظه و متصوره صوڪ درجهیه واصل اولسه معاذالله تعالی ازواج طاهرات حضرت نبویه کلابک تسلطی دفع ایدیلهمیه جک قدر عجز و فتور ظهور ایتسه بیلہ فخرکائنات افندمن حضرتلرینک مأمور بیوردقلری بر عسکری کیرو آلهم و انک عقد ایتدیکی بیرانی چوزهم » جواب قطعیسینی ویردی و عموم اصحاب کرامک رأینہ ، سوزینہ ، اصرارینہ مخالف اولدینی حالده حضرت اسامہ یی فرقه عسکریه سیله برابر شام جهتده سوق ایلدی . حضرت اسامه مدینه منوره دن شام جهتده کتیبه ران جلادت اولدینی زمان یولده تصادف ایتدیکی عشایر و قبائل عرب « مسلمانلرده بیلمدیکمز بر قوت بر شوکت اولسه بو عسکری روم ایمپراطورلنی حکومتده مربوط اولان شام جهتده سوق وروم ایمپراطورلغیه محاربهیه اجتسار ایتزلردی بونلرک روملرله محاربه لرینی کورہلده نتیجه سنه نظراً بزده مسلمانلرله خط حرکتیزی تعیین و تعقیب ایدہلم » دیهرک اظهار ارتداد خصوصنده متردد قالدیلر «

« حضرت اسامه او آتشبارہ جلادت ایسه مامور اولدینی وظیفه عسکریه سنی

حسن ایسا ایلہ برابر محاربهده مظهر موقت اولدی . سالماً مظفر آ مرکز خلافتہ عودت ایتدی . مشارالیه حضرتلرینک سالماً و مظفر آ عودت لری ارتداد ایتکده متردد اولان عسایر و قبایلک اداره ناجیه اسلامیهده دوام و ثباتی مستلزم اولدی .»

ابوهریره حضرتلرینک شو ایضاحاتی کتب سیر و تواریخک احکامه ، مندرجاته ، تمامیه مطابق و بوحرکت عسکریه بی رأی ضائب منقرد لریله مصر آ وبتون اصحاب کرانک رأی و مطالعه لرینه زغماً اجرا ایدن حضرت صدیق متانت ، شجاعت ! رأینده اصابت ! کبی بین الاصحاب مزیات خارقه سنی اثبات ایلہ حرکت واقعه سنی تأیید و تشید مبانی عالیّه اسلامیه به موافق دوشمدر (۱)

ذکر اولسان آیت جلیله نک احکامی ارتداد ایدن لره قارشو ابراز شدت ایده جک مسلمانلرک مدح و تناسنی متضمن اولدیغنه و حضرت صدیق دخی ارتدادی اورته دن قالدیرنجیه قدر ارباب ارتداد ایلہ محارباتده بولنسیغنه مبنی آیت کریمه نک تضمن ایلدیکی مدح و ثنا حضرت صدیق ایلہ اصحاب کرانه عائد و راجع و بناءً علیه حکم جلیل ضمناً خلافت حضرت صدیق صحت و حقیقته دلیل قاطعه در .

— ۲ —

« قل للمخلفین من الاعراب ستدعون الی قوم اولی بأس شدید تقاتلونهم اویسلمون فان تطیعوا یؤتکم الله اجراً حسناً وان تتولوا کما تولیت من قبل یعذبکم عذاباً الیماً » آیت جلیله سیدر .

بو آیت جلیله دخی حضرت صدیق خلافتی مؤید آیات قرآنیهدندر . محدثیندن ابن ابی خاتمک حضرت جیو بردن استخراج ایتدیکی روایت کوره بو آیت کریمهده باسی شدید اولق اوزره تعریف بیوریلان بنوحنیفه عشرتیدر .

[۱] غایت مهم اولان بوقضیه حریه معجزات جلیله نبویه به و اوامر نبویه به اتباعک مستلزم اولدیغی فوائد و مافع دینه و سیاسیه به دلائل قاطعه دندر .

ینو حنیفه عشرتی « مسیله الکذاب » قبیله سی اولوب نبوت کاذیبه سنه قائل اولان و حضرت خلدابن ولید رضی الله تعالی عنه قومانداسیله حضرت صدیقک سوق ایتدیکی عساکر اسلامیله ایلله ک شدتلی و قائل محاربه ایدن ارباب ارتداد اولدقلری کتب سیر و تاریخ مندرجاتیله مثبتدر .

محدثیندن ابن ابی حاتم و ابن قتیبه و سائر لری خلافت حضرت صدیقک صحتنه حقیقته بو آیت کریمه ک حجت قاطعه اولدیغنی سویلشلدردر . چونکه بو آیت کریمه اعرابی محاربه یه دعوت ایده یور حال بوکه آیت کریمه ک شرفزولندن صکره زمان سعادت نبویه ده هیچ بر محاربه ظهور ایتماشدر . آیتک شرفزولندن صکره ایلک محاربه حضرت صدیقک زمان خلافتنده ارباب ارتداد ایلله ظهور ایدن محاربات شدیددر . بناءً علیه آیت کریمه ک حکم جلیلی اعرابی ارباب ارتداد محارباتنه دعوتدن عبارتدر . بو دعوت ایسه بالخاصه و منفرداً و حتی بعض جهاتنده بتون اصحاب کرامک فکرینه خلافاً حضرت صدیق طرفندن کندی رأی ذاتیسیله وقوعه کلمشدر . چونکه اصحاب کرام ارباب ارتدادک مانع زکات اولانلریله محاربه ک وجوبی حضرت صدیقک ایضاحاتیله اجتهدایله اکلامشلدردر . بناءً علیه آیت کریمه حضرت صدیقک وجوب خلافتنده فرضیت طاعتنده صراحةً حجت قاطعه در . زیرا بو محاربات ایچون وقوع بولان دعوته اجابت ایتمانلرک دوچار عذاب الیم اوله جقلری « یعذبکم عذاباً ایما » جمله سیله محقق و حضرت صدیقک اجابت ایتمک دخی موجب اجر و ثواب اولدیغنی مصرح اولوب مشار الیه حضرتلری اولوالامر اولسه و خلیفه بالحق بولنسه امرینه اطاعت مستلزم اجر و مغفرت و عدم اطاعت باعث عذاب و تقمت اولیه جنی اظهردر .

محدثیندن این کثیر دیمشدرکه بو آیت کریمه ده محاربه لرینه اعرابک دعوت اولندیغنی صاحب باس و شدت اولان قومیدن مقصد مسلمانلرله اخیراً مناسبات حربیه ده بولان روملر، عجملر اولدیغنه ذاهب و قائل اولان مفسرلر وار ایسه ده بوزهایه مستند اولان بوتفسیر فرض محال اوله رقی قبول اولنسه بیله ک رک سوریه

جهتده روم ايمپراطور نيغله و كرك خطه عراقيه جهتده فرس حكومتيله محاربه
ايچون اك اول ترتيبات وسوقيات عسكريده بولنان اعلان حرب ايدن خليفه ينه
حضرت صديق اولديغندن واكل محاربات و فتوحات حضرت فاروق ايله
حضرت عثمان زمانده اولمسه مبنى انلرك خلافت و امامتلى ده حضرت صديقك
خلافت و امامته متفرع بولنديغندن آيت كريمه يي شو صورتله تفسير دخي ينه
حضرت صديقك صحت خلافتنه نص قاطع اولور .

روم ايمپراطورلى و فرس حكومتيله اولنان محاربات اسلاميه معلوم اولديغنى
وجهله اولملى اسلامه دعوت ايچوندر قبول اسلاميت ايدوب ارتداد ايتملى ينه
مبنى تكرار اسلاميته ارجاعلى ايچون دكلدر . ارتداد ايتدكلرى جهته مسلمانلرك
مناسبات حربهده بولندكلرى اقوام ايسه عربلر در . ارتداددن و بناءً عليه دين
اسلامه اعاده و ارجاعلرندن طولاي روملرله و عجملرله بركونه محاربه اولمديغندن
آيت كريمه ده كى ارتداددن مقصد روملر و عجملر اوليوب عربلر شمول قطعى
ايله شمولى بدييدر .

طوائف شيعه دن بعضيلرى بو آيت كريمه ده اعرابي محاربه ده دعوت ايدن
داعى حضرت صديق دكلدر . يا فخر كائنات عليه افضل الصلوة افندمر
حضرتلريدن يا خود خليفه رابع اولان امام على كرم الله وجهه حضرتلريدن ديه
برادعا درميان ايتملىر سده بوزعم بودعوى دخي كلياً باطلدر . چونكه يوقاروده
ايضاح اولنديغنى وجهله آيت كريمه نك شرفزولندن صكره زمان سعادت نبويه ده
هيچ بر محاربه ظهور ايتماش و جهاد ايچون سوقيات عسكريه وقوع بولماش
اولديغندن آيت كريمه دن مقصد حربك آمرى خاتم النبیین افندمر حضرتلى
اولمديغلى بداهةً مسلمدر .

كذلك حيدر كرار رضى الله تعالى عنه حضرتلى ده زمان سعادت اقتران
خلافتنا هيلر نده اسلاميته خلقى دعوت ايچون هيچ بر محاربه ده تصادف ايتماشلر در .
زمانده ارتداد ايدنلر ده اولمديغندن مرتدلرله ده مناسبات حربهده بولتماشلر در .
خليفه مشاراليه حضرتلرينك ايتدكلرى محاربات امامتى طلبدن و حقوق خلافتى

مدعیلرینه قارشى محافظه مقصدندن عبارت محاربات داخلیه منحصردر .
بناءً علیه آیت کریمه داعی حرب اولان ذات شعیلر زعنه کوره حضرت
کرار افندمز اولمسی و آیت کریمه حکمنک اورایه صرف و توجیهی امکانسزلنی ده
محققدر .

بو آیت کریمه نك حضرت صفدر کراردن صکره کی خلفای امویه حقنده
اولدیفنی بیان ایتک حکم جلیلی آنلره تشمیل ایلمک ده غیرممکندر . چونکه
خلفای امویه اهل سنت و جماعت عندنده ظلمه دن و شیعیلر نظرند « معاذالله
تعالی » کفره دن معدود اولدقلری مصدق و آیتک حکم منینی داعینک دعوتنه
اجابت موجب اجر و ثواب و عدم اجابت باعث الیم عذاب ایدوکنه مبنی امویله ده
هیچ بر صورتله شمولی اوله میه جفندن حضرت صدیقه انحصار حکم منینی
بو محاکمه ایله ده محققدر .

— ۳ —

« و عدالله الذین آمنوا منکم و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف
الذین قبلهم و لیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم و لیبدلنهم من بعد خوفهم امناً
یعبدوننی لایشرکون بی شیئاً »

محدثندن ابن ابی حاتم تفسیرنده عبدالرحمن بن عبد الحمید المهریدن
استخراج ایتدیکی روایت کوره بو آیت کریمه حضرت صدیق ایله حضرت
فاروق اعظمک خلافت و ولایتلرینی ناطقدر .

حضرت فخر رازی دخی تفسیر کیرنده بو آیت جلیله ائمه اربعه نك یعنی
خلفای راشدینک امامته دلالت ایتدیکنی توضیح ایده یور . چونکه حق تعالی
حضرتلری بو آیت کریمه ده فخر رسالت افندمز حضرتلرینک زمان سعادت
نبویه لرنده حاضر و موجود اولانلردن ایمانی بولنان و اعمال صالحه اجرا ایدنلره
استخلاف ارضی وعد ایتشددر .

آیت کریمه ده موعود اولان استخلاف ارض رسالتبناه افندمزدن صکره کی

مسلمانلره راجعیدر . ارضده استخلافك فخرکائات افیدمز حضرتلریدن
صکره اولمی لزومی پک بدیدر . حال یوکه علیه الصلاة والسلام افدمز
حضرتلری خاتم النبیین عنوان علویسیله معنون اولدقلری جهته کنبدولرینی
استخلاف ایده جک پیغمبر اولدیغندن واوله مه جفندن استخلافك نبوته حمل
ایدلسی امکانسزدر . بناءً علیه استخلافدن مقصد امامت و خلافت اولدیغنده
اشتباه ایدله مز . رسالتیه افدمز حضرتلرندن صکره بوآیت کریمه نك وصف
وتعریف ایتدیکی خلافت ایسه حضرت صدیق اکبر وفاروق اعظم و عثمان
رضی الله تعالی عنهم حضرتانه مخصوص و منحصردر . چونکه فتوحات عظیمه
و حصول تمکن و ظهور دین و اكمال امنیت خلفای ثلاثه مشارالیه هم حضراتی
زماننده وقوعه کیش و مسلمانلرک تملک ارض ایتلری فتوحات و استیلارلی
بوخلفای عظام زمانلرنده حاصل اولمشدر .

امام علی افدمز حضرتلری زماننده خلافته قارشو وقوع بولان منازعه لردن
و محاربات داخلیدن طولایی کفار ایله محارباته و خارجاً فتوحاته میدان
بوله مامشلردر . اراضی اسلامییه برشی علاوه ایده مامشلردر . بوکا مبنی آیت
کریمه نك حکم جلیلی فخرکائات افدمزک خلفلری اولان وزمانلرنده فتوحات
کلیه ظهور ایتسیله مسلمانلری ارضه تملک و استخلاف ایتدیرن خلفای ثلاثه
مشارالیه هم حضراتیدر . بوصورتله شو آیت جلیله دخی خلفای راشدین حضراتنک
وبونک اساسی بولان حضرت صدیقک صحت و حقیقت خلافتلرینی مثبتدر .

— ۴ —

«للفقراء المهاجرين الذين اخرجوا من ديارهم واموالهم يبتغون فضلا من الله
ورضواناً وینصرون الله ورسوله اولئك هم الصادقون» آیت کریمه سیدر .
بوآیت کریمه اموال غنایمک مهاجرینه مخصوص اولان قسمنه عائددر .
ایادی کفارندن بلا محاربه ایادی مسلمینه داخل و واصل اولان اموال
منقولیه و غیر منقولیه (فی) اطلاق اولنور .

فی اموال غنائمك تعریف اولان برقسیدر .
اموال غنائم اساساً ایکی قسم اولوب برنجیسی بالمحاربه اخذ و استیلا اولان
اموال منقوله و غیر منقوله در . بوکا اموال غنائم دینلور . ایکنجیسی بلا محاربه
دشمن طرفسدن مسلمانلره ترك اولسان ویا بدل صلح اولق اوزره ویریلان
اموال منقوله و غیر منقوله درکه اموال غنائمك بو ایکنجی قسمنه لسان عربده
(فی) دینلور .

« فی » فائفی صیغه سندن مشتقدر . رد و رجوع مناسنده در . اموال
غیصمك بیان و تعریف اولان ایکنجی قسمنه اطلاق اولنسی او اموالك دشمن
جهتدن مسلمانلر جهت کچمسندن رد وارجاعدن ایلر و کچشدر .
حاصلی آیت کریمه « فی » قسمندن اولان اموال غنائمك مسلمانلره صورت
تقسیمی آمر و موضحدر . بو قسم اموال غنائم مملکتلرندن چیقاریلان
وامواللرندن محروم براغیلان و جناب حقدن فضیلت و رضوان امل و انتظارنده
و ذات واجب الوجودك و رسولك نصرتی خدمتنده بولسان فقرای مهاجرین
ایچوندور . او مهاجرلری حق تعالی حضرتلری بو آیت کریمه ده صادق اولق اوزره
تعریف و توصیف بیورمشدر . مهاجرین کرام حضراتی اجماعاً حضرت
صدیقه « خلیفه رسول الله » دیمکه ایدیلر . حضرت صدیقه « خلیفه رسول الله »
دیدکلری مجمع علیه اولق اوزره ثابتدر . مهاجرینك صادق اولدقلری ده بو آیت
کریمه نك حکم جلیلی ایله ثابتدر . شو حالده اشبو آیتك حکم منیفی حضرت
صدیقك صدیقینه ده صحت خلافته ده دلیل و حجتدر .

— ۵ —

« اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم » آیت جلیله سیدر .
فخر المفسرین فخر الدین رازی حضرتلری خلافت حضرت صدیقك صحتی
بو آیت کریمه دن دخی استنباط ایتمشلر در .

صراط مستقیمه هدایت طلبنده و آرزوسنده بولانلر اللہک نعمته مظهر اولانلرک طریقه هدایتی استرحام ایده یورلر دیکدر .
 اللہک نعمته مظهر اولانلر ایسه « اولئک الذین انعم الله علیهم من النبیین و الصدیقین و الشہداء و الصالحین » آیت کریمه سنده ذکر و بیان اولنمش اولانلردر .

مظهر نعمت سبحانیه اولدقلری بو آیت کریمه ده تصریح بیوریلان انبیای عظام صدیقین کرام شهدا و صالحین کبی صنوف کرام اربمه نک ایکنجیسی « صدیقین » درکه ابابکر صدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلری ده رئیس صدیقین اکبر صدیقین اولدقلرنده شبهه یوقدر . شو حالده صراط مستقیمه طلب هدایت ایدن رهوان طریق استقامت حضرت صدیقک و سائر صدیقین کرامک سالک اولدقلری طریق هدایتی طلب و استرحامه مسارعت ایدرلر . اکر حضرت صدیقک خلافت و امامتی حق و صواب اولیوبده معاذالله تعالی خلافتی غاصب و بناءً علیه ظالم اولسیدی انک طریقه اقتدا جائز اولماق لازم کلوردی .

مبحث

۵

حضرت صدیقك خلافتی مثبت اولان احادیث جلیله نبویه کثیر ایسه ده
بر قسمی بوراده بیان وتوضیح اولتور .

— ۱ —

فخر المحدثین شیخ بخاری و شیخ مسلم حضراتی جبر بن مطعم رضی الله
تعالی عنه حضرتلرندن روایت آتییه ای استخراج بیورمشلردر .

جبر بن مطعم . بر مصلحت صمننده حضور فائض النور حضرت نبویه شرف
مثوله نائل اولان برقادین افاده حال ایتدکدن صکره نبی محترم و مکرم اقدمز
حضرتلری تکرار نزد معالی وفد حضرت رسالتپناهی به کلمسی لزومی او قادینه
امرو فرمان بیورلدی . قادین « تکرار کلوبده سزی بوله مزسه م » دیه وفات
جلیل حضرت نبویه به اشارت ایتدی . کندولرینی بوله مزسه حضرت صدیقه
مراجعت ایتمی لزومی اراده بیوردیلر .

محدثیندن ابن عساکر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن بو
روایتی شو صورتله استخراج ایتمشدر .

بر مصلحت صمننده حضور معالی موفور رسالتپناهی به کلن برقادینه بشقه
وقت عودت و رجوع ایتمی لزومی امرو فرمان بیورلمسنه مبنی قادین « عودت
ایدوبده سزی بوله مزسه م » دیه وفات عالی حضرت نبویه به اشارت ایتدی .
« کلوبده نبی بوله مزسه ک بدن صکره خلیفه اولان حضرت صدیق نزدیکل »
امرینی ویردیلر .

— ۲ —

محدثیندن ابوالقاسم البغوی عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه حضرتلرنندن شو حدیثی روایت ایتمشدر.

عبدالله بن عمر . علیه الصلاة والسلام اقدم من حضرتلرنندن ایشتم که بندن صکره اون ایکی خلیفه اولور . ابوبکر آزمدت دوام ایدر .

بوحدیث شریف طرق عیدهدن روایت اولمش و علمانک تاویلات کثیره سنه مهم بر مبنا تشکیل ایتمشدر خلافتک مدتیه و احوال سائر سنه تعلق ایدن شو تاویلات و ایضاحات و دوچار اولدینی اختلافات رساله مزک صدی خارجنده اولدیغندن یالکیز حضرت صدیقک خلافتنی مؤید اولان فقره سیاه اکتفا قلمشدر .

— ۳ —

محدثیندن احمد و ترمذی و این ماجه نیک استخراج وینه محدثیندن جناب جاکمک حذیفه رضی الله تعالی عنه حضرتلرنندن تصحیح ایتدکری حدیث شریفده « بندن صکره ابوبکر و عمره اقتدا ایدیکز » امر و فرمانی صادر اولمشدر . محدثیندن طبری جنابلرینک « ابی الدرداء » رضی الله تعالی عنه حضرتلری حایثیندن و جاکمک ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرتلری حدیثیندن واحد ترمذی ایله ماجه و ابن حبان دخی حذیفه رضی الله تعالی عنه حدیثیندن روایت و تصحیح ایتدکری بوحدیث شریفک مآل منیفی وجه آتی اوزره روایت بیورلمشدر :

« بن سزکله برابر نه قدر قاله جیفی بیلیمورم بندن صکره ابی بکر و عمره اقتدا و عمارک هدایتیه تمسک ایدیکز ابن مسعودک سویلدکرینه ایسانکیز » امام ترمذی ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرتلرنندن و « رویانی »

دخی حذیفه رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن و ابن عدی انس حضرتلرندن
بو حدیث شریف وجه آتی اوزره روایت اولمشدر .
« بئذن صکره ابی بکر و عمره اقتدا و عمارك هداسیله اهتدا ایذیکز ابن
مسعودك عهدنی طوتکنز . »

— ۴ —

رئیس المحدثین حضرت شیخ بخاری و جناب مسلم ابی سعید الخدری رضی الله
تعالی عنه حضرتلرندن روایت آتییه بی نقل ایتمشلردر:
ابی سعید الخدری . رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمن
حضرتلرینك ایراد ایتمکری بر خطبه ده « جناب حق جل شانہ حضرتلری بر
عبدی دنیاایله جوار جلیل سبحانیلرندن برینی اختیار ایتمک اوزره تحبیر بیوردی .
او عبد دخی جوار عالی الوهیتی دنیایه ترجیح ایلدی . » فخر کائنات افندمن
حضرتلرینك خطبه ده او قودقلمی شو حدیث شریف اوزرینه ابوبکر صدیق
رضی الله تعالی عنه حضرتلری آغلامغه باشلادیلر . « بابالرمزی آنالرمزی سکا
فدا ایدرز » دیدیلر . بو اخبار جلیل نبوییه قارشو حضرت صدیقك کړك
آغلامسنة و کړك افاده واقعه سنة تعجب ایتمک . حال بوکه دنیا و عقبادن برینی
ترجیح ده تحبیر بیوریلان عبدك فخر کائنات افندمن حضرتلری اولدینی تحقیق
قلندی . بناءً علیه امر جلیل نبوی بی تفهمده اعلممز حضرت صدیق اولدینی
تبیین ایتمدی . سبب خلقت عالم صلی الله علیه وسلم افندمن حضرتلری ینه
بیوردیلرکه « بی محبتیله مالیه اك زیاده متدار ایدن ابا بکر در . اللهم دن باشقه
خلیل اتخاذا ایتسیدم ابا بکری خلیل اتخاذا ایدردم . لكن اخوة و مودت
اسلامیه من موجوددر . ابا بکر قیوسندن بشقه بتون قبولر سدا اولمیلدر .
دیگر بر نطقنه کوره « مسجده ابی بکر قیوسندن بشقه برقبو بر اقلما ملیدر . »
عبده بن احمد دن وقوع بولان بشقه بر روایت کوره « ابوبکر صاحبمدر غارده
مونسمدر مسجده ابوبکر قیوسندن بشقه بتون قبولری باغلا یکنز » حضرت

بخاریدن وقوع بولان دیگر روایت کوره « خلق ایچنده نفسیه مالیه ابن ابی قحافه دن زیاده بنی متدار ایدن یوقدر . اگر خلیل اتخاذا ایتسه یدم ابی بکری خلیل اتخاذا یدردم . لکن خلة اسلام افضلدر . بومسجدده ابوبکرک قبوسندن بشقه بتون قبولری بندن باغلایکز » ابن عدی جنابلرینک روایت کوره « مسجده شارع وواصل اولان بوقبولردن ابابکرک قبوسندن بشقه سنی باغلایکز » حاصلی بو حدیث شریفک طرقی کثیردر . طرق وارده سی جمله سندن حذیفه و انس و عائشه رضی الله تعالی عنهمک وابن عباس و معاویه بن ابی سفیان رضی الله تعالی عنهم حضراتنک روایتلریدر . بو احادیث شریفده حضرت صدیقک خلافتنه اشارت جلیله نبویه واقع اولدیغنه علما قائل اولمشلردر . چونکه مسجد نبویه بعض قبولر آچلمشیدی آنلرک سدی مقتضای امر جلیل رسالتینهای ایدی . خلیفه نک مسجد قربنده بولنسی لازم اولدیغنه مبنی یالکز حضرت صدیقک قبوسی استثناء آجیق براغیلوب دیگر قبولرک باغلامسی حقنده کی امرلری انک خلافتنه دلالت ایدر .

— ۵ —

حاکمک اخراج و حضرت انس دن تصحیح ایتدیکی روایتدر :

حضرت انس . کندولردن صکره صدقه (۱) لرینی کیمه تسویه و اعطا ایتلری لزومنک مفخر موجودات افندمن حضرتلردن صور مق ایچون « بنو مصطلق » بنی مأمور و اعزام ایتدیلر . حضور فیوضات موفور حضرت نبویه شرف مثوله مظهر اولدم . بنی مصطلقک ذات اکل الصفات حضرت رسالتینهایلرندن صکره صدقه لرینی کیمه ویرملری لازم کله جکفی عرض واستیدان ایتدم . « صدقه لرینی ابوبکره ویرملری لزومنی » امر و فرمان بیوردیلر .

بو حدیث شریف حضرت صدیقک خلافتنه دائر عادتاً نص قاطعدر .

(۱) اموال زکاتدر .

چونکه اموال امیریه دن اولان زکاة و صدقاتک استیفاسنه و قبضنه متولی انجق خلیفه و امام اوله بیلور .

— ۶ —

صحیح مسلم کتاب شریفنک مؤلفی . امام مسلم حضرتلری . ام المؤمنین حضرت عائشه رضی الله تعالی عنہان استخراج ایتدیکی روایتدر :
ام المؤمنین . علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری خسته لقلرنده بکا بواصری ویردیله . « پدریکی برادریکی بکا چاغرکه بر مکتوب یازیم . بن قورقارم که ارزوایدن بر آرزوکش اولویت افاده سنده [۲] بولنور . حال بوکه جناب حق و مسلماننر ابا بکرکدن بشقه سنی ایسته مزله . »
امام المحدثین حضرت احمدایله بشقه لری دخی طرق سائرده دن بو حدیث شریفی حضرت عایشه رضی الله تعالی عنہان استخراج ایتمشلردر .
بو طریققلرک بعضیسنده مشار الیه حضرتلری شوصورتله روایت ایتدکلی کورنمشدر .

ام المؤمنین . مرض موتنده فخرکائنات افندمز حضرتلری « بکا عبدالرحمن بن ابی بکری چاغرکز ابی بکر ایچون بر کتاب یازیم . اکا هیچ بر فرد اختلاف ایتسون » امرینی ویردیله . متعاقباً « براق معاذالله تعالی مسلماننر ابی بکر حقنده اختلاف ایتمزله » بیوردی .

عبدالله بن احمددن وقوع بولان دیگر بر روایت کوره « یا ابابکر جناب حقده مؤمنلرده سنک علیهمکده اختلافی ایسته مزله » دیه فرمان بیورمشلردر .

— ۷ —

رئیس المحدثین شیخ بخاری و شیخ مسلم حضراتنک « ابی موسی الاشعری » رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن استخراج ایتدکلی روایتدر .

[۲] امر خلافتده حضرت صدقندن اولی بولنه جفی ادعا ایدنلرده بولنور دیمکدر .

ابوموسی الأشعری . رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری خسته لیدیلر . مرضلری مشتداولدی . « ابا بکره امرایدیکز خلقه نماز قلدیرسون » امرینی ویردیلر . حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها بوا امر جلیل نبوی به قارشو « یارسول الله ابا بکر رقیق بر آدمدر . مقام قدسیت اتسام رسالت پناهیلرندمه طورمغه و خلقه نماز قلدیرمغه استطاعتی یوقدز » دیمسیره علیه الصلوة والسلام افندمز حضرتلری « ابا بکره امرایت خلقه نماز قلدیرسون » امرینی تکرار بیوردیلر . بوا یکنجی امرعالی نبوت پناهی به مقابل حضرت عایشه ینه اولکی افاده ومدافعه بی بیان و ایراد ایتمسیره « ابا بکره امرایت خلقه نماز قلدیرسون . سز حضرت یوسفک صاحب لری سکز » دینه امر سابقلرینی مع التوبینخ تکرار ایتدیلر . بوا امر قطعی به مبنی ابا بکر حضرتلرینه کلوب تبلیغ فرمان رسالت پناهی ایتدیلر . حضرت صدیق دخی امر و فرمان نبوی موجبجه بی اعظم افندمز حضرتلری حیاته ایکن بالوکاله خلقه نماز قلدیردی .

حضرت عایشه . بنی بوابده کثرت مزاجته مجبور ایدن شی فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندمز حضرتلرندن صکره مقام عالی نبوت پناهیلرندمه قائم اوله جق ذاتک ابدیاً توجه عامه به مظهر اوله میه جفی مطالعه سی ایدی . مقام قدسیت اتسام نبوت پناهیلرندمه هر کیم قائم اولورسه آکا قارشو خلقک اظهار تشأم ایده جکلرینی ظن ایدردم . بو ملاحظه به مبنی اماءتک ابا بکردن تحویل وانصرافی آرزو ایتمش ومراجعتی تکرار ایتشیدم .

« زمعة » رضی الله تعالی عنها حضرتلرینک روایت به کوره مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری حضرت صدیق طرفندن ادای نماز اولنمسنی امر ایتدکلرندمه حضرت ابا بکر غائب وغیر موجود ایدی . بناءً علیه حضرت عمر تقدم وامامته مباشرت ایتدی . حضرت فاروقک سسنی استماع بیورمش اولان علیه الصلوة والسلام افندمز حضرتلری « لا . لا . لا . جناب حق ده ، مسلمانلرده ابی بکردن بشقه سنی ایسته مزلر . ابوبکر خلقه نماز قلدیرسون » بیوردیلر .

ینه « زمعة » رضی الله تعالی عنها حضرتلرندن وقوع بولان دیگر برروایت

کوره « چيکمز خلقه نماز قلدير مسنی ابا بکره سويليکمز » ديه تلقی ايتديکی امر جليل رسالتپناهی اوزرينه حضور فيوضات موفور جناب نبويدن چيقارق حضرت صديق اوراده بولمدينی و حضرت فاروق جماعته برابر قبوده کوردیکی جهته نماز قلدير مسنی حضرت عمره تبليغ ايلدی . وقتا که حضرت عمر نمازه مباشرت ايتدی . سنی يوکسک اولديغندن تکيیرینی فخر کائنات افدمز حضرتلری ايشتديلر . بوکا مبنی « جناب حقدده ، مسلمانلرده ابا بکردن بشقه سنی ايشته مزلر . جناب حقدده مسلمانلرده ابا بکردن بشقه سنی ايشته مزلر . » بيورديلر .

ديکر بر روايته کوره حضرت عايشه نك مراجعتی رسالتپناه افدمز حضرتلری قبول بيورميوبده حضرت صديق نماز قلدير مسنی تکرار امر ايتديکی زمان عايشه حضرتلری بالذات مراجعتی تکرار دن تحاشی ايدهرک زوجات طاهرات نبويه دن وامهات مؤمنيندن حضرت فاروق اعظمک کريمه محترمه لری بولنان حضرت « حفصه » رضی الله تعالی عنهايه حضرت عمرک خلقه نماز قلدير مسیچون عرض وافاده ايتمی لزومی اخطار ايتديلر . حضرت عايشه نك بو اخطارینه مبنی حضرت حفصه نماز قلدير مق ايچون فاروق اعظمه امر ويرملرینی رسالتپناه افدمز حضرتلرينه عرض وافاده ايتدی . فخر کائنات افدمز حضرتلری حضرت حفصه نك افاده سنی قبول ايتماکله برابر غضبناک اولدقلری جهته « انتن ويا انکن ويا لانتن صواحب يوسف مروا ابا بکر » بيورديلر .

سبب خلقت عالم صلی الله عليه وسلم افدمز حضرتلرينک مرض موتنده حضرت صديقک خلقه نماز قلدير مسی حقنده اولان امر جليل نبوتپناهيلىرینی موضح اولان اشبو حديث شريف معلوم اولسون که متواتردر . بو حديث شريف حضرت عايشه رضی الله تعالی عنهادن وابن مسعود وابن عمر و عبدالله زمعه و ابی سعيد و علی ابن ابی طالب و حضرت حفصه رضی الله تعالی عنهم حضراتندن وارد اولشدر .

ابن عمر رضی الله تعالی عنهما حضرتلری روايته کوره نماز قلدير مق ايچون حضرت عمرک تکيیرینی عليه الصلاة والسلام افدمز حضرتلری استماع

بیوردقلرنده رأس مبارکترینی حجره دن چیقاردیلر و غضبناک اولدقلری حالده « ابن ابی قحافه نرهدهدر » دیه امر وفرمان بیوردیلر .

ابابکر صدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلری علی الاطلاق اصحاب کرامک افضل اولدیغنه و جمله سندن زیاده خلافته احق و امامته اولی والیق بولدیغنه بو حدیث شریفک اک واضح بر صورتله دلالت ایتدیکنی فحول علمای اسلام بیان ایتمشلردر .

امام ابوالحسن اشعری . مهاجرین و انصار کرام حاضر اولدقلری حالده فخر کائنات علیه افضل الصلاة افندمن حضرتلرینک نماز ایچون حضرت صدیقه امر و یردقلری بدیسیات و ضروریات درجه سنده تعین ایتمشدر، جماعته امامت ایده جک ذات ایسه او جماعته کتآب اللهی اک ای قرائت ایتسی لزومی ده حدیث شریفده وارد اولمشدر . حضرت صدیقک امامته امر و یرملری مشار الیهک قرائت قرآنده و علم قرآنده اقرأ و اعلم اولدیغنه دلملدر .

فخر کائنات افندمن حضرتلرینک حضرت صدیقی امامته ترجیح و انتخاب بیورملرندن اصحاب کرام خلافته احق اولدیغنی استدلال بیورمشلردر . بوقضیه جلیلیدن بالاستدلال خلافته احق والیق اولدیغنه قائل اولان اجله اصحاب کرامدن بری فاروق اعظمدرکه سقیفه نبی ساعدهده وقوع بولان بیعت اناسنده کی افادات و ایضاحاتی یوقاروده محل مخصوصنده مفصلاً ذکر و بیان اولمشدر .

دیگری اسدالله الغالب علی بن ابی طالب حضرتلریدرکه ابن عساکرک استخراج ایتدیکی روایت کوره بوجه زیر اداء کلام ایتمشلردر :

حضرت ابوتراب . بن حاضر اولدیغیم وخسته بولندیغیم حالده علیه الصلاة والسلام افندمن حضرتلری نماز قلدیرمق ایچون حضرت صدیقه امر و یردیلر . مفخر موجودات افندمن حضرتلرینک دیغز ایچون انتخاب و ترجیح بیوردقلری ذاتی بز دخی امور دنیویه من ایچون انتخاب و ترجیح ایتدک .

زمان سعادت اقتران حضرت نبویه دخی صدیق اکبرک امامته اهلیته معروف اولدینی علماى اسلام طرفدن عموماً اعتراف اولمشدر .

محدثیندن احمد و ابو داود و سائرلرینک سهل بن سعد رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن استخراج ایتدکلری روایت کوره « عمر و بن عوف » اولادی اراسنده وقوعه کلن برقتالندن طولانی اصلاحلری ضمنده علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری یانلرینه عزیمت بیوردی . و بلال حبشی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه شوامری و بردی .

« یا بلال نماز وقتی حلول ایدوبده عودت ایتمامش اولورسم خلقه نماز قلدرمسی لزومنی ابابکره امرایت » ایکندی نمازینک وقتی حلول ایتدی . فخرکائنات افندمز حضرتلری هنوز عودت بیورمامش اولدقلرندن حضرت بلالک تبلیغ ایتدیکی امر جلیل نبوییه توفیقاً حضرت صدیق ایفای وظیفه امامت ایلدی .

نماز ایچون امامت ماده سندن خلافته احقیق و اهلیتک استدلالی بحنه کلنجه اهل و عالم اولان امامک نصب و تعیینندن مقصد حقیقی و ذاتی شعائر دینهنک اقامه و اجراسیدر، واجبات شرعیه نک ایفاسیدر، محرماتک ترکیدر ودها بوندره مماثل پک چوق امور دینهنک رؤیتیدر . امامت عظمی ایسه امامت دینه اولدیغندن رسالتپناه افندمز حضرتلرینک امامت عظمی ایچون حضرت صدیق انتخاب و ترجیح بیورملری امور دنیویه ده اهلیتنی مثبت اولدیغه اجماع امت حصوله واسطه و سبب اولمشدر .

— ۸ —

محدثیندن ابو سفیانک ابن حبانندن انک دخی « سفینه » دن استخراج ایتدکلری روایتدر .

سفینه . مسجد قدسیت مورد حضرت نبوینک وضع اساس مصون الاندراسی ائنده علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری هرکسندن اول ید

مؤید رسالتیناھلریله اساسه برطاش وضع ایتدیلر . بوطاشك ياننه برطاش وضع ایتمسی ده حضرت صدیقه امرایلدیلر . حضرت صدیقك وضع ایتدیكى طاشك ياننه برطاش بر اقسنى حضرت فاروقه و آنك طاشى ياننه برطاش وضعى ده حصرت عثمانه امروفرمان و ذوات ثلاثه مشار الیهمك كندوسسدن صكره خلفا اولدقلرینی تصریح و اتیان بیوردیلر .

ابوذرعه حضرتلری بوحدیثك اسنادنده بأس اولدیغنى سويلشلدردر . محدثیدن حاكم جنابلری دخی بوحدیثی مستدرک نام کتابنده استخراج ایتشدردر .

ینه محدثیندن جناب یهقی دلایل نام اثرنده بوحدیثی تصحیح ایتمش و محدثین مشارالیهمن بشقه محدثین سائر طرفلرندن دخی حدیث شریف مباحوث بیان و ایضاح قلنمشد .

بعض علما بوحدیث شریفده صره سیله وضعی امروفرمان بیوریلان طاشلرك اساس بنایه ترتیب محرر موجبجه وضعی حقنده کی امر جلیل قدسیت دایل رسالتیناهی بعدالوفات خلفای راشدینك مرقد مبارکلرنده ظهور ایدن ترتیبه محمول اوله بیله جکنى سويلشلدر واول صورتله تاویل ایشلرسده مطاف قدسیان اولان مرقدغفران مورد فخر کائنات افندمرك جوار مسعدت مدارنده یالکزر شیخین معظمین حضراتنك قبرشریفلری بولنوب حضرت عثمانك مدفن مبارکلریك اوصره یه تصادف ایده مامسى و بشقه بر محله بولنمسی بوتأویلی رد و ابطال و ترتیب مباحوثك خلافت و امامت صره سنه اشارت و دلالتنی درجه وضوحه ایصال ایده یور . بونکله برابر حدیث تشریفك آخرنده کی عباره ترتیب واقفك خلافت ترتیبی اولدیغنى تصریح بیورمشدر .

محدثین کرامدن دارقطنی و خطیب وابن عساكر حضراتنك امام علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن استخراج ایتدکلى حدیثدر .

حضرت ابوترابك زوايت ايتديكى حديث « سنى تقديم ايچون اوچدفعه جنابحق حضرتلرينه نياز ايتدم . واجب تعالى حضرتلرى ابابكرى تقديم ايتدى » مألدهدر .

۱۰

محدثين كرامدن حضرت بزار ائى برسمدله امين الامه لقبعالى قدسيسنه مظهرهيت سعادتنه نائل اولان ابويعيده بن الجراح رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن شوحديث شريفى روايت ايتمشدر :

ابويعيده حضرتلرى . عليه الصلاة والسلام 'فدمن حضرتلرى بيورديلركه « دينكزك بدايتى نبوت ورحمته باشلادى . اندن صكره خلافت ورحمت اوله جقدر . »

بوحديث شريفدن حضرت صديقك صحت خلافتى استدلال اولنمشدر . چونكه نبوتدن صكره كى خلافتك رحته مقرون اولدينى فرمان بيوريله يور . معاذالله تعالى نبوتدن يعنى ارتحال على نبويدن صكره تأسس ايدن خلافتكه حضرت صديق ايله انك خلافتنه تفرع ايدن حضرت فاروق و حضرت عثمان خلافتلريدن غير محق وغير مشروع اولسه اوخلافتلره رحتك اقتران ايتمى غير ممكن اولديغندن خلفاي راشدين مشاير اليهمك خلافتلرى رحته مقرون اولان خلافت اولمسيله صحت وحققتلرى بوحديث ايله صورت قطعيله ثابتدر .

يوقاروكى اوچنچى دردنچى بشنچى ميختلرده ويريلان ايضاحات خلافت وامامت اسلاميه نك صورت تأسسى و خليفه اول اولان حضرت صديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك صحت خلافتى هم اجماع امتله هم ده آيات جليله فرأنيه واحاديث شريفه نبويه دلالتيله ثابت اولمش و بناءً عليه تأسس خلافت وامامت اركان اربعة دينك اهملرندن بولنان كتاب وسنت و اجماع امته اقتران ايتمشدر .

حضرت صدیقك خلافت جلیله‌لری بوصورتله اساس دینه من‌کل‌الوجوه داخل اولدقدن صکره مشار الیه حضرتلرینک حضرت فاروق اعظمی استخلاف ایتلمینه واستخلافك دخی عموماً اصحاب کرام طرفندن بلا اعتراض قبول اولنمسه نظراً خلیفه وامامك موافق مصلحت کوره‌جکی و آرزو ایده‌جکی ذاتی ولی‌عهد انتخاب وتعیین ایتمکه حق وصلاحت مشروعه‌سی دخی ارکان اربعمه‌دیندن اولان اجماع امته کذلک اقتران ایتشد .

خلیفه‌نک نصب وتعیین ایتدیکی ولی‌عهدك مقام مقدس خلافته اجلاسی وکندوسنه اطاعت اولنمسی اجماع امته وجایب دینه‌دن وشو وجوبك اساسی‌ده بروجہ محرر حضرت صدیقك حضرت فاروقی ولی‌عهد ایتسیله وکندوسنه عموماً بیعت قلمسیله ثابت اولدیگی کی خلیفه وامامك ولایت عهدی برداته منحصر ایتمه‌رك صرهمسیله برقاج ولی‌عهد تعین ایتسی ویاخود ایچلرندن برینی انتخاب ونصب ایتمك اوزره اشخاص عدیده‌یه تفویض ایتسی دخی وجایب شرعیه‌دندر . چونکه حضرت فاروق ولایت عهدی برداته حصر وتخصیص ایتدیلر . ایچلرندن برینی انتخاب وترجیح ایتمك اوزره التی‌ذاته ولایت عهدی تفویض بیوردیلر . ذوات مشارالیهم حضراتی بونلردر :

حضرت عثمان ، حضرت علی ، عبدالرحمن بن عوف ، زبیر بن عوام ، سعدبن ابی وقاص ، حضرت طلحه . ذوات مشار الیهمك انتخاب وترجیح ایتدکلری حضرت عثمانه عموماً بیعت واطاعت اولندی وهیچ بر فرد طرفندن مخالفت اولمندی . بوصورتله ولایت عهدك اشخاص عدیده‌یه خلیفه طرفندن تفویض اولنمسی ماده‌سی‌ده اجماع امته اقتران ایتشد .

مبحث

۹

بورایه قدر ویریلن ایضاحات ایله ثابت اولمشدرکه امامت و خلافت اسلامییه دین مبین احمدینک الهمهم اساسلرینه مبتنیدر .

ینه شو ایضاحات ایله ثابت اولمشدرکه تأسس ایدن خلافت اسلامییه مشورت و اجماع امت نتیجه سیدر . خلافت اساساً مشورتله مؤسس اولدینی و ایلك خلیفه نك ایلك امر و نطقنده دخی « کوتیلک ایدرسم بنی طوغرولدیگز » دیه امر مشورتک ملت اسلامییه ده تأسس حکومتله برابر دیناً تأسس ایتمش اولدینی ثابت اولور .

خلیفه اوله جق ذوات ایچون وجودی شرعاً مقتضی اولان صفات لازمه کتب سیاسیّه دینییه ده محرر اولوب اوصفاک مفردتی بیان و توضیح رساله مزک مقصدی خارجنده در . خلافتک یالکز صور انتقالییه سی حقنده اجماع امته اقتران ایدن مقررات و معاملاتدن برنبذه بحث ایتک « اسلامده خلافت » نامده کی بواثرک مقصدی خارجنده صایله مز .

خلفای اسلام شروط معتبره و صفات لازمه یی حائز اولاندیری تخلیف ایتدکلری یعنی برولی عهد نصب و تعیین ایتدکلری تقدیرده شرعاً جائزدر . بوجواز شرعی بشنچی مبحثک نهایتدرنده توضیح اولدینی وجهله اجماع امت انعقادیلله ثابتدر و صحتی متفق علیهدر .

نصب ولی عهد خصوصنده حاصل اولان اجماع امت و اتفاق مسالمین ایکی وقعنه صورت جریاننه وهیج برطرفدن دوچار انکار و اعتراض اولمامنه مستنددر .

برنجی وقعنه برنجی خلیفه اولان حضرت صدیق اکبرک فاروق اعظم امام عمر حضرتلرینی ولی عهد نصب ایتسیدر .

ایکینچی وقعه حضرت عمرؓ حین وفاتنده ایچلرندن برینی انتخاب ایتمک اوزره ولایت عهدی آلتی ذاته تودیع الیسیدر. بوایکنجیسنه مسئلهء شورا دنیلورکه دین اسلامده جریان ایدن وقایع عظیمه ومهمه واحکام شرعیه وفقهیه صرہسنه یکمیش اموردندر.

خلیفه وامام مشروع طرفندن ولی عهد نصب وتعیین اولندینی تقدیرده حالی تغیر وتبدیل ایتمدکجه او ولی عهدی عزل ایله یرینه دیکرینی نصب وتعیینه خلیفه نك حق وصلاحیتی اوله مز. نته کیم بالانتخاب خلیفه نصب اولسان ذاتی خلافت ایچون انتخاب ایدنلر کندوسنه بیعت ایتمکدن صکره آتی عزل وتبدیلده حق وصلاحیتلری اولدینی واولهمیه جنی کبی خلیفه نك دخی ولی عهدی عزله حتی اوله مز. هر حالده ولی عهدك نصب وتعیینندن صکره وزرا، امرا ولایه سائر کبی خلیفه طرفندن عزل ایدملری شرعاً ممکنسندر .

چونکه حضرت خلیفه وزرا، امرا، ولایه وسائر مأمورین دولتی کندی حتی ورؤیتی شخصنه مودوع وموکل اولان امور وخصوصی رؤیت وایفا ایتمک اوزره نصب وتعیین ایتمش اوله جفندن هر زمان آنلری عزل ایتمسی کندی حقوقی مقتضیاتندندر. فقط نصب وتعیین ایلدیکی ولی عهد کندی حقوق شخیه سنی ووظائف مأموریتی رؤیت ایچون اولیوب عموم مات ایچون اولدیغندن برکره نصب وتعیین اولندقدن صکره آتی عزل وتبدیلده صلاحیتدار اوله میور. حکم شرعی ایشته بوندن عبارتدر.

دیانت جلیله اسلامیه ده وجایب شرعیه دن واساس دین مقتضیاتندن اولان خلافت بروجه محرر انتخاب صورتیله تأسس ایتمدیکی جهتله حکمدارلری انتخاب ایله تعیین ایدن بعض حکومات مشروطه نك اصول وعاداتنه وحتى رئیس انتخابی آرای عمومیه یه تابع اولان حکومتلرک اصولنده مخالف دکلددر. حضرت صدیقك انتخابی کبی.

اراده یالکز بر فرق مهم وارددر. اوده حکمدار ورئیس حکومت انتخاب وتعیینی معتاد اولان حکومتلرده حکمدار ورئیسك موقت ومدت معینه یاه

مدتی محدود اولدیغه مقابل امامت و خلافت ایچون انتخاب اولنه حق ذواتک غیر موقت و مدت معینه ایله غیر محدوددر. فقط احوالی تغییر و تبدل ایدنجه عزل و تبدیلیده جائزات شرعیه دندر .

ایلك خلیفه نك امام عمر حضرتلرینی ولی عهد نصب ایستدیکي و بوکاده اجماع امت حاصل اولدینی جهتله آراء عمومیهیه مراجعته محتاج اولمقسزین خلیفه طرفدن توجیه ولایت عهد صورتینهده امام و خلیفه نصبی جائزدر و اجماع امتی جائزدر حضرت عمرک خلافتی کبی .

آرای عمومیهیهده مراجعت اولمقسزین و امام و خلیفه طرفدن شخص واحدک ولی عهد نصبی دخی بولمقسزین خلیفه و امامک اشخاص معدوده آراسنده ینه او اشخاص معدوده طرفدن ایچلرندن برینی انتخاب ایتملری اصولیده مشروددر. و امام عمرک بوحرکتی اجماع امته مقروندر. حضرت عثمانک خلافتی کبی .

دیمک اولورکه خلافت و امامت دینه و تشکیل حکومت اسلامی ایچون هانکی امر و جهت موافق مصلحت عامه اولورسه او اصولک اتخاذه بزه جواز دینی و شرعی موجوددر .

خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتندن صکره سبط جلیل حضرت نبوی ، نجیل نجیب حیدری امام حسن رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک خلافتدن کف ید ایتملریله و شروط مخصوصه و معلومه دائره سنده معاویه حضرتلرینه بیعت ایتملریله امر خلافت خاندان امویهیه و خاندان عباسیه طرفدارلری جانبندن وقوع بولان محاربات شدید و خونریزانه نتیجه سی اوله رق خلفای امویه نك مغلوبیت قطعیه سیله آنلردن صکرهده خلفای عباسیهیه و خاندان جلیل العنوان آل عثمان حکمداران دیشانندن سلطان سلیم اول طاب ثراه حضرتلری زماننده صو ک خلیفه عباسی اولان ذاتک بر ریاست روحانیه درجه سنده قالان خلافتنه نهایت ویرلسیلهده حکومت اسلامییه و خلافت رسمیه نك مقامی خاندان معالی نشان عثمانیده تقرر ایتمشددر .

کرك امویلر كرك عباسیلر زماننده خلافتك افراد خاندانه انتقالی علی الاکثر اصول شرعیہ دائرہ سندہ خلیفہ اولان ذاتک ولی عهد نصب و تعیین ایتیمیلہ واقع اولمش و حمداً ثم حمداً سلاطین عظام عثمانیه ولایت عهد ماده مهمه فوق العاده سنی ده بر اصول مخصوصه وقاعدهء سالمه معینیه ربط ایله عباسیلر، امویلر زمانلرنده انتقال خلافت ماده سندن دولایی بعضاً وقوع بولان فنا لقلرك اویغونسزلقلرك اوکی آلمشدر . باخصوص عصر مزده انتقال خلافت مسأله سندن تولد ایده یله چك كافه محاذیر و ملاحظاته محل میدان قالدیه چق درجه ده اصول وراثت کسب متانت ایشدر .

وراثت سلطت سنیه اوتهدن بری ولی عهد اولان اکبر وارشد اولاده منحصر وبو اصول محاسن شمولک لایتغیر بر قاعدهء مضبوطیه مربوطیتی جهتله عصر لردن بری فوائد و منافع مادیه و معنویه سی مادهء وفعلاً اطهر در .

اخیراً نشر اولنان قانون اساسینک اوچنجی ماده سیله اصول وقاعدهء مضبوطه و قدیمه برقات دها تأیید و تأکید ایدلمش و آرتق هیچ بر صورتله سوز کوتورر محل بر اقامه شددر .

معلوم مدرکه خلفای راشدیندن صکره اوچ عدد خاندان خلافت تاسس ایدوب بونلرك برنجیسی امویلر ایکنجیسی عباسیلر صره اعتباریله اوچنجیسی فقط حسن اداره و حسن سیاست و تمادیء زمان و شوکت اعتباریله برنجیسی خاندان جلیل العنوان سلطنت سنیه عثمانیه در .

واقعا عباسیلرك خلافتی زماننده عبدالرحمن اموی اندلسده وینه عباسیلر دورنده فاطمیلر و نام دیگر عبیدیلر آفریقاده و مصرده و ادریسیلر اقصابی غربده خلافتلر امامتلر تشکیل ایتمشلر و خلافت و امامت نامی و یریلان بو حکومتلر عصر لرجه دخی دوام ایتمشلر سده بو خلافت و امامتله خلافت و امامت مشروعه نظر یله باقق امکانشدر . چونکه خلافت و امامت اسلامییه واحددر . تعدد ایده مز . تعددی مشروع اوله مز .

سقیفهء بنی ساعده ده مهاجرین و انصار کرام آراسنده امر خلافت و امامت

خصوصاً جریان ایدن مذاکرات و مباحثات شدید و متنوعه اثنا سنده انصار کرام « منا امیر و منکم امیر » دیه خلافتک ایکیه انقسامی لزومنی ادعا ایتدک لری حالده بودعوالری رد و ابطال اولمش وارکان اربعه دیندن اولان اجماع امته اقتران ایدن امامت و خلافتک واحدیتی و تعدد خلافتک عدم جوازی بو صورتله اجماع امت و بنابرین اساس دیانت اقتضاسنددر .

بوقاعده اساسیه دینییه ابتناء دیرزکه عباسیلر علیهنده خروج صورتیه تأسس ایتمش اولان اندلسده کی امویلر افریقا و مصرده کی فاطمیلر . اقصای غربده کی ادریسیلر ، یمنده حجازده سلطنت سنیه دن اولکی زمانده حکمفرما اولان مستقل امامت لرحکومتنه حکومت اسلامییه اطلاق اولنه بیلورسده بونلره خلافت مشروعه اطلاق غیر ممکندر .

خلافت اسلامیته اساساً تأسسنجه کی مشروعت شرعاً و خلافت عباسیه نك سلیم اول طرفدن ختامه ایردریلوب حقوق و وطایف خلافتک خاندان سلطنت سنیه عثمانیه به عباسیلردن انتقالی دخی فعلاً ثابت اولوب الیوم مقام قدسیت اتسام خلافت خاندان معالی نشان آک عثمانده مقرردر خلافت و حکومت اسلامیته وجودی شرایطندن بری و فعلاً اک اهمی حصول سطوت و شوکت اولوب و شوکت و سطوت ایسه بتون حکومت اسلامییه ایچنده سلطنت سنیه عثمانیه ده بولدیغی جهته مقام جلیل خلافت مقام سلطنت سنیه عثمانیه ایله متحددر . بوجهت شهسز ثابت اولدقدن صکره کره ارض اوزرنده ساکن عامه موحدین و بالجمله مؤمین و مسلمین مقام شوکت اتسام سلطنت سنیه به اتباع و انقیاده و ایفای وظائف و اطاعته « اطیعوا الله و اطیعوا الرسول واولی الامر منکم » آیت کریمه سنه و لایعد و لایحصا احادیث شریفه نبویه احکامنه توفیقاً مأموردر لر . کافه مسلمینک شو وظيفه مفروضه سی مقتضیات دینییه دن و تأسس خلافت و حکومت اسلامییه احواله و قوفی اولان کافه مسلمینک تحت اعتراف و تسلیمنده بولتمق ضرورت قطعیه دندر .

سلسله خلافت و سلطنت اسلامییه وراثت مشروعه و اصول معروفه و مرعیه

دائرة سنده امير المؤمنين خليفه روى زمين پادشاه اول مشروطيت صاحب مرحبت السلطان ابن السلطان سلطان محمد خان خامس افندمر حضرتلرينه انتقال ايتديكى وقانون اساسى ايله ده تايد ايدن اصول مرعيه وراثت موجدنجه ولايت عهد دخى ولى عهد مشروع سلطنت دولتو نجابتلو يوسف عز الدين افندى حضرتلرنده تقرر ايتديكى والى الابد شواصول محاسن شمول وراثتكم حكيمى جريان ايتكم موافق مصلحت عموميه بولندينى جهتله بوقاعده واصوله دخى امت عثمانيه جه اجماع حاصل اولمشدر . حتى ماده تابعت سلطنت سنيده بولنيان مسلمانلرك دخى كافه ومعناً او مقام قدسيت اتسام عظمايه ارتباط دينه لرى شرعاً وعقلاً ميدانده در بوارتباط دينى ومعنوى ايجاباتندندر كه هندده اقصاى شرقده والى حاصل كافه ممالك و بلاد اسلاميه ده نام نامى حضرت خلافتناهي به خطبه او قونقمده و او مقام قدسيت اتسامك قدسيتها معناً اولسون سرفرو برده اطاعت وانقياد مجبوريتندن هيچ برفرد مسلم قورتلماقمده در . بوده اثبات ايدركه مقام خلافتكم مقام سلطنت سنيه اولديغنه يالكز عثمانيلرجه دكل عمومأ مسلمانلرجه اجماع حاصل اولمشدر .

اره صره يمنده اوفق بر دائرة محدوده ايجنده ادعاى امامت ويا خود فاسده واقصاى غرېده برحكومت و امارت طرفندن درميان اولنان دعواى خلافت ، وامامت ايجون مقتضيات دينيه دن اولان شرائطكم اهمى بولنان شوكت وسطوت فعليه يى حائز اولمداقلىرندن ، شرعاً ودينأ براهميتى حائز اوله مز .

دولت عليه عثمانيه مز خلافت و امامت اسلاميه مقامنه قائم اولدينى و بر حكومت مشروعه دينيه يه ينه دينأ مجبور اولديغمز اطاعتى ايضا ايتكمكلمز و اجاب دينيه مزدن بولندينى تعريفندن آزاده ايكن سلطنت سنيه طرفندن احكام دينيه موافق اولان اصول مشورتى اعلان ايدن قانون اساسى و مجلس مبعوثانى الترام ايجون عصرمرك مابه الاختيارى اولان محررين عثمانيه دن عطوفتو احمد مدحت افندى حضرتلرينك طقسان اوچ تاريخنده تأليف ايتدكلى « اس انقلاب » نام اثرنده :

« کمال اهمیت له دقت اولنه جق احوال دندرکه دولت علیه عثمانیه صرف بر دولت اسلامیة کبی تشکیل ایتمشد [۱] » جمله سبدن عبارت اولان برقره ایله خلافت جلیله اسلامیة و سلطنت سنیه عثمانیه حقنده غریب و عجیب بر تعریفده بولنشلردر . اترك موضوعندن مستبان اوله جنی وجهله بوتعریفلری هر نه قدر قانون اساسی و مجلس مبعوثانی تشکیل ماده سنی ترویج مقصدینه مبتنی اولسه بیله فقره مذکوره مؤداسنک خلافت دینه و حکومت اسلامیة ایله قابل توفیق اوله میه جنی پک بدیهیدر . مکرکه سلطنت سنیه عثمانیه نك خلافت اسلامیة جهتی کلیاً و قطعاً و حکومت اسلامیة جهتی ده قسماً انکار ایدلسون .

مدحت افندی حضرتلرینک بوققره دن مقصدلری دولت علیه عثمانیه نك ملل غیر مسلمه حقنده بدایت تشکیل سلطنتدن بری مبذول اولان نامتاهی عنایاتی اتیان ایسه بو عنایات نامتاهییه بی بیان و اتیان ضمننده مسئله بی سلطنت سنیه دن سلب خلافت و اسلامیة مؤدی اوله جق و حکومتک صرف بر حکومت اسلامیة اولدیغنی کویستره جک بر صورتله افاده ایللری هر حالده بر افراط اثری اولدیغنده شبهه یوقدر .

سلطنت سنیه عثمانیه نك بدایت تشککندن بر و ملل غیر مسلمه حقنده صرف ایتدیکی مدحت افندی نك ده اعتراف بیوردقلری عنایات دیانت اسلامیة نظرندمه یامشروعدر و یا خود غیر مشروعدر . مشروع ایسه دیانت اسلامیة نك حکمی و خلافت و حکومت اسلامیة نك وظیفه سی اجرا قلنمش اولدیغندن بو حکمک انفاذی بو وظیفه نك اجرایی سلطنت سنیه و دولت علیه عثمانیه بی « صرف بر دولت اسلامیة کبی تشکیل ایتماش » سوزینی سویلیه جک بر درک یه تنزیله لزوم یوقدر . عنایات مبذوله دیانت اسلامیة احکامنک خلاقی و حکومت و خلافت اسلامیة تر تب ایدن وظائفه منافی ایسه سلطنت سنیه بی وظائف دینه سنده مبالا تملزقله اتهام معناسنی اشرا ب ایدر . حال بوکه دولت علیه و سلطنت سنیه عثمانیه مصرده کی خلیفه عباسینک وفاتیه نهایته ایرن خلافت و امامت مقامنه

قائم اولدیغنده شبه اولدیغندن و ذاتاً اساس اعتباریله ده تشکک ایدن حکومت سنیه برحکومت اسلامیة اولق اوزره تأسس ایتیش و مفاخر عثمانیه مرکز اعظمی مجاهدات دینی وین دین دائره سنده اوامر دینی و شرعیه محیطنده تبعه غیر مسلمنه ک محافظه سی خصوصه صرف اعتنا و غیرت اولتیش اولسنه نظراً میدانده حکومتی صرف برحکومت اسلامیة دائره سندن چیقارمحق بر حال اولدینی بالتأمل تبیین ایده جکی وارسته ایضاحدر . مدحت افندی حضرتلرینک فقره مبجوتلری مآلیله خلافت و حکومت اسلامیة اراسنده سلامت توفیق و تطبیقه مانع بر بون عظیم موجوددر .

ملل غیر مسلمیه ایدیلان عنایات ایچون دولت علیه عثمانیه یی خلافت و حکومت اسلامیة دن تجرید و تحریمه قطعاً و قاطبۀ لزوم و احتیاج اولمیوب انلرک کافۀ حقوقی افراد مسلمنه ک حقوقی کبی دیانت مقدسه احمديه و بقاء علیه خلافت و حکومت اسلامیة محافظه ایتیشدر . ملل غیر مسلمیه یی حقوقلرندن طولانی تمامیه و کالیه محافظه و صیانت دین مبین احمدينک هیچ بر نقطه سینه مخالف اولدیغندن کندولرینی محافظه و صیانت و حقوق مشروعه لرینه رعایت ایچون دولت علیه عثمانیه ک صرف بر دولت اسلامیة کبی تشکک ایتاماش اولسنی هیچ بر زمانده مستلزم اوله مز . همده کمال اهمیتله دقت اولنه حق احوالندرکه صرف دولت اسلامیة کبی تشکک ایتاماش سوزی فرض محال اوله رق بعض حکومات اسلامیة (۱) ایچون تجویز اولنسه بیله خلافت و امامت اسلامیة مقامنه قائم اولان دولت علیه عثمانیه ایچون قطعاً تجویزینه امکان بولنه مز . مدحت افندی حضرتلرینک او ادیب شهیرک ، اوافاضل بی نظیرک افکار عمومیه اسلامیة یی قانون اساسی و مجلس مبعوثان لهنه اماله ایتک ملاحظه سیله شو فقره یی یازمش اولدینی اثرک مندرجات سائر سندن دخی استنباط و استفهام

[۱] دنیاده بوبله برحکومت یوقدر مکرکه حال حاضرده تبعه مسلملری بولمقی جهتله انکلتره و روسیه و یافرانسه دولتلرینه و یا حود تبعه مسلملری بولنما چن امپراطورلغنه یونان و بربلرک المره تطبیق ایدیه .

اولنه بيله چكى بديهي ايسهده لفظاً وكلمةً يك موافق و معناً يك بيوك ظن ايتديكي اوفقره لر افكار عموميه اسلاميه ي مامل ايتديكي قدر مقصدينه جلب و اماله ايده مديكي و ايده ميه چكى مثللو ملل غير مسلمه ي ده منتدار ايده مامشدر . چونكه اوفقره ي هر و قوفى و معلوماتى بر فرد مسلم ديات احديه ايجون شرعاً و عقلاً منجأ و پناه و غير مسلم بتون تبعه سى ايجون استنادكاه اعظم بولان خلافت و حكومت اسلاميه يه تعرض عد ايتمكه حقل اولدينى كى افراط درجده كى بونوازش تبعه عثمانيه دن ملل غير مسلمك ارباب و قوف و معلوماتى طرفندن ده نظر استخفاف و استهزا ايله تلقى اولمسي بديهي و طبيعيدر .

بحث

۷

مشورتك مشروعتى

شرف مشورتك منافع عموميه سى و علو مرتبه و نتيجه سى قابل انكار اوليوب ديات جليله اسلاميه دخى « مشورتى » مهم بر صورتله امر ايده بور . خلافتك اساس ، بناسى انقراض مشورتدن مؤسس اولدينى بوكتابده مفصلاً بيان اولدى و خلافت اسلاميه نك مشورتله بر توام اوله رق متولد اولدينى يوقاروده ايضاح قلندى مع مافيه مشورتك مشروعتى حقنده نصوص دينيه مزى ده براز ايضاح ايده لم « وما ينطق عن الهوى ان هو الاوحى يوحى » آيت كريمه سيلاه قدر قدسى رسالتنا هيلرى اوج اعلاى عليه و اصل اولان سبب خلفت عالم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمن خضر تلى بالوجوه مشورتدن مستغنى اولدقلى خالده ينه امر الهى ايله ايفاي مشورته ماملور اولدقلى « و شاورهم فى الامر فاذا عزمت فتوكل على الله » آيت جليله سيلاه ثابتدر .

بشقه هيچ بر سبب و دليل اولسه يالكز بو آيت جليله مشورتك منافع عالبه و محسنات عظيمه سنى ملت مرحومه اسلاميه يه تعريف ايجون كافيدر . بوامر

جلیل ربانی مشورت و اسلامیتی بر بردن افتراق ایده مامک اوزره یکدیکرینه ربط ایدن جبل متین قرآنیدر مشورتک مشروعتنه الکهمم و عظیم بر نص قرآنی اولان بوآیت کریمهک تکملهسی بودر :

« فما رحمة من الله لئن لهم ولو كنت فظاً غليظ القلب لافضو من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم في الامر فاذا عزمت فتوكل على الله ان الله يحب المتوكلين »

بوآیت کریمه جوار شرف مدار مدینه منورهده کفسار قریش ایله فرقه ناجیه محمدیه اراسنده وقوع بولان واصحاب کرامدن بعض ذوانک ترتیبات و تنبیهات جلیله جناب نبوییه مخالف حرکتلرندن طولانی انہزام ایله نتیجهلنن « احد » محاربهسنی متعاقب شرفنزول ایتمشدر .

« انک لعلی خلق عظیم » نص جلیل سبحانیسی دخی شهادت ایتدیکی وجهله مکارم اخلاقک اعظم مراتبی حائز اولان فخر رسالت نورهدایت افدمن حضرتلری احد انہزامندن طولانی رأی مصیب نبویلرینه مجرد ارزوی حرب واشتیاق ظفرله مخالفت جهتی التزام ایدن بعض اصحاب کرامی مؤاخذه بیورمدقلری ومعاتبهده بولمدقلری جهته جناب حق و فیاض مطلق شفقت جلیله نبوییه بوآیت کریمهده مدح و ثناء ایله برابر منهزم اولانلری عفو ایتلرینی وانلر ایچون عفودن فضله اوله رق درکاه علوی الهیدن مغفرت دخی طلب و رجا ایتلرینی امر ایتمکه برابر کندولریله مشورت اولنسی لزومنی ده علاوة اراده وفرمان بیورمشلدر .

آیات ونصوص سائره قرآنیه واقوال عدیده نبویه وآثار کلیه دینییه اولسه یالکز بوآیت کریمه اصول مشورتی دیناً وعقلاً تأسیس ایتمکه کفایتی ارباب عقول نظرنده محققدر . شواساسه ایتنا ایدیلان بر دینک مشورتی نه صورتله ونه حق و صلاحیتله رد وانکار ایده جکنی ادعا ایدنلره شاشماق ، اوکی اشخاصک اقوالنه تحیر ایتماک امکانسزدر .

آیت کریمه نك سبب نزولنی موردینی بوقدر حق نصریح و بیان کافی اولدیفندن بوراده رساله نك مقصدی اولان یالكز « وشاورهم فی الامر فاذا عزمت فتوكل علی الله ان الله یحب المتوكلین » نص جلیلی حقنده مفسرین کرامك وعلی الخصوص فخر المفسرین فخر الدین رازی حضرتلرینك تحقیقات واقفانه لرینی تشریح ایدلم :

حق تعالی حضرتلرینك اصحاب کرامیله مشورت ایتمسی لزومی نبی محترم رسول اکرمه امر ایتمسی فوائد و محسنات عدیده بی مستلزم اولدیفندن بوفوائد و محسناتك بمضیلری بروجه زیر تعداد اولور :

۱ — رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك اصحاب کرامیله مشورت ایتمسی اصحابنك علوشانی ، رفع مراتب ودرجاتی موجب و بوده انلرك جانب قدسیت جالب حضرت رسالیناهی به محبت و اخلاص لرینی و فرط (۱) اطاعت لرینی مستوجبدر .

معلوم اهل سیر اولدینی وجهله « احد » محاربه سننده فخر کائنات افندمز حضرتلری مدینه منوره ده تحصن ایدوب مدافعه صورتیه محاربه ایتمك فکرنده بولندقلری حالد اصحاب کرامدن بمضیلری تحصنه و مدافعه یه لزوم و احتیاج اولدیفندن بحثله خارجه میدان محاربه سنه ابتدار اولنسی لزومنه دائر بیان رأی و مطالعه ابتدکلرینه و اول صورتله ایدیلان محاربه نك نتیجه سی ده انهمزای موجب اولدیفنه مبنی بعد الانهمزام مشورتی آمر شو آیت جلیله نازل اولسه یدی و یاخود فخر رسل افندمز حضرتلری بووقعه دن صکره ارتق اصحاب کرام ایله مشورت بیورمالمش اولسه یدی اصحابه اهانت ایدلمش و بوده انکسار قلوبی استلزام ایتمش اولوردی .

بووقعه بی متعاقب صاحب خلق عظیم اولمقله مبشر اولان حبیب خدا شفیع روز جزا افندمز حضرتلری رأیلرندن طولایی اصحاب کرامنی لطفاً و کرماً

(۱) افرادك فرط اطاعتی هیئت اجتماعیه نك شوكت و قدرتی داعی اوله جفنده

شهه بوقدر .

مؤاخذه ایتدکدن بشقه عفو اولنملرینی وفضله اوله رق کندولریچون طلب
مفغرت ایتملرینی سبحانه وتعالی حضرتلری امر ایتمکه اکتفا اولغیوب ضمیمه
انلره مشورت بیورملری لزومی ده خاصه اراده بیورملری ده بوجه محرر
مؤمنین وموحدینک ترفیع قدر و شاتی ونبی محترم افدمزه تشدید وتزید
حبت واطاعتلری کبی فوائد عظیمه نی تأمینه مبتیدر . {۱}

۲. حبيب خدا عليه الصلاة والسلام افدمز حضرتلری عقلاً اکمل ناس
اولقله برابر مخلوقک علومی هر حالده متناهیدر . مشورتک امر اولنمی
بوتناهیکی اخطار ایله برابر وجوه مصالحدن بعضیسنک خاطر قدسی مظاهر
نبوتناهیلرینه تبادر ایتامسی وعلی الخصوص امور دنیویه ده افعاله تعلق ایدن بر
شینک بشقه سی خاطرینه خطور ایتسی غیر مستبعددر . « اتم اعرف بامور
دنیاکم وانا اعرف بامور دینکم » حدیث شریفی بوتوجیهی مؤیددر .

مذکور حدیث شریفک مال منیفی

« امور دینیه کزی بن سزدن زیاده بیلورم امور دنیویه کزی سز دها ای
بیلورسکز » ایشته بوسبه منیدرکه « مشورت ایدن هیچ بر قوم یوقدرکه طریق
هدایتی بولمامشردر » منظوقده دیگر بر حدیث شریف دخی وارد اولمشدر .

۳. امام حسن بصری وسفیان بن عینه حضراتی تأویلنه کوره بوآیت
کریمه ده مشورتک امر واراده بیورلمسی مسلمانلرک نبی ذیشانه اقتدا
ایتملری وامت مرحومه احمدیه ده مشورتک سنت اولسی مقصدینه مستنددر .

ایشته قرآن ایشته حدیث وسنت هپ مشورتی امر ایدیور . مشورت دینگزک

{۱} اصحاب مشورتک رأینده بر دفعه لک خطا ظهوری ترک مشورتی مستلزم
اوله میه جفنی جابحق نبی ذیشانه امر ایدیور بواسر مشورتک اهمیتی عظمتی نه درجه لره
ترفع ایتمکه اولدیفنه قارئین کرامک نظر دقتی نظر جلب ایدرم .

اك مهم اساس نندن برينى تأسيس ايله يورده مشورت مشر وعيدر دكيدر ،
جائز ميدر دكيدر سوزلرى ينه بين الناس دوراندن خالى قالمور . فسبحان الله

۴. مشورتك امر اولمسي فخر كائناات افدمز حضرتلرينسك رايآ ويا علمآ
اصحاب كرامك مشورتندن استفاده ايتملرى مقصدندن منبعت اوليوب مشورت
واسطه سييله اصحابك فهم وعقولى مقدارينى اوكرنمك و محبت و اخلاصلى
وطاعتلى درجاتى تقديره مدار اولمق و فاضل و مفضل اولانلرى بيلنوب
هر برينك مرتبه سنى كنديسنة طاندير مق ايجوندر . اعلم ناس اولان فخر عالم
افدمز ايجون بو تاويله محل واردر . فقط خلفاسيچون شو تاويله محل
اولماديني ده معلومدر .

۵. اجراى مشورتك اراده بيورلمسي سبب خلقت عالم صلى الله عليه وسلم
افدمز حضرتلرى اصحاب كرامك رايآنه احتياجي اولديغندن ايلرى كلامشدر .
بر مسئله يه دائر مشورت اولنديني حالده هيئت مشاوره نك هر برى مشورت اولنان
مسئله يه متعلق اصلح وجوه هانكى جهت ايسه انى استخراج واستنباطه صرف جد
واجتهاد ايدم جكلرى بديهي اولديفنه نظراً موضوع مجلس مشورت اولان
مسئله ده وجه اصلحى تحصيل ايجون مجدانم ساعى اولان ارواح و نفوس عديده
وكثيره نك تطابق دخى اونقطه دن مطلوب اولان مقصدك حصولنى تعينه مدار
اولور . ارواح و نفوس طاهره نك بر نقطه ده اجتماعنده كى فوائد و محسنات عظيمه
مسلماندر ك جماعته اداى صلاة ايتمدينده اولان سر عظيمى ده تشكيل ايدم يور .
جماعته اداى صلاة اولنمسنك منفردآ نماز قيلمقدن افضل اولدينى سري ايشته
بو اجتماع ارواح و نفوسك تاثيرات نافع سيدر . چونكه بر جماعتك نماز و دعاسى
شخص منفرددن زياده قرين اجابت اولمسي مأمولدر . شوبشنجى تاويل مشورت
ايجون ملت اسلاميه نك مبعوثان مجلسى صورتنده اجتماع ايتمسنك محسنات عظيمه سنى
يك كوزك ، يك مشروع بر صورته اثبات ايدىور . « فليأمل المؤمنون »

۶. اصحاب كرامك مشورتنه دائر بو امر ك شرف صدور ايتمى عند باريده

قدر و قیمت‌ری اولدیفنه دلالت ایدر بنام علیه اصحاب کرامک عندالله و عندالرسول
قدر و قیمت‌ری بو آیت کریمه ایله ده ثابت‌در .

۷. وحی‌الهی‌یه مستند اولان کافه امور و خصوصده علیه الصلاة والسلام
افدمن حضرت‌تری طرفندن افراد امت‌ایله مشورت ایتلم‌ری غیر جائز اولدیفنی
متفق علیهدر . چونکه نص جلیل سبحانی وارد اولنجه نوع بشرجه ارتق
ایراد رأی و قیاس بالطبع باطل اولور .

وحی‌الهی‌یه مستند اولیان و حقنده نص جلیل سبحانی بولن‌یان امور
و خصوصاتک کافه‌سندده مشورت جائز اولوب اولسادیفنده یعنی نص قرآنی
بولن‌یان اموره مشورت‌سز رؤیت مصالح‌مسلمین تجویز ایدیلوب ایدیه‌میه‌جکندده
علمای امت ، مقتدای ملت بعض مرتبه‌اختلاف ایتمشلردر . حضرت کل‌ی
ایله علمانک اکثری مشورت حقنده اولان بواصر جلیل ربانی امور حربیه‌یه
مخصوص و منحصر اولدیفنی رأینده بولنمشلردر .

بونلرک مشورتی یالکمز امور حربیه‌یه حصر و تخصیص ایتلم‌ری
خصوصنده کی دلیل و حجت‌ری ده بودر :

آیت کریمه‌نک « فی الامر » لفظ جلیلنده اولان الف و لام استغراق ایچون
دکلدر زیرا بوالف و لام استغراق ایچون اولسه وحی جلیل سبحانی‌یه مستند
امور و خصوصده دخی اجرای مشورت اولن‌سی لازم‌کلور حالوکه وحی‌الهی‌یه
مستند اولان خصوصاتده مشورتک عدم‌جوازی اظهردر . بنابرین بولفظ جلیله‌کی
الف و لامک استغراق دکل بر معهود سابقه حل ایدلم‌سی واجبدر آیت کریمه‌نک
تعلق ایتدیکی معهود سابق‌ایسه محاربه و دشمنه مقابله و مقاتله اولدیفندن
« و شاورهم فی الامر » نص علویسی بو صورتله امور حربیه‌یه مخصوص و منحصر
قاله جنی درکاردر .

آیت کریمه‌ده مشورت حقنده اولان امرک امور حربیه‌یه حصر و تخصیصی
خصوصنده بعض علمای اسلامک فکر و رأیلرینی تأیید و تشید ایده‌جک

آثار و سنن سنیه حضرت نبوتپناهی دخی موجود اولدیفنه دائر بعض دلائل و براهین ده بوراده ایراد و تذکار اولنور .

اولا . بدر کبری محاربه سنده فخر کائنات اقدمز حضرتلری بر موقعی معسکر ظفر اثر هایون اتخاذ بیوردقلری حالدۀ فن حربۀ توفیقاً او موقعک تأمین موفقیّت و مظفریت ایدمه یه جکفی ندقیق و تفرس ایدن اصحاب کزیندن و انصار کرامدن « حباب بن المنذر » (۱) رضی الله تعالی عنه حضرتلری صاحب هدایت خاتمه شرفنامه نبوت اقدمز حضرتلرینه شومعروضاتده بولمشلردر :

حضرت حباب . یارسول الله اردوگاه ایچون بوموقعک انتخاب بیورلمسی « غیر قابل التّغیر » بر امر الهی یه مستندمیدر و بشقه بر محاک اردوگاه ایدلمسی غیر جائز میدر یوقسه حرب ایچون بر رأی و مطالعة ذاتیه دن عبارت میدر ؟
 علیه الصلاة والسلام اقدمز حضرتلری . خیر حرب ایچون رأیدن عبارتدر .
 حضرت حباب . او یله ایسه بوموقع حرب ایچون الویریشلی دکلدرد .
 فلان موقعی اردوگاه اتخاذ ایتمک فن حرب نقطه نظر نجّه ده موافقدرد و دها زیاده تأمین موفقیّت و مظفریت ایدر .

حضرت حباب شو رأیلرینی و مطالعة حربیه لرینی اسباب موجه سیله توضیح و تشریح ایتدیکی جهته افاده سی قرین قبول نبوتپناهی اوله رق بیان و اشارت ایتدیکی موقع معسکر هایون اتخاذ بیورلدی و او موقعده محاربه ایدیلرک اردوی هایون نبوی مظهر موفقیّت و مظفریت اولدی .

ثانیاً . خندق محاربه سنده اردوی هایون رسالتپناهی خندق ایچنده محصور اولدینی و دشمن طرفندن فرقه موحدین کرکی کبی دوچار تضییق بولندینی بر زمانده رؤسای اعدا عقد مصالحه ضمننده مدینه منوره نک خرماقلری حاصلاتندن ایکی ثلثک بدل صلح اولق اوزره کدولرینه تسویه و اعطاسی شرطیه عقد مصالحه تکلیفنده بولندیلر . دشمنک بو تکلیفنه مقابل رسول رب العالمین محمد الامین علیه صلاة الممین اقدمز حضرتلری اصحاب کرامدن سعد بن

(۱) وقعة نبی سقیفه ده حضرت انصاریک خطیب معروف بولان ذاتدر .

معاذ و سعد بن عباد و سعد بن فزاره رضی الله تعالی عنهم حضراتیله استشاره بیوره جقلری جوانی ویردیله و مشارالیهم حضراتیله مشورت بیوردیلر. ذوات ثلاثه مشارالیهم شرایط و تکالیف واقعه نك عدم قبولی رأینده بولندقلری جهته دشمنه مصالحه و تکالیف واقعه یه دائر جواب رد ویرلدی. حائز علوم اولین و آخرین اولان ذات عالی نبوتنهای طرفدن او مهم مسئله ده مشورته توفیق حرکت بیوردلی.

ثالثاً. بدر کبری محاربه سنده ایادی موحدینده گرفتار قید اسارت اولان اسرا حقنده ایدنی اقتضا ایدن معامله یه دائر علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری حضرت صدیق اکبر و فاروق اعظم ایله استشاره ایدوب رأی و مطالعه لرینی استفسار بیوردیلر. حضرت صدیق اسیرلردن فدیله اخذیله عفو ایدملرینی و حضرت فاروق فدیله انیهرق قتل اولملرینی بیان ایتدیلر. حبیب کبریا علیه اکمل التحایا افندمز حضرتلری صدیق اکبرك رأینه توفیق معامله بیوردیلر.

نمونه سی ارانه اولسان اشبو سنن سنیه جناب رسالتنهای آیت کریمه ده کی مشورتك امور حرییه یه مخصوص و منحصر اولدینی رأینده بولنان بعض مفسرین و علمانك دلائلدر.

علمانك دیکر بعضییه نه کوره «فی الامر» نظم جلیلنده کی امرك لفظی عام اولوب الف و لام جهتیله وحی و یا خود نصل جلیل سبحانی ایله تخصیص اولنان امور و خصوصاتده خاص اولقله برابر نصه و وحییه مقرون اولیان بالجمله مواد و مسائله عمومیتی محافظه ایتمش اولدینی رأینده بولنملردر. یعنی وحی و نص جلیل سبحانییه مستند اولان خصوصاتده حکم جلیلی خاسدر و او خصوصاتك غیریسنده حکم منفی عامدر.

شو حاله کوره مشورتك یالکدر امور حرییه یه تخصیصی کبی بر تحدیده محل اولمادینی ظاهردر. علی الخصوص رسالتنهای افندمز حضرتلری و خلفلری بولنان خلفای راشدین حضراتی امور حرییه یه متعلق

مسائلك غيريسنده دخى پك چوق مشورتلر اجراسنده بولندقلرى جهته وجوب مشورت مصالح عامه مسلمينه عائد اولوب مصالح عامه دن بالكز برى اولان امور حربييه منحصر اوله ميه جنى بديهدر. اكثرثيت واصابت شومطالعه دائره سنده اولديني ده امرجليدر بوندن بشقه برهيئت اجتماعيه نك امور حربييه سى ديمك نتيجه اعتباريله كافه معاملاتى ديمكدر چونكه ترقيات مملكت محافظه سلامت ملت وتقويه معاملات دولت كاملاً امور حربييه نك نتايجيدر. برملتك برهيئت اجتماعيه نك سلامتى عظمتى هرشيدن اولمليتنى محافظه يه و بوده قوه حربييه متوققدر .

آيت كريمه ده بولنان « فاذا عزمتم فتوكل على الله » نصل جليلى دخى مشورت ايديلوب ده بر نقطه ده اتقاق ارا حاصل اولسه بيله مطلقاً او رايه اونقطه يه اعتماد اولنميوب هر حالده جناب حقك عنايتنه ، معاونتنه توكل (۱) ايتك وجوبى آمردر . بو نص جليل عبدك كندى رايته اعتماد ائتمه مسنى و هرشیده حقك لطفنه توكل و اعتماد ايلمسى لزومى بشقه جه مؤيددر .

مشورتى آمر اولان ايكنجى آيت كريمه

« والذين استجابوا لربهم واقاموا الصلاة وامرهم شورى بينهم ومما رزقناهم ينفقون » نصل جليلدر .

اشبو آيت كريمه مؤمنلرك بعض صفات ممدوحه واحوال مستحسنه سنى موضح ومبين اولوب او صفات ممدوحه دن و احوال مستحسنه دن برى ده امور و خصوصات واقعه لرني كندى ارالرنده مشورته استناداً واستشاريه ابتناء رؤيت ايتلريددر. بناءً عليه آيت جليله مؤمنين وموحدينك كندى ارالرنده كندى مصلحتلرينه متعلق خصوصاته مشورت ايتلرى خالق خير وشر اولان جناب ذوالجلال طرفندن استحسان بيورلمش اوليور . بو آيت كريمه نك حكم جليلنده

(۱) توكل وجزء اختيار ناميله بر ائرم دردست طبع و نشردر .

بر معهود سابقه اشارت اولدیغندن وجوب مشورت صورت مطلقهده امر وافصاح بیورلمش و بناءً علیه مسلمانلر اراسنده مصالح عامه مسلمین ایچون مشورتک وجوبی دزه قدر تأویل وتردده محل قالمق اوزره تحققی ایلمشدر .
 شارع شرع مبین رسول رب العالمین علیه صلاة المعین افندمن حضرتلری بک چوق موافقده استشاره بیورمشدر و بیان رأی ایتملرینی اصحاب کرامنه امر و فرمان ایتمشدرکه کتابده ، سندده ، آثارده ، اجاعده کاملاً بین المسلمین مشورتک فرضیتنی ، وجوبی اثبات ایتمکده بولمشدر .

« حزم » دینلن شیئک نه دن عبارت اولدیغنه دائر وقوع بولان بر سؤاله جنواباً فخر کاشات افندمن حضرتلری « حزمک استرشاد اولدیغنی » اراده بیوردیلر . طلب رشد دیمک اولان استرشاد مشورته مراجعتدر .

ینه اعلم الانبیا افندمن حضرتلری « ماخاب من استخار ولاندم من استشار » بیوردیلرکه منطوق منبئی استخاره ایدنلر خائب و خاسر و استشاره به مراجعت ایلیانلر متأسف و نادم اولمیه جقلرینی امر و فرماندن عبارتدر .
 بو احادیث شریفه دن صکره آرتق مشورته شرعاً تردد امکانه محل بولنورمی ؟ حاشا

دیگر بر حدیث شریفده دخی « هیچ بر قول اجرای مشورته شقی و مشورتدن استغنا ایله سعید » اولمیه جفنی اراده بیوردیلر .

خاتم النبیین افندمن حضرتلرینک بالذات امور حربیهده استشاره بیوردقلری و « وشاورهم » آیت کریمه سنک تفسیر و تشریحی بحثنده بیان اولندیغنی وجه ایله بدر کبرا اسیرلرینه و انتخاب موقع حربیه و خندق محاربه سنده کی مصالحه ماده سته و سائر و سائره ده دائر اصحاب کرام ایله استشاره بیورمیشد . استتصال اولان رأی و مطالعه لرینه ده توفیق معامله بیوردقلری محققدر . اثر جلیل نبوییه و سنت سنیه رسالتینهاییه اتباعدن تبعاً آرتق تجویز اولغنی میدر ؟

خندق محاربه سنده فخر عالم علیه السلام افندمنه مشرکین طرفدن بر بدل مقابلنده تکلیف صلح اولندیغنی جالده کیفیتی اصحاب کرامدن سمود ایله مشاوره به

تعلیق بیورمشلردر . سمود . سعدك جمیدر بو سموددن مقصد یوقاروده بیان اولدینی وجهله اجله اصحاب وانصار کرامدن سمدن معاذ وسعد بن عبادہ وسعد بن فزاره رضی الله تعالی عنہم حضراتیدر . بونلر عادتاً بر ویرکو حکمنده طلب اولنان بدل صلح ایله صلحک عدم قبولی بیان ایتدکلرینه مبنی خاتم الرسل افندمن انلرک رأی و مشورتلرینه اتباع بیورمشلردر .

مشورتک محسنات عظیمه و منافع مهمه سی غیرقابل الانحصار ایسه ده خلقای راشیدندن اسدالله الفالب علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی عنه حضرتلری مشورتدن باشلیجه یدی فائده عظیمه استخراج و ایضاح ایتمشلردر .

برنجیسی . صوابک استخراج واستنباطیدر .

ایکنجیسی . موضوع موقع استشاره اولان ماده یه دائر رأیک [۷] اکتسابیدر .

اوچنجیسی . افعاله و معاملاتده غلطاتدن و سقطاتدن تحصن و تحفظدر .

دردنجیسی . استشاره ایدندن لوم و ملامتک اندفاعیدر .

بشنجیسی . ندامتدن قورتلقدردر .

آلتنجیسی . ارباب مشورتک یعنی استشاره ایدیلا نلرک تألیف قلوبنه خدمتدر .

یدنجیسی . سنت سنیه رسالتیناهی یه اتباعدر .

انسانک محتاج اولدینی مسائلده بشقه سنک عقلنی کندی عقلنه علاوه ایتمی یعنی عندالحاجه اموره استشاره اولنمی حضرت لقمانک وصایای مؤثره سندندر .

افعال و اعمالنده صوابی کثیر و خطاسی قلیل اولان دهههه عریدن « اجنف بن قیس » نام ذاته حرکاتمنده کوریلان کثرت صوابک سیفی صورمشلردر . بوجوابی ویرمشلردر .

[۱] رأی صائبه دسترس اولمقدردر .

احنف « ارباب تجارب ايله مشورت ايتمك و موضوع بحث اولان بر مسئله ده برچوق رايلى بربرينه اورمق صوابى استخراجه سبدر . »
 « بارقه حقيقت تصادم افكاردن چيقار » حكمت مشهوره سى برنجى عصر
 هجرينك دهاته عربدن اولان احنك ايشته بوحوابندن استنباط اولنه بيلور .
 بونى بعض ادباى عثمانيه مز ابوالاحرار و ياخود بيلم هانكى اوروپالى براديه
 اسناد ايتلى احنك بوسوزينه مطلع اولماقدن واحوال ومعاملات عربييه
 تبعده قصور ايتكدن منعندر .

بالاده ذكر و بيان اولان آيات جليله قرآنيه وافعال واقوال سنیه نبویه
 مشورتك وجوبى مشروعتنى اثبات ايدم بورسده مشورته كسب استحقاق
 ايتك ايچون صفات لازمه اهليه ده دقت اولنسى ينه موجبات شرعيه دن وسن
 سنیه احمديه اقتضاسنددر . بناءً عليه بر مشورت لزومى حس اولنور اولنمز
 مشورت ايدم جكلرك داخل دائره مشورت اوله جق ذواتك حال و شانلرى دخى
 در حال نظر دقه آلتق لازم كلور . مشورتك شرط اعظمى بولان و استشاره
 ايچون لوازم ضروريه دن اولان صفتلر ، حاللر مشاورك صفوت فكره ،
 جودت ذمه ، تجارب مسبوقه جهتيه قوت نفسه ، صحت حسه ، امور مختلفه يه
 اطلاع ، قول زوردين اجتناب كې احوال و صفات شرايط اساسيه استشاره
 ايچون اسباب اهليت و كفائت جمله سنددر . شو حقايقه نظراً مجلس مشورت
 اولان مجلس مبعوثانه انتخاب اوله جق ذواتك صفات سائره لازمه ايله برابر
 بيان اولنان صفتلرينك ده نظر دقه آلتقى مشورتك حسن نتايجى ايچون
 مقتضيات طبعيه دندر و بوندن بشقه داخل مجلس مشورت اوله جكلرك صدق
 افاده و جديت و باخصوص تمامى امنيت كې اوصافى حائز اولملى ده لابددر .
 مبعوثان ملتك بوصفات ايله متصف اولملى مقتضاي مصلحت امتدر . برنجى
 مجلس مبعوثانمذك انتخاباتنده كوريلان مساعى شهبه سز بو صفاتى تحريه
 معطوف ايدى .

دین اسلامده مؤسس خلافتله توأم اولان ومقتضیات دینه دن بوانسان مشورتک مشروعتی یوقاروکی مباحثده بسط و بیان اولسان دلایل قرآنیه وبراهین شرعیه ایلله ثابت اولدینی کبی مقام قدسیت اتسام خلافتده بولنان ذواتک کافه امور ومصالح دولت وملتی یالکز باشنه بالذات رؤیته غیر مقتدر اولدقلری جهته وزیر استخدام ایتملی ده جواز شرعی دائره سنده در . خلافت وحکومت اسلامیه ده استخدام وزرا ایجابات سیاسییه واداره در وحقوق اساسیه اسلامیه دن اولدینی مثللو دیناً وحکمة دخی احکام جلیله شرعییه موافقدر .

فخرالانیاء افندمر حضرتلری شیخین معظمین حضرتانی « حضرت صدیق وفاروقی » وزارت مقامنده استخدام بیورمشلدر .

حضرت صدیق دخی حضرت فاروقه وظائف وزراتی کوردیرمشلدر .

حضرت فاروق امام علی کرم الله وجهه حضرتلرینی وسائر اصحاب کرامی وزارت امورنده قوللانمشلدر . حاصلی خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتانی وزرا استخدامدن کندیلرینی مستغنی کورمدکلری کبی خلفای امویه زماننده هرخلیفه نک وزیر ی ویا وزراسی بولنمشدر . شوقدرکه خلفای عباسیه یه قدر وزرای اسلامیه رسمی ومقرر بر منصب مخصوص اولوق اوزره توجیه مسند صدارتله ایفای وظیفه ایتملی واقع اولاماش ووزرات خدمتی رسماً ومخصوصاً توجیه اولنقمسزین فعلاً وعملاً اجرا قلنمشدر .

خلافت عباسیه زماننده اووقته قدر غیر رسمی ویالکز فعلی وعملی اوله رق موجود اولان وزارت مسند مخصوص اولوق اوزره رسماً تأسس ایتمش ووزیر نصبی ورسماً توجیه منصب وزرات اولنخی خصوصنه ارتقی اعتنا قلنمشدر .

خلفای عباسیه دن هارون الرشید زمانده مسند صدارتده بولنان آل برمک رجالک اعتلای شان و شهرتلی او درجهیه واردی که بالذات خلیفه دخی اکا تحمل ایدهمیه رک نهایت اوخاندان فضل و عرفانی ، اوخاندان جود و سخاوتده نه صورتله محو و افنا ابتدکی تاریخلرده محرردر . هارون الرشیدک آن برمک حقنده کی معامله سنه تاریخلرده پک چوق اسباب مختلفه و حتی اسباب مخیله ذکر اولمش ایسده تاریخ اسلامی تتبع ایدن و باخصوص فلسفه تاریخه واقف اولانلرجه معلومدرکه هارون الرشیدک معامله واقعه سی ایجابات سیاسی مملکتدن منبعثدر . چونکه آل برمک حکومت منقرضه فرسک رجالدن اولدقلری و پک زیاده کسب نفوذ و حیثیت ایتدکلری جهته زوال خلافت چالشملری ملاحظاتی زواللرینه سبب اولدینی شبهه سزدر .

وزارت حکومت و خلافت اسلامی نکل لوازم حقیقه سندندر و شرع شریف ایجاباتنددر . وزارتک مشروعیتی بوجه محرر افعال سنیه نبویه ایله و خلفای راشدین حضراتنک آثار مبعله سیله مثبت اولدینی کی وجوب و لزومی فرقان عظیم الشان ایله ده ثابتدر .

حضرت کلیم الله قصه سنده « واجملی وزیراً من اهلی هارون اخی اشدده ازری اشکه فی امری کی نسبک » نص جلیلی وارد اولمشدرکه پیغمبران عظام ایچون نص عالی فرقان موجبجه وزیر نصب و تعیین لازم اولنجه خلافت و حکومت اسلامی ایچون بولزوم اولی بالطریق ثابت اولور .

ینه حضرت کلیم الله ایچون طرف ربانیدن « لقد آتینا موسی الکتاب وجعلنا معه اخاه هارون وزیراً » آیت کریمه سنده اراده و بیان بیورلدینی وجهله وزیر نصب و تعیین بیورلمشدرکه وجوب وزرات بوآیت جلیله ایله ده قرین رتبه نبوتدر .

وزارتک لزوم و وجوب شرعی بوآیات کریمه ایله تحقق ایتکله برابر بوبابده حدیث شریف نبوی ده موجوددر .

« من ولی شیئاً من امور الناس و اراد الله به خیراً جعله وزیراً صالحاً

ان نسی ذکره وان ذکر اعانه واذ اراد غیر ذلک جعل له وزیر سوء ان نسی لم یدکره وان ذکر لم یمنه « حدیث شریفی وزارتک لزوم ووجوبی موفهدر .

بو حدیث شریفک مال عالیسی

« عهده سنه خلقک اموری مفوض اولانلرک خیره موفقیتلری اراده الهیهه توافق ایدرسه او یله صالح بر وزیره مقارن اولورلرکه اونوتدقلری اموری کندولرینه اخطار و تذکارده و تذکاردن صکرده مقتضیاتی اجرا ایچون معاونته بولنورلر . خیره موفق اوله میانلر سوء احوال اصحابندن او یله بر وزیره نائل اولورلرکه اونوتدقلرینی تذکار و اخطار و خاطرنده بولنانلری اجرا ایچون معاونته کندولرینی اقدار ایتمزلر »

وزیر کله سنک اشتقاقده علماء سیاست شرعیه اوچ نوع اوزره بیان مطالعه ایتمشدر .

برنجیسی : آغراق معناسنده اولان « وزر » دن مشتقد . بو فکرده بولسانلر پک آغر اولان امور حکومتی درعهده ایدن خلیفه و امامک ویا پادشاه و سلطانک یوکنی بار ثقیل مسؤلیتنی معاونتیه رأی و تدبیریه جناب وزیر تخفیف ایتمش دیمک اولور .

ایکنجیسی : ملجأ و پناه معناسنده اولان « وزر » دن مشتقد . « کلا لاوزر » نص جلیل فرقانیسی « وزر » کله سنک ملجأ و پناه معناسنده اولدیفنی میندر . شواشتقاقه نظراً خلیفه یا خود پادشاه و سلطان امور عباد ایچون امور حکومت ایچون وزیرک رأی و معرفته و تدابیر صائبه سنه التجا و مراجعته بولنش و وزیر دخی حکمدارک معاونی و تسویه مصالح عمومیه خصوصنده ملجأ و پناهی اولمش اولور .

اوچنجیسی : وزیر کلهسی « ازر » دن مشتقد ازر ظهر معناسندهدر .

« اشد به ازری » نص فرقایسی ازرك ظهر معناسنده اولدیغنی موضهدر .
شو حالده پادشاه وحکمدار وزیرك رأی ومعرفتی وتدابیر حسنه سیله تسویه
امورده قوی الظهر اولور .

وزیر اوله جق ذواتك شرعاً و سیاستاً صفات لازمه سی و شرائط استحقاقی
یدیدر . بوصفات لازمه یی و شرائط استحقاقیه یی حائز اولانلردن وزرا
انتخابی اقتضا ایلر .

صفات لازمه و شرائط استحقاقیه شونلردن :

برنجیسی : شروط جامعه شرعیه سنی شامل اولان عدالتدر . شروط جامعه
شرعیه موجبجه عدالتی حائز اولیانلر منصب وزارت (۱) نائل اوله منر .
ایکنجیسی : امور و خصوصاتك اجرای احکامنده و علی الخصوص دولته
غرض اوله جق مواد معظمه فوق العاده اجتهاده کفایت ایده جك مرتبه ده
اصحاب علم و وقوفدن اولمسیدر . زیرا امور معظمه ده وزیرك بر خطای
اجتهادیسی دولتك باشنه بیوک بلالری دعوت ایدر . ته کیم زمانغزده وزرائك
اوکی خطایسی دولت عثمانیه نك باشنه پك چوق بلالر جلب ایتمشدر .
و خطایای وزرا بر چوق دفعه لر ملت عثمانیه یی ازمشدر . جناب حق دولت
و ملت عثمانیه می وزرائسك رأی خطا الودلرندن تولد ایدن شر ومضرتدن
محافظه بیورسون .

اوچنجیسی : لسان ، کوز ، قولاق کبی اعضاء بدنده وزیرك سلامتی
شرطدر . زیرا بواعضاده بر نقیصه اولورسه ایفای وظیفه وزارتیه مقتدر اولمز .
دردنجیسی : سرعت سیر و حرکتیه مانع اوله جق درجه ده اعضاء سائره
بدنیه نقیصه سندن سالم اولسی لازمدر .

بشنجیسی : مصالح عمومیه سیاسیه و تدابیر احوال رعیه یی حسن اجرا
ایچون رأی متین صاحبی اولسی ایجاب ایدر .

(۱) وزارتندن مقصد بوکونکی تمبیراته و حقوق اداره منزه کوره فعلاً صدارتدر .
مشروطیت ایجابجه مسؤولیت وکلا اعتباردهده ساژ وکلای دولتدر . یوقسه بالفعل اشغال
مقام وزارت ایمان وزیر رتبه لی ذوات ورتبه وزارت دکلدنر .

التنجیسی : ممالك محروسه اسلامیه بی حمایت و محافظه به و اعدای دولته مجاهده به مقتدر اوله جق نجات و شجاعته مالک بولنسی شرطدر . ۱۱۰
یدنجیسی : بالخاصه امور حربیه ده و خصوصات مالیه ده صاحب کفایت و حصافت اولسی شرط مهم استحقاقددر .

خلفای عباسیه دن مأمون الرشیدک اوصاف لازمه وزارت حقنده بر نطقی واردرکه پک چوق کتب سیاسیة اسلامیه ده و وزارت متعلق مباحث اداره ده قید و تدکار اولنسیله بورایه ده عیناً قیدی تنسیب قلندی .

« انی التمت لاأموری رجلاً جامعاً لحصال الخیر ذاعفة فی خلأئقه وأستقامة فی طرائقه قد هذبته الآداب وحنکته الوقایع التجارب ان أوتین علی الاصرار قام بها وان قلد مهمات الامور نهض فیها یسکنه الحلم وینطقه العلم یکفیه اللعظة وتفنیه اللمحة له صولة الامراء واناة الحكماء وتواضع العلماء وفهم الفقهاء ان احسن الیه شکر وان ابتلی بالاساءة صبر لا یبیع نصیباً من یومه بحرمان غده یسرق قلوب الرجال بحلابة لسانه وحسن بیانه »

فی الحقیقه دولتک امور معظمه داخلیه و خارجیه سنی درعهده ایدن وزرا بالاده بیان اولسان صفات لازمه و شرائط مخصوصه بی حائر اولمز لرسه حال وحرکتلری دائماً دولت وملت باشنه جالب بلا اولور .

بر دولتک امور مهمه داخلیه سنی درعهده ایدنلر مهام خارجیه سنی عهده حصافته آلانلر پک اغر یوکلری تحمل ایتمش اولورلر . اختلال اموره میدان ویرماملری و دائماً اصلاح حاله چالیشوب آثار فعلیه کوسترملری لازمدر . هله امور داخلیه ده امن و آسایشه چالشمملری، محافظه افرادملته صرف مقدرت ایتملری ، واردات دولتی تزئید و موجودینی حسن استحصال و حسن استعمال ایلملری ، کفایتلی و وقوفلی مأمورلر استخدام ایتملری ایجاب ایدر .

[۱] اوفه جق بر یاطردی ابله مقامنی ترک ابدوب فراراینامک ایچون یوشرطک اهمیتی کوزمنزله کوردیکمز ندیه باندندر .

بالجمله مستخدمین دولتی طریق حق و عدله سوق وکافه امورده اجرایی عدالتله احقاق حق ایتملری لازم کلیر .

بالجمله ولایه و مأمورین دولتی ظلم و استبداددن منع ایله برابر جاده عدل و انصافدن خروج ایدنلری جزای شدیدایله مجازاة ایلملری لوازم وزارتدنذر . دائماً مأمورین و مستخدمین دولتی احوالی ، افسال و اعمالی تفتیش ایتک وجیهه ذمترلیدر . حسن خدمته مکافاة ، سوء حرکتیه مجازاة ترتینده قصور ایتملری فریضه ذمت مأموریتلیدر . خاطر و کوهله باقاملری ، اقارب و تعلقاتی واسباب و صورسائر ایله منسوباتی ارباب درایت و کفایتیه تقدیم کبی خودکاملقده بولخاملری وظیفه لری وجائبندذر .

وزیر اوله جق ذواتک تعبیرات حاضر مزه کوره وکلای دولتی حائر اولملری لازم کلن صفات مسروده نك نقایصی اولورسه اونقصان نسبتنده امور داخلیه و خارجیه حکومت دوچار تزلزل و اختلال اوله جقنده شبهه یوقدر .

وزارت حکومت اسلامیده بوجه محرر و جایی ویا جائزات شرعیه دن اولدینی کبی بو مأموریت و وظیفه مهمه شرعاً و اساساً ایکی نوعدر :

برنجیسی : وزارت تفویض .

ایکنجیسی : وزارت تنفیذدر .

وزارت تفویض وزیرک و شمیدیکی حقوق اداره سلطنت سینه کوره صدر اعظمک حکومتیه متعلق کافه امورده مفوض اولسنه اطلاق اولنور . تعبیر عثمانیزجه « وکالت مطلقه » ایشته بو وزارت تفویضدن مقتبس اولدینی ظن اوله بیلور . وزارت تفویض ویا وزیر مفوض پادشاهک یا به بیله جکی کافه اموری رؤیت و تسویه مآذون دیمکدر . تعیین ولایه و مأمورین و تدویر امور مالیه و سائر خصوصیات داخلیه و خارجیه ده رأی و تدبیر ذاتیسیله کافه مهمات دولته مباشرت ایدر . وزیر مفوضک کافه امورده مقام خلافت و سلطنتیه معلومات ویرمسی ده لازمدر . جریان ایدن حالات و معاملاتی عرض غنیه علیا ایتسی مقتضیدر . بعض معاملات و اجرا آتی مقام سلطنتنجه قرین قبول اولمز ایسه اراده سینه

ایله تعدیل اولنور . چونکه خلیفه و یا سلطان بالذات کندیسنگ اجرا ایتدیکی امور و خصوصاتی ایجاب حال و مصلحته و اجتهدینه کوره تعدیل ایدمبیله جکنه نظراً « هر نه قدر مفوض اولورسه اولسون » وزیرنک معاملات واجرا آتیده تعدیل ایدمبیلمی اولویتده قالور .

وزیر مفوض و یا خود وزارت تفویض طرفندن یا بیه حق و وظیفه سی خارجنده قله حق اولان مواد پک محدوددر . اوچ مسئله دن عبارتدر .

خلیفه و یا سلطان دولتی ایچون شرعاً ولی عهد نصب ایدمبیلورسه و وزیر مفوض ولی عهد نصب و تعیین ایدمبز . خلیفه و یا پادشاه سلطنتدن استعفا ایدمبیلورسه و یا پادشاهک و یا خلیفه نك سلطنتدن و یا خلافتدن استعفا سی وزیر مفوض در میان ایلمه مز . وزیرك نصب و تعیین ایتدیکی و لایه و مستخدمین دولتی خلیفه و یا پادشاه عزل ایدرسه و یا پادشاهک نصب ایتدیکی مأمورلری وزیر مفوض عزله مقتدر اوله مز .

وزارتك برنجی نوعی اولان وزارت تفویضك وظایفی حقوق اداره اسلامیة تحریر ایدن علمای دین بالاده بسط و بیان اولندینی وجه ایله تعیین و تقریر ایتشلررر .

وزارتك ایکنجی نوعی بولسان وزارت تنفیذك حکمی وزارت تفویضه نسبتله پک ضعیفدر و شروط و صفات لازمه و معتبره سی پک قلیلدر . وزارت تنفیذ پادشاه ایله تبعه سی و یا پادشاه ایله مستخدمین و مأمورین دولت آره سنده اجرای وساطتدن عبارتدر . تدویر امور دولت و تسویه مهام مملکت بالذات پادشاه و یا خلیفه عاند و راجع اولوب وزارت تنفیذ اوامرلری ایجاب ایدنلره تبلیغدن بشقه بروطفه ایله موظف اوله مز .

حاصلی وزیر تنفیذ مقام سلطنتدن صادر اولان اراداتی و دولتك مأمورین و مستخدمینی طرفندن و تبعه و رعایا جانبندن واقع اوله حق معروضاتی عرض و تبلیغه متعلق بروطفه محدودده اولدیغنه مبنی اهیقی وزارت تفویضدن پک دوندر . وزیر تنفیذ ایچون شرائط سبعة مسروده دن حریت و علمك لزومی یوقدر .

چونکه امور ومهام دولتی رؤیت و تمشیت خصوصنده کندی رأی واجتهادینی استعماله غیر مقتدر و اوایله بر وظیفه ایله غیر موظفدر و اجرای احکامه غیر مأمورددر. بناءً علیه وزارت تنفیذ وظایفی حریت وعلمه مفتقر اوله من. وزیر تنفیذک بتون وظیفه سی ایکی امره منحصردر. بریسی خلیفه به عرض معلومات ودیکری خلیفه نامه اجرای تبلیغاتدر. مع مافیه وزیر تنفیذ ایچونده شرائط لازمه انتخاب علمای سیاسیة دینییه من طرفندن بروجه آتی تعیین و بیان قلمشدر.

۱ — عهدۀ امانته تودیع ایدیلن امر تبلیغده خیانت ایتمک ایچون حائر امنیت اولسی لازمدر. (۱)

۲ — طوغرو سوزلی اولسی شرطدر زیرا تبلیغاده افادانسه وثوق واعتماد اولنمی اقتضا ایدر.

۳ — ارشایتماعسی وتمایله میدان قلامق ایچون طمعکار اولماسی مقتضید.

۴ — کیمسه ایله عداوت وغرضی (۲) بولنمایددر. چونکه اغراض شخصیه وعداوت ذاتیه انتصاف واعطافه مانعدر.

۵ — خلیفه به وقوع بوله جق معروضاتی وخلیفه دن صادر اوله جق اوامرك تبلیغاتی متباین متخالف اولماق اوزره حافظه صاحبی اولسی شرطدر. چونکه معروضات واراداده خلیفه نك لهنده وعلهنده برشاهد مقامنده در.

۶ — امور وخصوصك التباس واشتباهنه میدان قلامق ایچون ذکا وفطنت صاحبی ایجاب ایلر.

وزیر تنفیذ امور ومهام سلطنتده رأی وتدیر ایله فی الجمله اشتراکی اولورسه صحت رأیه وتدیر صوابه موفقیتی تأمین ایدمک تجربه صاحبی اولسی ده

(۱) خلاف حقیقت معروضاتده بولنقی پادشاهدن صادر اولیان اراداتی نبلیغ ایتمک امانته مخالفدرکه بو حال باخصوص دور سابقده پك چوق وقوه ولدیی امارتیه میدانده در.

(۲) نقدر مسمدر.

شرط اوله بیلور. رأی وتدیرده اشتراکی بولنه مزسه بوصفت زائده یهده احتیاجی اوله مز .

سلطنت اسلامیهده وزارت یالکز بروزیره منحصر اولیوب ایکی ودها زیاده وزیر تعیین واستخدامنهده جواز ویرلشدر .

وزارت ووزیر ایچون ایجابات و مقتضیات سیاسیة شرعیه بومبختده بورایه قدر ایضاح اولان خصوصیاتدن عبارتدر . وزرا حقنده حقوق اداره سلطنت سنیهنک شوا حکام سیاسیة دینییه تطبیق حقندهده بر ایکی سوز سویلنه بیلور . بدایت تأسس سلطنتده سلطان اورخان حضرتلرینک دادری وچاندارلی خلیل وزیر ایدیلیر ووزیر مفوض ایدیلیر وزارت رتبه وفعلاً یالکز صدراعظمیره منحصر ایدی . وزارتک یالکز صدر اعظمیره انحصاری یعنی دولته یالکز بروزیرک وجودیله اکتفا اولنمی دولت علیه عثمانیه مزده برچوق زمان دوام ایتمشدر .

فتوحاتک تکثری و ممالک سلطنت سنیهنک توسی اوزرینه شرق و غربه سرعسکرک وظیفه سیله قوماندانلر تعیین قلنمنسه و بیوک قوماندانلرک رتبه وزارتی حائز اولملری تزید و تقویه نفوذ اسبابندن عد اولنمنسه مبنی صدراعظم قائممقامی نامیله بروزیر دهه علاوه اولنمشدر. دهه صکره لری عزل ونصب وزرا اقتضا ابتدیکنه واسفار بمیدهیه سرعسکرک وظیفه سیله وزرا اعزامی لازم اولدینی کبی مهم امور دوشونمک وتداییر مقتضیه اتخاذ ایتمک اوزره ارباب وقوف واعتماددن برهیتک مرکز سلطنتده بولنمی قاعده سیده قبول ایدلدیکنه مبنی شمیدی هیئت وکلا مقامنه قائم اوله رق « قه نشین وزرا » نصب و تعیین قلنمشدر. دولتک امور داخلیه و خارجیه سی بو هیئتده رؤیت اولنوردی. صدر اعظمیر ، سرعسکرلر اکثریا بو هیئتدن انتخاب و تعیین قلنوردی . دور انحاطمز باشلادقندن صکره تعیین وتحدید وزرا خصوصنده کی قواعد مضبوطه قدیمه دخی تبدل ایدرک وزرانک عددی چوغالمش ونهایت وزارت منصب ومأموریت دائره سندن چیقاریله رق رتبه

حاله افراغ ایدلشدرد. دولته تلطفی اقتضا ایدنلره رتبه وزارت احسان اولنه یور. رتبه وزارت توجیه ایدیلن ذوات یا بالقوه صدر اعظم و وکلا دیمک اولور یا خود هیچ اولمزه بومنصلره نامزد طانیلور.

حقوق اداره اسلامیده وزارتک و عثمانی حقوق اداره مزه کوره صدارتک و وکلانک تعددی جائزدر. حقوق اداره اسلامیده شعبات اداره دولت باشلوجه یکریمی قسمه منقسمدر. تاریخ هجرتک دردنجی عصرنده و بغدادده کی خلافت عباسیه زماننده قاضی القضاة « شمیدیکی تعمیر مزه کوره شیخ الاسلام » اولان اجله مفسرین و محدثیندن و مشاهیر افاضل اسلامیدن امام ماوردی حضرتلرینک حقوق اداره اسلامییه متضمن تألیف ایندکلی « احکام سلطانیه » نام اثر عالیه شعبات اداره دولتک اشبو یکریمی قسمی بیان و ایضاح ایتمشلدر که حقوق اداره حاضر مزه بونلرک شمیدیکی نظارتلره و مأموریتلره تطبیق ممکندر. رساله مزک مقصدی حقوق اداره تألیفی اولمديغندن اولبایده اعطای ایضاحات تألیفمزک مقصدی خارجنده قالور.

۸۸۵۰